

לחיפוש נצחיות רוח קדשו של אור האורות הנחמד זובע מקור חכמה

אבק שדה

ירחון חסידי ברסלב

חשון תשפ"ב | גליון 53

להשקות צמאי חסדך

הצצה מיוחדת לפרויקט הנפלא מבית 'להשקות' - ארגון שיעורים בתורת רבינו הקדוש לכל דורש || הכתובת לכל שיעור

הולך תמים

במלאות 25 שנה להסתלקותו של החסיד בר הלבב ר' יעקב זעליג אורלנצ'יק זצ"ל, נזכרים צאצאיו וידידיו בדמותו המאירה ובביטולו המופלא לרבי || יריעה נרחבת

ביסופים שזברי חומות

כך הקדיש ר' מאיר שלמה דייטש את מיטב שנותיו לחיפוש נלהב בתורתו של הרבי || תיאור מיוחד ממעצרו וכניסתו לכלא הרוסי בעיצומו של המסע אל עיר הגעגועים

זמרת הארץ
מדור חדש!

ארץ ישראל במשנת ברסלב

החודש במדור אידיש:

השמש של הרבי - ניצוץ אור מחייו של הרה"ח ר' נתן צבי קעניג זצ"ל ופועלו הרב למען ענייניו של הרבי

ניצוץ של אור

הספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן שיצא לאור בשנים האחרונות בצורתו המקורית בדיוק כמו בדפוס מוהרנ"ת זיע"א בשנת תקפ"א

לכל מאן דבעי!

נותרה בידינו כמות מצומצמת מאד של גליונות אבקשה 52 ראש השנה תשפ"ב, כל המעוניין יכול להשאיר הודעה בקו אבקשה 02-5396363 ונשתדל לחזור בהקדם

מסכת של אמונה וקדושה

66

פריקט מיוחד לרגל מלאות חצי יובל להסתלקותו של ר' יעקב זעליג אורלצ'יק || ההתקרבות בפולין עבודת ה' מופלאה בארץ ישראל ונסיעות הגעגועים לצינו של הרבי שבאומן

שיעורים לכל דורש

79

סקירה ייחודית וראשונה על הפריקט האדיר מבית ארגון 'להשקות' || ארגון שיעורים ופעילות קודש בתורת ברסלב והכשרת אברכים להפצת המעיינות בכל קצוות הארץ

אש ההתקרבות שלא דעכה

66

שיחה מיוחדת מלאת ניחוחות מאירים עם בניו של ר' מאיר שלמה דייטש שזכה לחסות בצילו של אור האורות ולהשתוקק לעבודת ה' עד כלות במלאות שנה להסתלקותו **מיוחד**: פרשת המעצר ברוסיה עד לשחרור הניסי

מדור אידיש:

79

א שמועם דורכגעווייקט מיט בענקשאפט און עגגעוים אויף הגאון החסיד רבי נתן צבי קעניג זצ"ל

מחדש חדשים

העיקר הוא המעשה

נפשי בשאלתי

התחדשות גם ב'זמן חורף' ארוך

והודעתם לבניך

חנוך לנער על פי דרכו

שיחת חברים

למי מיועדת ההתחזקות

ניצוץ של אור

הפצת הספרים הייחודית

דעת זקנים

עבודת הקימה ב'חצות לילה'

מדור חדש!!

זמרת הארץ

הקדמה

נקישות בַּדְּלַת בְּאִישׁוֹן לֵיל

ספור

קְדֻשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל

שְׁעָשׂוֹן

לְזַכֵּר מֵהַתְּכַלִּית

מְאָמֵר

הגליון מודפס ע"י מ.א. הפקות דפוס - כל סוגי ההדפסות במחירים זולים לקבלת הצעת מחיר משתלמת במיוחד פנו לטלפון 052-7631367

עיצוב גרפי: א. שפירא

לכל עניני אבקשה בארה"ב: 845-288-0574

חלק מהתמונות בגליון זה ובגליונות קודמים הם באדיבותם הרבה של ר' אהרן ברגר מארכיונו של חמי הרה"ח לייבל ברגר ומאת ר' שמואל יצחק רוזנבלד הי"ו | קרדיט תמונות: מתחדשים

יו"ל ע"י מערכת אבקשה

טל': 02-539-63-63

פקס: 077-318-0237

©

כל הזכויות שמורות. העתקת קטעי מאמרים, או תמונות, אך ורק באישור בכתב מהמערכת.

לב של התחדשות

והם אַז בַּמְדַּרְגָּה טוֹבָה שְׁאַפְלוּ צְדִיקִים גְּמוּרִים אֵינֶם אוֹחֲזִים בָּזָה. אֲבָל לְפַעֲמִים נּוֹפְלִים מִזֶּה וְכוּ' מִי יִתֵּן וְהָיָה לְכַבֵּם זֶה בְּעֵת שֶׁהֵם אוֹחֲזִים בְּעִבּוּדַת הַשָּׁם, מִי יִתֵּן וְהָיָה אוֹחֲזִים בַּמְדַּרְגָּה זֹאת לְאַרְבָּע יָמִים וְשָׁנִים הַרְבֵּה...

אוי, רבי רבי, מי יתן... מי יתן והיה לבבנו זה נזכר באותם רגעים נעלים, באותה מתיקות מרוממת של פרישה מכל עסקי העולם והבליו. במתנה הנפלאה של שפיכת הלב כמים כל יום על ציונך הקדוש. באחדות המופלאה שהתגלתה בין חסידיך האהובים כל כך.

וכך הוא המשך דבריו שם:

עוֹד שְׂמַעְתִּי בְּשִׁמוֹ בְּעֵינַי זֶה שֶׁאָמַר שְׁעָקַר הוּא הַלֵּב שֶׁל הַהֲתַחֲלָה כִּי אֵז בְּהֲתַחֲלַת עִבּוּדַת ה' מִתְּלַהֵב הַלֵּב מֵאֵד לְהַשִּׁים יְתִבְרַךְ וְטוֹב מֵאֵד לְהַשְׁתַּדֵּל וּלְהִתְאַמֵּץ שֶׁיֵּאָרֶיךָ זְמַן הַרְבֵּה בְּהֲתַלְהֵבוֹת וְהַשְׁתַּוְּקוּת לְהַשִּׁים יְתִבְרַךְ שֶׁל הַהֲתַחֲלָה. (חיי מוהר"ן תק"ח)

אנחנו יכולים לקבור את הזכרונות המאירים בשטף החיים היבשים והשוממים, להסכים להישאר כפי שאנחנו עם אותם הרגלים מידות ויצרים. אבל יכולים גם לכסוף בכל לבנו לאותם חיים מרוממים מלאים בטוב נצחי.

רבינו הקדוש שזיכה אותנו לדעת שישנם 'חיים טובים' אפילו בעולם הזה החשוך כל כך, נותן לנו גם את הדרכים והעצות להגיע לכך.

אַפְלוּ אִם לְפַעֲמִים נּוֹפֵל מִמְדַּרְגָּתוֹ, צָרִיךְ לְחַזֵּק עֲצֻמוֹ בְּיָמִים הַקּוֹדְמִים שֶׁהָיָה מְזַרְיחַ לוֹ אֵיזָה הָאָרֶז קָצַת כְּמוֹ שֶׁאֵינֶה רוֹאִים, שֶׁכַּמָּה סוּמִים מְחַזְּקִים עֲצֻמוֹ בְּאִישׁ אֶחָד שֶׁאֵינֶה סוּמָא וּמְאֲמִינִים בוֹ וְהוֹלְכִים אַחֲרָיו, וְגַם הַסּוּמָא מְאֲמִין לְמִקְלוֹ שֶׁהוֹלֵךְ אַחֵר מְקֻלוֹ, אֵף שֶׁאֵינֶה רוֹאֶה כָּלֵל, מְקַלֵּן שֶׁרְאוּי לִילֵךְ אַחֵר עֲצֻמוֹ, דְּהֵינֶה מֵאַחֵר שֶׁבְּיָמִים הַקּוֹדְמִים הִזְרִיחַ לוֹ קָצַת וְהָיָה מִתְחַזֵּק וּמִתְעוֹרֵר לְבוֹ לְהַשִּׁים יְתִבְרַךְ. אֵף שֶׁעֲכָשׁוֹ נִפֵּל מִזֶּה וְנִסְתַּמּוּ עֵינָיו וּלְבוֹ, עִם כָּל זֶה רְאוּי שֶׁיֵּאָחַז בְּיָמִים הַקּוֹדְמִים וְיִלְךְ אַחֲרֵיהֶם, דְּהֵינֶה כְּמוֹ שֶׁאֵז הָיָה מִתְעוֹרֵר לְבוֹ לְהִתְחַזֵּק בְּעִבּוּדַתוֹ יְתִבְרַךְ. כֵּן גַּם עֲכָשׁוֹ יִתְחַזֵּק לְבוֹ מֵאֵד, וְיִלְךְ אַחֵר הַהֲתַעוֹרְרוֹת וְהַזְרִיחָה שֶׁהָיָה לוֹ אֵז, אֵף שֶׁעֲכָשׁוֹ נִפֵּל מִזֶּה כִּי לֵאלֹהֵינוּ עֵד אֲשֶׁר בְּקָצַת יָמִים יַעֲזֹרוּ ה' וְיַחֲזֹר וְיִזְרַח לוֹ אוֹרוֹ יְתִבְרַךְ, אָמֵן. (ליקוטי מוהר"ן קמ"א רכ"ב)

זוהי תקוותנו ונחמתנו. לא לשכוח לעולם את השורש ממנו הגענו לעולם, את החיים האמיתיים אליהם אנחנו שייכים באמת. רק בכוחו של הצדיק הגדול נזכה לחיות חיים חדשים, ולהתחיל מחדש כאילו "עדיין לא התחיל מעולם כלל", אמון!

לא אנחנו,
חסידינו
של הרבי
שהעיד
על עצמו,
ש'אפילו
הבל פה
אינו יוצא
מפי בלא
התחדשות,
נסכים
למציאות
שכזו. ואם
בדרך קבע
ציווה אותנו
להתחדש
תדיר,
ולהפיח
בעצמותינו
רוח חיים
ושמחה, על
אנחת כמה
וכמה אחרי
הטעימה
מ'ימות
המשיח, לה
זכינו באותה
התקבצות
מאירה
באלול
העבר על
ציונו הקדוש
שבאומן

גם תקופה של חודשיים ימים ואף יותר מכך, לא יצליחו להשכיח מליבותיהם של רבבות חסידי ברסלב את ירח אלול של שנת תשפ"א. חודש שלם של הכנה קדושה ל'ראש השנה של הרבי'. ימים ושבועות שהועמסו בתורה, תפילה וריקודים נלהבים. מתוך שמחה עצומה, השתוקקות ורצונות.

עולה על כולנה יום הדין הגדול והנורא, עת התקבצו המוני הנשמות ברוב עם הדרת מלך, לקיים את ציוויי של ר'אש ב'ני י'שראל "איש בל יעדר". כאשר בשנה זו הייתה השמחה גדולה ועצומה לאין שיעור, אחרי ההסתרה האיומה אותה עברנו שנה קודם לכן בסגירת הגבולות, והרדיפות שהיו מנת חלקנו.

אחרי ככלות הכל, לאחר שכבר 'נכנסו' בתוכנו אותם אורות מופלאים, כאשר עליהם התווספו שאר ה'ימים הנוראים' והמועדים הקדושים, עומדים אנו 'לנחות' לתוך חורף ארוך מאין כמוהו, כשכל ההרגשות הנעימים מתחילים להתעמעם אט אט, ומפנים את מקומם לטובת ה'שיגרה ועסקי היום יום'.

האדם, למוד אכזבות ותהפוכות הוא. לעיתים זוכה לרגע של התנוצצות בחייו, אזי הוא שמח ומרגיש שזכה למתנת שמים. אבל תיכף לאחר שנפסק האור הגדול, כמו מכונה משוכללת מתכנס אל תוך עצמו, ושב לחיים היבשים והפשוטים, ומפסיק לחכות ולקוות לאור חדש שיופיע מלמעלה.

אולם לא אנחנו, חסידינו של הרבי שהעיד על עצמו, ש'אפילו הבל פה אינו יוצא מפי בלא התחדשות', נסכים למציאות שכזו. ואם בדרך קבע ציווה אותנו להתחדש תדיר, ולהפיח בעצמותינו רוח חיים ושמחה, על אחת כמה וכמה אחרי הטעימה מ'ימות המשיח', לה זכינו באותה התקבצות מאירה באלול העבר על ציונו הקדוש שבאומן.

דווקא עכשיו, לאחר החזרה לשגרת עבודת ה' הפשוטה, לשחרית ומערב שכאילו חוזרים על עצמם מדי יום הגיעה העת להוציא את כלי המלחמה, לחפור בבארותיו של ראש הצדיקים, ולמצוא את הדרך הנכונה להנחיל לעצמנו את אור התנוצצות הגאולה לתוך אותם ימי חול 'סתמיים'.

וכה דברי הנשר הגדול:

שְׂמַעְתִּי בְּשִׁמוֹ שֶׁאָמַר יֵשׁ אֶצְלִי אֲנָשִׁים שֶׁלְּפַעֲמִים הֵם מִתְּלַהֲבִים לְהַשִּׁים יְתִבְרַךְ, וְסוּמִיכִים לְהַשִּׁים יְתִבְרַךְ בְּאֶמְתָּה.

למי מיועדת ההתחזקות?

ידועים דברי ר' נתן המובאים בהקדמה לליקוה "שכל דיבורי ההתחזקות אינם בשביל מי שאינו חושב על תכליתו האחרון, אלא הם מיועדים רק עבור מי שחושב היטב מה יהיה בסופו, ולבו חושק מאד לעבודת ה'". ולכאורה, 'נפל פיתא בבירא'... הרי כל תקוותנו וסמיכתנו הוא רק על ההתחזקות, ומה יעשה כל מי שעוד לא הגיע לדדגה הזאת, ועדיין אינו חושב היטב על תכליתו האחרון?

כל אחד חושב מהתכלית הר"ר גמליאל עקשטיין הי"ו, ביתר

האמת היא, שלכל דבר שבקדושה שאדם פוגש, רוצה או כוסף, יש יצר הרע הנותן לאדם הרגשה שאין זה שייך אליו, 'אמנם עצה זו נפלאה מאוד אך בשבילי זה לא מעשי כלל', מאחר שלא התכוונו כלל על מרוחק כמוני... וכך גם לגבי שיחה זו, במבט ראשון נראה ששיחה זו של מוהרנ"ת זיע"א, מנתקת אותנו מחיבורו הגדול, המלא עצות והתחזקות, וכדברי השואל.

אלא שבהתבוננות אמיתית בשיחה שאמר ר' נתן לתלמידו בעת ששלחו להדפיס את ספרו, "שמי שאינו חושב פלל על תכליתו האחרון, מזה איני מדבר פלל כי זה הוא דומה לבהמה ממש". הרי שר' נתן מדבר כאן באפיקורס שחי חיי הפקר גמורים, ורחוק לגמרי מקיום התורה והמצוות, והוא באמת עונה להגדרה זו "שאינו חושב פלל על תכליתו האחרון". וכדברי מוהרנ"ת: (הלכות הפקר הל' ג') "וכן בכל אדם בפרכיות, אם אינו מקים את התורה ח"ו אז הוא בבחי' הפקר, כי באמת אין מפקר גדול מזה שאינו חושב על תכליתו ומה יהיה ממנו בעלמא דאתי לאחר פטירתו".

אבל יהודי שזכה לדעת מהש"ת ובפרט אם הוא זוכה לקיים תורה ומצוות, הרי שבוודאי מתעורר אצלו התכלית בזמנים מסוימים כל אחד כפום דרגא דיליה, אצל אחד זה בימים הנוראים ואצל הנעלה יותר זה בכל שבת קודש, ויש מי שזוכה לכך בכל יום, להתבודד ולחשוב מהתכלית, אשרי לו!

וכשהאדם מחובר לתכלית, ולו אפילו במחשבה כל שהיא, ובין המחשבות ובין הכיסופין עובר מה שעובר, בוודאי יש לו שייכות לכל החיזוקים והעצות של מוהרנ"ת.

משל למה הדבר דומה, לאדם שלאחר סדרת בדיקות הודיע לו הרופא שהינו חולה במחלה קשה מאוד ה", ומטבע הדברים האדם נשבר מאוד ברוחו. מאידך אדם נוסף שקיבל אף הוא את אותה ידיעה מרה, לא התרגש ולא נבהל כלל, ולא משום שהיה שלם במידת הבטחון, אלא שפשוט לא היה חפץ להאמין שהינו חולה. והנה הגיע אחד שעבר אף הוא את אותה מחלה והצליח להבריא ב"ה, ובא לעודם ולייעץ להם כיצד להתגבר ולנצח את המחלה. כמובן שאין בכוחו להשפיע ולעודד אלא למי שמבין שהוא בכלל חולה, ואילו השני שחי כשיכור, רחוק מהמציאות, אינו רואה צורך לחשוב על דרכי ריפוי למחלתו הנוראה.

יש התחזקות, ויש התחזקות...

תשובת הר"ר נח יונה קוסטנטינר הי"ו, הר יונה

קודם כל צריך להגדיר את מהות ההתחזקות:

שהנה המושג 'התחזקות', כפי שהוא נקרא אצל העולם, מתחלק לשניים.

א. אדם שחווה קושי בענייני עוה"ז, אזי ישנה התחזקות שמחזקת: 'תתחזק, תתגבר ובסוף תצליח!' והתחזקות זו יכולה לשמש גם לדברים שליליים, ואף למי שאינו מאמין בה' ובתורתו.

ב. ישנה התחזקות אמיתית, והיא היא המזכרת לאין ספור בספרי מוהרנ"ת, שהיא המחזקת את האדם שלא ישבר ולא יפול ברוחו משום דבר שעובר עליו, הן קשיים גשמיים והן קשיים רוחניים, משום שהכל מאתו יתברך, והכל לטובתו הנצחית ותיקון נשמתו וכו' וכו'.

ועל כן מי שאינו מעוניין בעבודת ה' וגם אין לו רצון להיות מעוניין בכך (כגון שהתייאש מזה, או שלא הורגל להבין שיש משהו מעבר לענייני עוה"ז), אזי רק ההתחזקות הראשונה יכולה להועיל לו, וכמובן, רק לעניינים גשמיים, ואת ההתחזקות הזאת אין לו כלל מה לחפש בספרי מוהרנ"ת. ועליו התכוון מוהרנ"ת שההתחזקות שבספרי איננה מיועדת עבורו.

ואין זה עונש שמשית עליו ר' נתן, רק שהוא פשוט לא מדבר אליו - כמו שאדם לא יחזק בהמה שתתחזק ותתעורר ותתגבר על תאוותיה, שהרי אין היא מבינה כלל מה רוצה הוא ממנה, ומבחינתה העשב שלצידה, הרבה יותר מעניין...

אך מי שרוצה לחשוב על התכלית ועל עבודת ה', או שעכ"פ אכפת לו ממה שאינו חושב על זה, וממילא עובר עליו מה שעובר, שהסט"א מתגברת עליו להסתיר ממנו מחשבות טהורות אלו - אליו בדיוק התכוון מוהרנ"ת בכל ספריו, ודיבוריו יחזקוהו בשבעה משיבי טעם, להחזיקו על עומדו, ולהתקדם בעבודת ה' בהתקשרות לצדיק, עד שבוודאי יכנס לשערי הקדושה.

וממילא התשובה על השאלה ברורה: כל עוד שאדם מתחזק מדיבורי מוהרנ"ת, ברור אם כן ששייך לזה! שאם לא היה שייך לזה, לא היה מוצא טעם בדיבורים אלו, וכאותה בהמה הנזכרת לעיל.

ועל כן אחי היקר! שנס מותניך והצטרף למטיילים בגן עדן של השי"ת, ואז תחיה את חייך האמיתיים.

זיכרון התכלית - על ידי ההתחזקות

תשובת הר"ר חיים רבינוביץ הי"ו, בית שמש

עיקר מה שרוב העולם שוכחים מזיכרון יום המיתה, ונעשה אצלם כמו איסור מלהזכיר את התכלית, אין זה מחמת שרוצים ח"ו לחטוא ולהתרחק מבוראם.

אלא כל זה נובע, מכיוון שבדורות אלו, אין לאף אחד עצה ותרופה לתקן נפשו, ולכן ככל שהאדם מתרחק יותר ונופל למקום שנופל, מתחיל הייאוש לכרסם בליבו, עד שסובר בוודאות שלאחד כמותו אין תקווה וסופו

המשך בעמוד 9

כיצד אפשר לשמוח באמת ובתמים בעצת ההתחזקות, בשעה שיודעים שלכתחילה לא היינו אמורים להיות במצב הזה, וכביכול זה רק 'עצות שלאחר מעשה'?

ניתן לשלוח תשובות לפקס: 0237-318-077

השאלה
לחודש
הבא

פרק ב'

חנוך לנער על פי דרכו

ויתירה מזו, לשם מה עלי לדעת מראש שהילד 'חלש'? למה לי לקבל מראש הסתכלות שלילית?
לפעמים זהו המלמד ששואל: איך זה שהכיתה ברובה מבינה את החומר והתלמיד הזה לא?
הורה או מלמד יכולים לספר על המציאות אותה הם רואים: הילד מתקשה בלימודיו וזקוק לעזרה. אולם להחליט מראש שהילד חלש ומוחו 'אטום'? לקבוע שזו הבעיה של הילד?
יהיו שיטענו שכדי לעזור לילד עלי לדעת מהי הבעיה שלו. ונשאלת השאלה: מנין לנו שזו הבעיה של הילד?
פעמים רבות מדי נוטים לקבוע מיד שקושי לימודי הוא בעייתו של הילד עצמו בעוד שבבחינה מעמיקה יותר ניתן לגלות עוד סיבות רבות אפשריות, מהן הקשורות בהורים, במלמד ואפילו בסביבה הפיזית. לדוגמה: מלמד שמסביר את החומר בצורה מונוטונית ומשעממת, או שדיברו מהיר ואינו רוהט דיו. לעתים הילד מתקשה להתחבר לסגנון הלימוד של המלמד: לטון, למנגינה, למהלך המחשבה הספציפי שעליו בנוי השיעור.
למעשה, כלל לא משנה הפרשנות שיש לנו על הילד. לעולם איננו יכולים לדעת מהי באמת הסיבה לקשייו הלימודיים. די לנו במציאות הקיימת הדורשת עזרה.

הגישה ללימוד

בבואי ללמוד עם התלמיד, מנחה אותי מטרה אחת: לעשות נחת רוח לבורא יתברך, לעשות חסד עם בנו יחידו של הקב"ה ולעזור לו להבין טוב יותר.
וכך מתוך הסתכלות נקייה ולא שיפוטית אתחיל ללמד בסבלנות, במאור פנים וללא שום לחץ של 'הספקים'. מש שיעמוד לנגד עיני הוא לעזור לתלמיד להבין; את מה שהוא לומד וכך יקל עליו לדעת את החומר.
ראשית אתחיל בהסבר, אם התלמיד הבין, מה טוב. אם לא, אחפש עוד דרך עד שאמצא מהו אופן ההסבר המותאם לו ביותר.
פעמים רבות התלמיד מגיע בתחושת ייאוש. לעיתים הספיק לשמוע ביקורת הרסנית בבית או בת"ת והוא מתקשה כי כבר פיתח גישה שלילית וחוסר אמון בעצמו וביכולותיו. כאן המקום לחזקו בשבעה משיבי טעם, בדיבורי ההתחזקות שקיבלנו מרבינו וממוהרנ"ת ז"ל.
נחפש ונמצא בו נקודות טובות, בעיקר בתחום הלימוד, נעלה על נס את מה שכן הצליח להבין עד שלאט לאט גם הוא יתחיל להאמין שבכוחו להצליח.
גישה מלאת אמון בכוחותיו היא חיונית, שכן אם מראש נחליט שהוא נכשל, הרי שאנו ממחרים להתייאש והרוח השלילית עוברת לתלמיד ופוגעת בו רגשית.
בנוסף, חשוב מאד שלא להיות לחוץ כלל מההספק השבועי. אם החלטתי (ברוח הקודש?) שהתלמיד "חייב" להבין השבוע חצי עמוד, ואילו משמים החליטו שנתקדם 'רק' חמש שורות, אני מתמלא רוגז וטענות על התלמיד מדוע הוא איטי כל כך... ?? אך כשהדבר היחיד החשוב לי הוא לעזור לתלמיד להבין, אזי הלימוד מתקדם בשובה ונחת התלמיד צובר עוד ועוד חוויות חיוביות בלימוד ומתחיל להאמין שגם הוא יכול להצליח. בהצלחה!

במכתבו של החסיד רבי שמשון ברסקי הוא מתעניין אודות נכדו, שהתגורר כנראה בריחוק מקום, ואגב כך מאיר בדבריו את הנהגות החינוך על פי דרכו של רבינו ומניסיונו למעשה:
**אֲבָקֶשׁ לְהוֹדִיעַנִי מִכִּדֵּי הַיָּקָר וְהַחֹשֶׁב יִשְׂרָאֵל יְחִיָּה לְאַרְךָ יָמִים וְשָׁנִים, אִם הוּא הוֹלֵךְ אֶל הַחֵדָּר לְלַמֵּד, אִם הוּא יוֹדֵעַ מַה אוֹתִיּוֹת וְנִקְדוּת, אִם הַמְלַמֵּד לומֵד עִמוֹ הַבְּרִכוֹת שֶׁל כָּל מֵיְנֵי מַאֲכָל וּמִשְׁקָה וְכִיּוֹצֵא, וּבְלֵי תְרוּן, לְהִתְנַהֵג עִמוֹ בְּנִיחוּתָא בְּכָל עֵינָיו, וְלְבָלֵי לְהִטִּיל עָלָיו שׁוּם מוֹרָא וְפַחַד כְּלָל בְּשׁוּם עֵינָיו, כִּי הַמֶּנַח אֶצֶל הַיָּלֵד חָלוּשׁ מְאֹד כִּיְדוּעַ, וּמִחֻמַּת זֶה אֶסוּר לְהִטִּיל עָלָיו שׁוּם מוֹרָא וְפַחַד מְשׁוּם דְּבָר, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְבוֹא לְשׁוּם מִכְשׁוֹל חָס וְשָׁלוֹם.
גַּם בְּלֵי תְרוּן, לְאמֹר לְהַמְלַמֵּד שְׁהוּא לומֵד אֶצְלוֹ, שֶׁלֹּא יִתְנַהֵג עִמוֹ בְּשׁוּם פְּעֵס וְרוֹגֵז, וְלֹא יִטִּיל עָלָיו שׁוּם מוֹרָא וְפַחַד, הֵן בְּעֵת הַלְמוּד בְּהִסְדֵּיּוֹ, הֵן בְּעֵת לְמוֹד הַבְּרִכוֹת וְכִיּוֹצֵא, יִתְנַהֵג עִמוֹ בְּנִיחוּתָא וְלֹא בְּכַעַס וְרוֹגֵז, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִחְלֹשׁ מוֹחוֹ חָס וְשָׁלוֹם.
מֵהַמְכַתֵּב נִיתֵן לְלִמּוּד עַל הַחֲשִׁיבוֹת הַגְּדוּלָה אוֹתָהּ הוּא מֵיִחַס לִיחַס הַפְּרִטְנֵי וְהַלְבָּבֵי מִצַּד הַמְלַמֵּד הַיּוֹדֵעַ לְהִלּוֹךְ כַּנֶּגֶד רֹחוֹ וְלִיבּוֹ שֶׁל הַתְּלַמִּיד הַצַּעִיר.
מֵאִמֵּר זֶה מֵאִיר כַּמָּה זווֹיּוֹת מִבֶּט חֲשׁוּבוֹת בְּעֵינֵי הַחֹנוּכִים הַפְּרִטִּים. בִּימֵינוּ מִצּוֹי מֵאֵד שְׁהוּרִים מִצְמִידִים לְבָנִים חוֹנֵךְ פְּרִטֵי; אֲבָרַךְ שִׁילְמַד עִם יֶלְדִם הַמְתַקְשָׁה וְגַם יִקְדִישׁ לוֹ תְשׁוּמַת לֵב אִישִׁית, יְעוּדֵד אוֹתוֹ וַיִּגְבִּיר אֶת הַמוֹטִיבִיָּה שֶׁלוֹ לְלַמּוֹד וְלְהַצְלִיחַ.
בַּחוּן הַפְּרִטֵי יֵשׁ תּוֹעֵלַת גְּדוּלָה לְתַלְמִיד שֶׁכֵּן הוּא מַעֲנִיק לְתַלְמִיד יָחַס, תְּשׁוּמַת הַלֵּב וְהַתְאָמָה אִישִׁית לְצַרְכּוֹ, מַה שֶׁלֹּא מֵתַאפְשֵׁר בְּדֶרֶךְ כָּלל מִמְסַגֵּר הַרְגִילָה כִּיחִיד בְּתוֹךְ כִּיתָה גְּדוּלָה.**

מי מבקש?

לרוב, הבקשה לחונך מגיעה מצוות התלמוד תורה ולא ביוזמת ההורים. ההורים הם הנענים לדרישת הצוות ומחפשים חונך לבנם. ולפלא הוא, מדוע דרישה זו מגיעה מהצוות ולא ביוזמת ההורים? הרי המחונך בכיתה הוא שליחם של האב והאם, ואילו מצוות החינוך וגידול הבן לתורה היא זכותם וחובתם שלהם. האם לא מתבקש שההורים עצמם יעקבו בתשומת לב אחרי קצב ההתקדמות של בנם, ואם זקוק לעזרה יפקחו עולמות ולא יחסכו כל מאמץ לעזור לו? וכי ההורים 'עושים טובה' בכך שנשמעים לדרישת הת"ת?
הורה הנוכח לראות שבנו מתקשה בלימודים אל לו לחכות שהצוות יחייב אותו להצמיד חונך לבו, אלא יפעל הוא מעצמו ויבקש כל אמצעי לסייע לבנו.
כאן המקום להדגיש שהמדובר הוא על חונך שהוצמד לתלמיד לצורך חיזוק ודרבון הפן הלימודי. במקרה בו התלמיד זקוק לחונך בגלל קשיים התנהגותיים, טבעי שהדרישה תבוא מצד הצוות שכן להורה קשה יותר לדעת כיצד בנו מתנהג בין כתלי הת"ת.

מח "אטום"?

לעתים כשהורה מתקשר ומבקש מהחונך ללמוד עם בנו. בטענה שילד יש "מח אטום" ועל כן אינו מצליח בלימודים. תוהה לעצמו החונך: וכי מה רוצה ממני האב? האם בכוחי לפתוח את מוחו האטום של הילד ולהכניס לתוכו דעת שכל? והלא רק ה' הוא החונך לאדם דעת.

הרב ש. סופר

פלפול אמיתי = עצה למעשה

אפילו לא חש סתירה, כי עכשיו הוא רק 'לומד' את הענין, זה כלל לא קשור לעולם המעשה...

עמלק - חכמות רעות

זהו נסיון דורנו, בעקבתא דמשיחא נלחם עמלק פנים בפנים ומקלקל את היראה והתמימות שהם הם עיקר הגורמים לקבל כל דבר שלומדים בפשיטות למעשה, כשיש לאדם יראת שמים הוא מקבל את הדברים שלומד באימה ובכבוד ראש ובתמימות כמפי הגבורה [ראה 'חכמה ותבונה' יא-א], "אם ירא שמים הוא, נעשה חרד לשמור ולעשות, ואם לאו אינו חש לתורתו" (רש"י שבת לא:), ועמלק מקרר את היראה ומכניס חכמות, באמרו לימוד לחוד ולמעשה לחוד, אין לשער את הנזק העצום שהרגל כזה גורם בחינוך האדם לתורה ומצוות, כל תקוותינו היא הרי על ידי התורה שתאיר לנו את הדרך הישרה שנלך בה, אך כשכל זה נהפך לאמרה יפה בעלמא שאינה מחייבת חלילה, הרי שאז אין בידינו עוד את הכלי, זה שיביא אותנו אל האמת והטוב.

חז"ל החמירו מאד במי ש"לומד שלא לעשות שנוח לו אילו נהפכה שלייתו על פניו ולא יצא לעולם ולא נברא" (ירושלמי שבת ז,ז), וכך כותבים תלמידי מוהרנ"ת על רבם הקדוש: "הקפיד מאד על בני אדם שהתפלאו מאד על נפלאות החידושים הכתובים בספריו הקדושים ואמר להם הזו החסרון שלכם שאתם סוברים שכוונתי על החידוש והדרוש, אבל עיקר כוונתי הוא רק על המעשה כמו שאמרו חז"ל לא המדרש עיקר אלא המעשה".

רבי נתן - מקור אהבת ישראל וההתחזקות - הקפיד מאד! משמע שאין זו סתם חריגה, קרה כאן משהו נורא, כשמישהו מתפעל מהחידוש, הוא עלול לאבד את העיקר! יושב כאן מורה דרך ומראה לאדם נתיב הצלה ביער עבות מלא חיות טורפות, והפתי נהנה ליופי ההסבר ואינו תופס כי המדובר הוא בהצלת חייו.

אין הכוונה שמיד שכשלוּמדים משהו מוכנים כבר מיד למלא ולעשות בפועל ובשלמות את כל מה שלמדו, אך זה מחייב לפחות בעולם המעשה, להתחיל מיד להשתוקק ולהתפלל לרצות ולייחל, וגם לפעול ככל יכולתו לפי מדרגתו להגיע לכך, ולא להשליך את הדברים אחרי גוף ולהמשיך בנועם כאילו לא קרה כלום, ועלינו להתרגל אם כך שכאשר אנו קמים מהספר או מקריאה כלשהיא בדברי תורה לחפש בתמימות וביראה מה ה' שואל מאתנו להלכה ולמעשה ולהכניס זאת ל'כלים' שלנו לפי ערכנו תיכף ומיד, והעיקר, להכניס זאת מיד בדבורי השתוקקות שהלואי ונזכה לקיים זאת באמת ובתמים.

'מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות?!' - שואל החברותא בלשון מבודחת, 'מדוע נפל פניך?!', כבר חודשים ארוכים הם לומדים יחד ב'כולל' חצות, נהנים יחד לבלות בתורה ועבודה, הם עמלים ב'תורה הזמנית' בעיון ומחדשים חדושים נפלאים בענין 'נעשה ונשמע' שהשמחה היא שורש העזות דקדושה ושזה התנאי והכלי להתקרבות לצדיק (לקוטי מוהר"ן סי' כב), אך בלילה חברו יושב משום מה בפנים נפולות וחתומות, נראה שמשוהו כבד מעיק עליו. לאחר שעה ארוכה בה הוא מנסה לדובבו ולחזקו נענה החברותא ואומר: "אני מרגיש אפס מאופס, יש פה אברכים בעלי השגה הם מדברים בכאלה הרגשות והבנות ב'תורה' הזאת ואני לעומתם רק חוזר שוב ושוב על הדברים ו'סתם' מבין את פשוטם של דברים..."

'ניתוק' בין העולמות

פלא והפלא, יושב אדם ולומד את העצה אמיתית וההשקפה הבהירה ששורש הכל בעבודת ה' היא השמחה בתורה ובמצוות, ושיש לעורר על כך קולות של שמחה בעזות בוכה, ובלימוד זה עצמו הוא שבור על שלא זכה לשלמות המדומה שלו בהבנת הלימוד, האם הוא באמת טיפש?! הוא לא יודע לחַבֵּר אחד ועוד אחד?! מסתבר שאין זו סתם טפשות, זהו עומק עצה רעה של היצר העכור, לנתק בין עולם הלימוד לעולם העשייה, לימוד לחוד ולמעשה לחוד, לא חשים אפילו סתירה פנימית, האדם מסיים את הלימוד ואומר לעצמו 'עד כאן למדנו להלכה, עתה נחזור לעניינינו למעשה'.

דורנו שטוף בעלונים ופרסומים תורניים למכביר, מדי שבת בשבתו יוצאים לאור המון ליקוטים ערוכים על סדר הפרשה בהם בלולים דברי מוסר וחסידות הגות ומחשבה ספורי צדיקים ורעיונות מופלאים, ואף על פי כן לא תמיד חוזרים הם אל המסקנא הפשוטה היוצאת בכל אלו. כשהלימוד נעשה באופן 'תיאורטי', ורק לאחר מכן הנך עובר להלכה ולמעשה... אין זה חזיון מוזר לראות אדם היושב באמצע 'קדיש' ומעיין בנחת בעלון המוקדש להחדרת גדולת מעלת עניית 'אמן' ו'אמן' יהא שמייה רבא', או אחד שיושב בבית הכנסת כאשר בניו כשתילי זיתים סביבו ובאמצע התפילה מתבונן בעומק במאמר חינוכי ערוך בטוב טעם איך להנחיל מתיקות התפילה לבניו, הוא

גם כשאנו לומדים ומתפללים בשכלים הקדושים של התורה אנחנו חייבים להיזהר מקליפת עמלק, שמנסה להפוך את כל הלימוד למשהו 'תיאורטי' ומרוחק. עלינו להפוך כל חידוש להנהגה מעשית שתקרב אותנו לעשייה דקדושה || לא המדרש עיקר אלא המעשה

המשך מעמוד 6

לאבדון. ולכן נדחק זיכרון יום המיתה למקום הנידח ביותר, עד שנשכח לגמרי.

ודווקא בדור יתום כזה התגלה למוהרנ"ת אורו של רביה"ק אשר גילה ש"אין שום ייאוש בעולם כלל", וצעק מעומק ליבו: "גיוואלד זייט אייך נישט מייאט!"

ולזאת חיבר מוהרנ"ת את ספרו הקדוש 'ליקוטי הלכות', להחיות בשבעה משיבי טעם את כל הנשמות החלושות, לחזק אותם ולנחם את שברם. עד שהתבטא קודם פטירתו "אפילו הבעל עבירה הגרוע ביותר יהיה לו תיקון, רק שיאחז ויחזיק עצמו ברבינו הקדוש".

אלא שההולך בדרך החיזוק והנחמה עלול לטעות, בכך שישתמש בהתחזקות רק כדי להרגיע את מצפונו, ודווקא דברי הנחמה יכולים לגרום לו לשכוח, שיגיע יום שהוא יהיה מושכב ורגליו יופנו לכיוון הדלת. אדם כזה דומה לשיכור שכלל שדאגותיו וצרותיו לוחצות אותו יותר, הוא שותה יותר מהטיפה המרה, כדי לשכוח מהסובב אותו. ומי שמתנהג כך, שוקע על ידי שכחתו מהתכלית בייאוש עמוק עוד יותר, ובהמשך נעשה מה'שכחה' - 'הכחשה'... שמכחיש לגמרי את זיכרון המיתה.

ולזה בא מוהרנ"ת לשמרינו ולהצילנו מטעות זו, למען נזכה לתכלית המקווה ולאפשר הנצח. ולכן ביאר ושלל שאין כוונתו להצדיק השוכחים ומכחישים את זיכרון יום המיתה, שהרי כל דבריו והתחזקותו, הם רק כאשר זוכרים שיש עלמא דאתי, ושם יקר מאוד כל נקודה והעתקה שזוכה האדם לחטוף בזה העולם העובר כהרף עין. ומאיך גיסא יהיו מוכרחים שם להתנקות מכל זוהמת העוה"ז. ומכיוון שנעלם מאוד העצה איך לזכות לזה, לכן חיבר את הספר ליקוטי הלכות.

אבל ודאי שאין כוונת מוהרנ"ת, להשליך ח"ו אבן אחר הנופל ולומר, 'מכיוון שפלוני שכח מיום המיתה, אין לו תקווה'. רק אדרבה מכיוון שמוהרנ"ת רוצה באמת לקרבנו לעבודתו יתברך, הוא היה צריך להודיע האמת. ורק על ידי זה יזכה אפילו הרחוק ביותר להתקרבות עצומה.

ואף על פי שעובר על האדם מה שעובר עד ששוכח תכליתו, אם לא יכחיש את הזיכרון הזה, רק בכל פעם יזכיר את עצמו מחדש, בוודאי יזכה לאחרית טוב.

המתיקות של השכל

וכך מלמדנו רבי נתן בהוראה ברורה על מטרות הפלפול וההתעמקות בדברי תורתו של רבינו הקדוש שהיא אחת העצות העיקריות בחיפוש רוח הקודש של הצדיק: "פלפול של אמת, לעיין ולחפש בהתורה אמיתית עמקות עצות התורה הקדושה לעובדא שזה העיקר, זהו בודאי שמחה גדולה, כמו שכתוב פקודי ה' ישרים משמחי לב, וזהו עיקר בחינת החיפוש והבקשה הנ"ל לסלסל ולפלפל בה. נמצא שהסלסול שהוא החיפוש והבקשה הוא בחינת פלפול אמיתי ועל ידי זה זוכין לשמחה" (לקוטי הלכות, שלוחין ה-יח).

מהו פלפול אמיתי?! כשאתה מחפש בפלפול ובהתעמקות את אמתת העמקות העצה לעובדא ולמעשה ומחבר זאת לעולם המעשה הפרטי שלך בפועל ממש.

במקום נוסף (לקוטי הלכות, גביית חוב מהלקוחות ג-ה) הוא רומז לכך זהו ה'אוצר של יראת שמים' עליו התפאר רבינו הקדוש, כשהלימוד אכן מחובר בעומק לעולם המעשה, וכה הם דבריו הנפלאים: "עיקר הקיום והשמירה מן הקליפות והדמיונות הוא כשזוכין לשכל הנקנה, דהיינו לזכות להשיג איזה עבודה על ידי השכל שזהו עיקר השכל, כי לא המדרש עיקר אלא המעשה, כמו שכתוב ראשית חכמה יראת ה', שעיקר החכמה היא לזכות על ידה ליראת ה', וכמו שכתוב אז תבין יראת ה', שעיקר ההתבוננות הוא לזכות ליראת ה' שהוא בחינת שכל הנקנה שהוא בחינת מעשים טובים, כמו שכתוב ראשית חכמה יראת ה' שכל טוב לכל עושיהם, ללומדיהם לא נאמר אלא 'לעושיהם', כמו שאמרו חז"ל".

והוא ממשיך: "עיקר הטוב והמתיקות של השכל הוא כשבא לידי מעשה, כי עיקר הלימוד דקדושה הוא ללמוד וללמד לשמר ולעשות ולקיים, וכמו שאמרו חז"ל (שבת דף לא). והיה אמונת עתיך חוסן וכו' שהם ששה סדרי משנה, ואף על פי כן אי אכא יראת ה' היא אוצרו אין ואי לא לא, כי עיקר האוצר והשמירה והקיום וההשארה של השכל הוא היראה שהוא בחינת קיום התורה במעשה, כי הכל תלוי ביראה, שהוא בחינת שכל הנקנה וכל זמן שלא בא השכל לידי מעשה, שהוא בחינת שכל הנקנה, עדין יש בו אחיזה לחיצונים ח"ו וצריכין שמירה גדולה מהם"

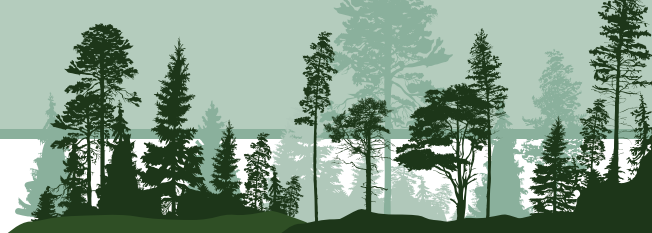
וכך הם דבריו הבהירים של המגיד מקאזניץ זי"ע בספרו (עבודת ישראל אבות פ"א) "עשה תורתך קבע, שצריך האדם לראות שיגיע לו איזה פעולה ותכלית לעבודת הבורא יתברך מהלימוד שלמד ויקבע הדברים בלבו ולא יהיה כמשפה ולחון, כי מה יועיל לו רוב הדברים והלימוד באם לא יגיע לו ממנו שום תועלת, וזהו אמור מעט ועשה הרבה, שהאמירה והדיבור יהיו מעט ועיקר כוונתך יהיה על העשיה שתרכבה, כי זה אינו כלום שילמוד האדם את התורה, רק צריך להיות שהתורה תלמדוהו דרכי ה' והדרך אשר ילך בה".

יושב כאן
מורה דרך
ומראה
לאדם
נתיב הצלה
ביער עבות
מלא חיות
טורפות,
הפתי
נהנה ליופי
ההסבר
ואינו תופס
כי המדובר
הוא
בהצלח
חיי

השאלה לחודש הבא

כיצד אפשר לשמוח באמת
ובתמים בעצת ההתחזקות, בשעה
שיודעים שלכתחילה לא היינו
אמורים להיות במצב הזה, וכביכול
זה רק 'נצות שלאחר מעשה'??

ניתן לשלוח תשובות לפקס:
077-318-0237

פרק ט'

יסוד הבריאה

ברצוא ובשוב, שכן רק על ידי התפילה נוכל לשרוד בכל מצב, להעלות ולייעל כל פעולה.
עלינו להפנים שלא ניתן להתקרב להקב"ה בלי תפילה, בלי חיבור אמיתי אל דרך התפילה. זה הקניין והעבודה של היהודי.
כה נחוץ להתחזק ולהתחדש, לבנות בכל פעם נדבך חדש. עוד קומה, עוד אבן לבניין המפואר המורכב מרבבות רגעים קטנים, יחידים, של היהודי.

תיקון הכל

בתורה ס"ד מדבר רביה"ק משני נקודות שכאשר הם פגומות - חסר בעבודת ה': חלל הפנוי ושבירת הכלים. הדברים גבוהים וארוכים ומקומם אינם כאן. נקדים איפוא בתמצית את הנוגע לעניינינו:
תיקון הכל תלוי בחלל הפנוי. לכן אם יתקן האדם את החלל הפנוי - הכל יתוקן - גם שבירת הכלים. אולם באם לא יתקן את החלל הפנוי - אף שבירת הכלים לא תתוקן, אף באם כביכול יתקן אותה.
תיקון חלל הפנוי הוא על ידי האמונה. ובעצם יש לכך שני דרכים: תורה ותפילה. תורה - קיום מצוות ולימוד התורה הקדושה, פעולות שעל פי רוב יש להם איזו אחיזה על פי שכל והיגיון. תפילה - קשר עם השי"ת. קשר שכולו לב ורצון, שהם למעלה מן הדעת הפשוטה.
אמונה היא תפילה - תיקון חלל הפנוי נשלם על ידי התפילה. ותיקון חלל הפנוי הוא תיקון העולם, תיקון הכל.
יוצא אפוא שהתפילה היא שורש ותיקון הכל, בלעדיה לא יכולים לבוא לתיקון ושלמות.

עם זאת שיעקר התיקון הוא על ידי התפילה - אין יכולים להתקיים ללא לימוד התורה וקיום המצוות ח"ו, שכן אי אפשר לעולם ללא אחד מהם. בשביל התיקון והשלמות מוכרחים לצעוד ולהשלים עם שני החלקים. וכדלהלן:
כאשר אדם לומד את התורה הק' ומקיים את המצוות הם מחדירים בו כוח וחוזק לנצח בעז"ה את מלחמת היצר התמידית.
אך פעמים מגיע אדם למצב לא צפוי וחש שלא יוכל לעמוד בו בכוחותיו שלו. מתבונן ולא מבין מהיכן עולים בדעתו רעיונות רדודים אלו; הוא חש שזרמי מים אדירים - "שטף מים רבים" מנסים לסחוף אותו ממקומו, לנתקו מכל מה שהשיג וקנה עד כה.
וכן בגשמיות: פעמים רבות האדם מרגיש שצרות רבות קמות ומתרגשות עליו ואינו יכול עוד. בבריאות, בפרנסה או בשאר צרכיו. עלינו לדעת שכל

לכאורה כבר ידוע שהשי"ת שומע תפילה, מקבל כל דיבור אף מן הפחות ומתפלל כביכול אף הוא עצמו - אלו דברים שמופיעים בגמ' ובכל ספרי חסידות; האם רביה"ק גילה בעולם השגה שלא היתה ידועה לפניו?
כאשר מתבוננים בדבריו הק' רואים שאכן, רביה"ק גילה חידוש שלא התגלה קודם ומאיר לנו דעת חדשה: התפילה אינה רק המלצה טובה - היא דרך חיים ויסוד הבריאה. רק דרכה יכולין לבוא לגדולות ונצורות, ובלעדיה העולם לא יבוא לתיקונו השלם.
בדומה למה שראינו בשבועות הקודמים שעל ידי התפילה יכולים לכנס אל שער החמישים ואל שער התשובה.
אכן, כבר אמרו חז"ל שהתפילה היא מאותם דברים ש'בני אדם מזלזלים בהם'. הפירוש בזה אינו רק שבני האדם מזלזלים בה מעשית, כגון שלא מתפללים ח"ו וכדו'. הכוונה גם בייחוס החשיבות לה, שאינם מבינים שאכן היא מן הדברים העומדים ברומז של עולם.
את ההסתכלות הזו בא רביה"ק לשנות.

'ואני תפילה'

כאשר עוסקים בתפילה - צריך להזכיר שזה כמובן בכל דבר תפילה ופעולה המקשרת אותנו בקשר ישיר עם בוראנו; אם זה בתפילות הקבועות, אם זה באמירת תהילים או ליקוטי תפילות וכמובן - בהתבודדות ובשיחה האישית עם השי"ת.
מעלה גדולה עד למאוד יש בהתבודדות, מפני שהאדם בעצמו מחבר את התפילה והשיח עם השי"ת, אינו מקריא מתוך ספר או צועד בדרך סלולה, אלא עמל וסולל דרך חדשה.
ואף כי אמנם הדרכים שסללו לנו ענקי הרוח מדורות עברו - טובים עשרות מונים משביל דקיק אותו יכול אדם כערכנו לסלול. אולם יחד עם זאת, גדולה ונחוצה עד למאוד היצירה שבתפילה, אף אם קטנה היא.
אדם שיכול ליצור שיח ושביל חדש כביכול עם השי"ת, מראה בכך על חיבור פנימי אמיתי לתפילה. וכמשל לימוד התורה, שאדם ששומע דבר תורה - לא בהכרח שיהא מחובר מכל נימי נפשו לתורה ששמע, לעומת חברו ש'מוסר' שיעור בנקודה שהתחדשה לו בהבנת התורה הקדושה, שבוודאי יש לו חיבור גדול וממשי עם התורה.
נאמר בפסוק: "ואני תפילה"; על האדם להוות מהות של תפילה. זה נוצר על ידי שהאדם יוכל לסלול דרך חדשה, בשיחה אישית בינו לבין קונו.
פעמים רבות החידוש בתפילה הוא זה שמוכיח על חיבור אמיתי. אדם שלא יכול להתמודד עם שיח אישי עם בוראו ללא מסייעים קודמים וחיצוניים, יתכן מאוד שזה מחמת ריחוקו וזרותו לעניין.
לכן כה חשוב לעסוק בנושא זה שוב ושוב. בכל פעם מזווית חדשה.

כי דרכו להיטיב תמיד'

לכן על האדם שרוצה לחוס על נפשו, אין מנוס ועצה כי אם להתפלל בכל יום ויום שייעלמו העקרבים והצרות למיניהן, שיהא רק טוב. "ותצילני היום ובכל יום". בכל יום בפשיטות.

אמנם, לא ניתן לבטל לחלוטין את הנהגת המשפט; בכדי להנהיג עולם מוכרחים לשניהם. אולם עיקר עבודתנו היא לשלב בין התורה לתפילה, ליצור מהם דרך אחת רצופה של קרבה לקב"ה. לכן מוכרחים לדרך התורה והמצוות יחד עם התפילה.

עלינו לזכור תמיד להתפלל על הקרובים אלינו להצלחתם הרוחנית והגשמית. להתחנן מלפניו יתברך שהכל ילך כשורה, שהנהגה תהיה ברחמים ובחסד.

כל תפילה נותרת בעינה, אף אם אינה ראויה לשימוש כעת - תוותר היא לזמנה המתאים. שום תפילה לא הולכת ריקם. אם אדם צריך פרנסה - שיבקש בפשטות מהקב"ה: 'אבי צריך אני לזון את משפחתי. אנא תן בי כוחות ויכולת לכך'.

וכן על זה הדרך בשאר הצרכים הרוחניים והגשמיים שלו ושל קרוביו. הקב"ה ממתין לשמוע את בנו, הן רוצה הוא לתת ולהעניק, 'כי דרכו להטיב תמיד' - רק שיבקש, רק שישמיע הבן את קולו.

כאשר זוכה אדם ליצור קשר ושיח עם קונו, אם זה בבקשת צרכיו, אם זה בבקשת קרבה אליו; כאשר מגלה אחת ולתמיד מיהו והיכן הכתובת - זוכה להיות מחובר בקשר אמיתי אל התפילה שכה נחוצה לתיקון והשלמות. כמו"כ זוכה שדעתו לא תוסח ותגרום בכך לבוא עקרבים וצרות רח"ל.

כאשר אדם מבחין שיצרו תקף עליו, שצרות סוגרות על ליבו, שהמייצרים והריחוק מרחיקים אותו הרחק - תמיד עליו לדעת להיכן לפנות. וכמובן אם 'עת שלום' בעיר - עליו להודות, להתקרב ולבקש הלאה.

ואזי - יזכה בס"ד להשלים התיקון, לגלות ולהפציע את אור הנהגת החסד בעולם על ידי דרך התפילה הקדושה.

אדם שיכול
ליצור שיח
ושביל חדש
כביכול עם
הש"ת, מראה
בכך על חיבור
פנימי אמיתי
לתפילה.
וכמשל לימוד
התורה, שאדם
ששומע דבר
תורה - לא
בהכרח שיהא
מחובר מכל
נימי נפשו
לתורה ששמע,
לעומת חברו
ש'מוסר'
שיעור בנקודה
שהתחדשה לו
בהבנת התורה
הקדושה,
שבוודאי יש
לו חיבור גדול
וממשי עם
התורה

אלו הם 'עקרבים' הקמים על האדם לנשכו בפתע פתאום. עקרבים וצרות אלו מתעוררים ח"ו על היהודי רק כאשר הוא 'מסיח דעתו'. לכן העצה היחידה היא למקד ראייתו על ידי בקשות חוזרות ונשנות מהש"ת שהכל ילך כשורה וברחמים.

"וכל אחד נדמה לו שרק עליו עובר כוס התלאות בכל פעם ובאמת אין בנמצא מי שנמלט מזה וכל זה בהתלאות והרפתקאות השכיחים... שהם באים פתאום לגמרי בבחינת נשיכת עקרב ממש רחמנא לצלן" (לקוטי הלכות מתנה ה').

מצבים אלו שונים מגדר הבחירה הרגילה השייכת לאדם בכל עת. בהם צריך האדם לכוחות חזקים וסייעתא דשמיא גדולה ומיוחדת. לכן אין עצה כי אם לחרוג אף הוא מן הרגילות ולעזוב את הדרך הסלולה. כדלהלן.

בספרים הק' מובא שיש לקב"ה שתי הנהגות בעולמו: צדקה ומשפט. לא ניתן להנהיג עולם ללא שתי מידות אלו. הקב"ה כולו טוב וחסד, מצד הנהגתו לבד אמור היה להיות לאדם אך טוב ובחסד, ללא קשיים ומעברים. אולם בכדי להנהיג את העולם מוכרח לנהוג פעמים במידת המשפט.

שני הנהגות אלו מושלות לחילופין בחיינו. אין אפשרות לדעת מתי תבוא זו ומתי זו. ישנה דרך אחת לכך - לעורר את הנהגת החסד והרחמים על האדם.

"...שה' יתברך טוב ומטיב תמיד ורוצה רק להטיב לכל בריה ומצדו לא יבצר לתת לכל איש רב שפע ועשירות מופלג וכל טוב. אך מחמת שההכרח שינהיג העולם גם במשפט... דהיינו שה' יתברך חפץ רק להטיב בצדקה וחסד עם כל אחד אך בהכרח שילביש הצדקה במשפט כנ"ל."

ועל כן עיקר התיקון לזה הוא רק תפלה ותחנונים... שעל ידי שהאדם מתפלל אזי יש בחינת איתערותא דלתתא שעל ידי זה יכול לעורר הצדקה והחסד בדרך נפלא שיתלבש במשפט התורה ואף על פי כן יהיה כולו חסד וצדקה.

והכל בכח התקשרות לצדיקי אמת שזכו לבחינת תורת ה' ותפלת ה' ממש וכנ"ל. ועל כן צריך שיהיה עיקר תפלתו שינצל משטף מים רבים שהם בחינת נשיכת עקרב שנמשך מדיינים מבחינת משפט שהוא הוא המעכב והמונע את המציאה טובה שתבוא, אבל כשיתפלל שינצל ממנו על ידי זה ימותיק ויבטל הדיינים ואז בחינת המציאה ממילא תבוא, כי דרכו להטיב תמיד וכנ"ל" (שם).

זמרת הארץ

"ארץ ישראל" במשנת ברסלב

הן קרבה אף הגיעה שנת השבע, שנת השמיטה, ושבתה הארץ שבת לה'. ודבר בעתו מה טוב, לירד בגנים להשתעשע וללקוט שושנים מתורת רבינו הקדוש "אשר חפר ומצא שורש קדושת ארץ ישראל" וגילה לנו עוצם קדושתה ודרכי השגתה, ולסדר דבריו לפנינו כשולחן ערוך, למען נתעורר בתשוקה וחמדה אל קדושת "ארץ חמדה טובה ורחבה".

לכבוד שנת השמיטה
חדש מדור

חפר ומצא שורש קדושת ארץ ישראל

"הנחל נובע מקור חכמה הכניס בלבי הרגשת הנועם הזה"

מה נשיב לה' כל תגמולוהי עלינו, אשר זכינו לרבי כזה, המטעימנו "טעם ארץ ישראל", ונותן בלבנו כיסופים וגעגועים לקדושתה.

זֶה כָּבֵד עֲרֹף מֵאֵה שָׁנִים^א, אֲשֶׁר כָּבֵד הִגִּיעַ וְנִכְנַס לַתּוֹכָה הַנְּשֻׁבֵי הַנְּעֻלָּם מֵעִין כָּל, אֲשֶׁר יָנַק וְהִשִּׁיג חֲלָבָה וְדָבַשׁ תּוֹרָתָה לְאִין גְּבוּל וְתַכְלִית כָּלֵל. וְאֲשֶׁרִי הַמַּחֲכָה וְגִיעַ לִימִי זְרִיחַת הַר קְדִישׁוֹ וְדַעַתוֹ וְדָבַשׁ תּוֹרָתוֹ וּמַעֲשֵׂי־תִיּוֹ הַקְּדוּשׁוֹת, שֶׁזָּכָה לְקַבֵּל בְּכָלִי מִדּוֹת וְעֵשֶׂר קְדֻשׁוֹתֶיהָ.

(תפילות רבי אברהם, תפילה א)

ודבש תורתו הקדושה מלאה מזן אל זן בגילויים נוראים על אודות קדושת ארץ זבת חלב ודבש.

כִּי הוּא גִלְהָ לָנוּ בְּמֵאֲמָרָיו ז"ל גְּדֹל וְנִפְלְאוֹת מַעֲלַת קְדֻשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל גַּם עֲכָשׁוּ כְּשֶׁהִיא בְּגִלְיוֹת, וְגִדְל הַחֲיִיב כְּמַעֲט עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לִהְיוֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְפִי שְׁעָה עַל כָּל פְּנִים, אִם אִי אֶפְשֶׁר לוֹ לְהִשְׁתַּקֵּעַ שָׁם וְלָדוֹר שָׁם בְּקִבְיָעוֹת.

וּכְמוֹ שֶׁאָמַר בְּפִרוּשׁ בְּהַתְחַלַּת מֵאֲמַר "ט' תְּקוּנֵינִי" שְׁמִי שְׂרוּצָה לִהְיוֹת אִישׁ יִשְׂרָאֵל דְּהִינּוּ שִׁילָה בְּכָל פֶּעַם מְדַרְגָּא לְדַרְגָּא בְּעוֹדֵת ה' אִי אֶפְשֶׁר לוֹ אֵלָא עַל יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. גַּם גִּלְהָ דַעַתוֹ כְּמָה פְּעָמִים עַל עֵינָיו הַשְּׂגָתוֹ הַנִּפְלְאָה וְהַנּוֹרָאָה שֶׁיֵּשׁ אֲצִלוֹ הַבְּדֵל וְהַפְּרֵשׁ גְּדוּל מֵאֵד בֵּין הַשְּׂגָה שְׂקִדָּם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבֵין הַשְּׂגָה שְׂזָכָה אַחַר כֵּן אַחַר הִיּוֹתוֹ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְכָל דְּבָרָיו הַנּוֹדְפִים בְּסִפְרָיו הֵם מֵהַשְּׂגָתוֹ שֶׁהִשִּׁיג אַחַר אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. (לְבַד מֵאִיזוֹ מֵאֲמָרִים קְטָנִים וּמוֹעֲטִים כְּמִבְאָר בְּמָקוֹם אַחֵר).

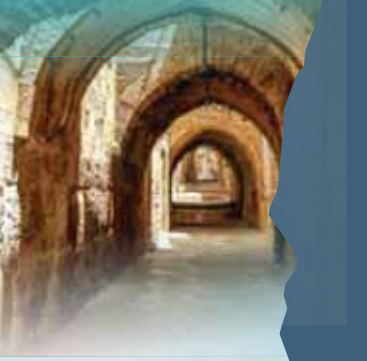
(זמרת הארץ, הקדמה)

כי אכן, הוא שושבינא דמטרוניתא, "אשר חפר ומצא שורש קדושת ארץ ישראל". כביטוי של רבי נחמן מטולטשין במכתבו לאנ"ש יושבי הארץ:

אֲשֶׁרִיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם יוֹשְׁבֵי בְּצַל אֶרְעָא קְדִישָׁא וּמִסְתַּמָּא מִשְׁתוֹקֵי וּמִתְגַּעְגְעִים לְהַתְאַבֵּק בְּעֵפֶר צִיּוֹן הַקְּדוּשׁ וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר חָפַר וּמָצָא שְׂרָשׁ קְדֻשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמֵרְמֵז בְּסִפְרָיו הַקְּדוּשִׁים וְהַנְּעִימִים. וְאֲשֶׁרִינִי שְׂאֲנַחְנוּ זוֹכִים לְהַתְאַבֵּק בְּפֶה בְּעֵפֶר צִיּוֹן הַקְּדוּשׁ וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר חָפַר וּמָצָא שְׂרָשׁ קְדֻשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּמִשְׁתוֹקֵי וּמִתְגַּעְגְעִים לְהַתְאַבֵּק בְּעֵפֶר אֲדַמַּת קְדֻשׁ אֶרֶץ הַקְּדֻשׁ, כִּן יוֹסֵף ה' עַל תְּשׁוּקָתוֹ לְהִשְׁתַּקֵּק בְּהַשְׁתוֹקֵי נְמָרֵץ עַד שֶׁיִּגְמֹר ה' בְּעֵדְנֵנוּ לְטוֹב, אָמֵן כִּן יִהְיֶה רְצוֹנוֹ.

(עלים לתרופה, מכתבי ר' ט. ה.)

א. וכהיום, יותר ממאתיים שנה. שכן, רבינו נכנס לארץ הקודש ביום ערב ראש השנה שנת תקנ"ט.
ב. תורה כ' בליקוטי מוהר"ן.

שְׁמַעְנוּ פֶּה אֶל פֶּה מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַזְּקֵנִים ז'ל ... בְּכַדֵּי שְׁנַמְצָא מְזוֹר וּתְרוּפָה לְהַגְלוֹת וְנִגְעֵי נִפְשָׁנוּ, וְלִזְכוֹת לִיִּצְא מִן כְּסִילוֹת שְׁכֻלְנוּ, וְלִזְכָּר מַעֲשֵׂינוּ מֵעַתָּה בְּהַתְחַדְּשׁוֹת מִהָאִוֶּר חֲדָשׁ הַמְּחַדָּשׁ בְּטוֹבוֹ בְּכָל יוֹם, עַד שֶׁנִּזְכָּה לְנִצְחָ וְלִצְחָצְחָ אֶת נַפְשׁוֹתֵינוּ, בְּזִכּוֹת מִי שְׁאֵמֵר "נִצְחָתִי וְאֲנַצְח" לְגֵאוֹלַת נִפְשָׁנוּ לְנִצְחָ בְּמִהְרָה בְּיַמֵּינוּ אָמֵן.

(רינת ציון, הקדמה)

"אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי"

סדרת מאמרים זו אינה מיועדת רק ליושבי חו"ל, לעורר את כוונותיהם וגעגועיהם לארץ הקודש. אלא אף, ובעיקר, ליושבי הארץ - לבל ידושו בעקבם על קדושת אדמתה, אלא יקיצו משנתם ותרדמתם, בבחינת:

וַיִּקְוֶץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אֲכֹן יֵשׁ ה' בְּמָקוֹם הַזֶּה וְאֲנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי. וַיִּירָא וַיֹּאמֶר מַה נִּזְרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה, אִין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שְׁעַר הַשָּׁמַיִם.

(בראשית כח, טז-יז)

וכפי שגם הרב מטשעהרין כותב בהקדמת ספרו "זמרת הארץ", שספרו מיועד ליושבי ארץ ישראל יותר מאשר ליושבי חוץ לארץ...

וְדַבְרֵי אֵלֶּיךָ הַמְּוַעֲטִין שֶׁבַחבוֹר הַקֶּטָן הַזֶּה הֵם תּוֹעֵלַת גְּדוֹל גַּם לְיוֹשְׁבֵי חוּץ לְאֶרֶץ לְהַעֲלוֹת עַל לִבָּם תְּמִיד זְכוּרוֹ קְדֻשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְיִרוּשָׁלַיִם, וְלִהְיוֹת לָהֶם כְּסוּפִים וְגַעְגּוּעִים חֲזָקִים בְּכָל פַּעַם לְבוֹא לְשֵׁם לְפִי שְׁעָה עַל כָּל פְּנִים, וְאוֹלֵי יָזְכוּ לְקַבֵּעַ דִּירְתָם שָׁם בְּתַמְדוּת וְלִהְיוֹתוֹק שָׁם גַּם כֵּן לְאִיזוֹ הָאָרֶץ וְהַתְּנוּצָצוֹת קוֹדֶשׁ מִבְּחִינַת קְדֻשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר אִין עֵרָה לְקִדְשָׁתָהּ כִּלְכָל מֵאַחַר שֶׁהִיא כְּלִלִיּוֹת הַכָּל כְּ"ל. אֶךְ לְיוֹשְׁבֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מְסֻגָּל בְּיִתְרָה לְעִין בְּזֶה!

(זמרת הארץ, הקדמה)

שכן, אין די בכך שישב האדם ב'גופו' בארץ ישראל, אלא צריך לעלות ולשכון בה אף בנשמתו, מוחו ולבו... וכמו שכותב רבי געצ'י לרבי שמואל הורביץ:

אֶהוּבֵי יִקְרִי תְלָה עִם הַתּוֹרָה "ט' תְּקוּנִים" ... וְאֵז תִּזְכָּה לְנוּחַ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּגוּף וּנְשָׁמָה, וְלֹא לִישֵׁב רַק בְּגוּף, כִּי הַעֲקוֹר לִישֵׁב שָׁם גַּם בְּמוֹחַ וּבְנִשְׁמָה, וְדִי לְמַבִּין.

(שארית ישראל, מכתב קטז)

ומי שאין הארץ חשובה בעיניו ואינו מתכוון לקדושתה, גם אם גופו מתהלך בארץ לארכה ולרחבה, אינו מנוחלי הארץ.

שכן:

הָאָדָם שְׁאֵרֶץ יִשְׂרָאֵל אֵינָה חֲשׁוּבָה בְּעֵינָיו וְאִינוּ מִתְכַּוֵּן לְקִדְשָׁתָהּ - אִפְלוּ כִּשְׁהוּא נִמְצָא בְּאֶרֶץ

והוא זה אשר מאיר בלבנו - בכוחו הגדול, ובאמצעות תורתו הקדושה - תשוקת חמדת הארץ, והרגשת נועם מתיקותה.

וכפי שרבי יצחק בן מוהרנ"ת - לאחר שהוא מספר לבניו על נועם "ישיבת הארץ הקדושה" לאמר:

מָה אָמַר לְכֶם בְּנֵי, מַה טוֹב וְמָה נְעִים יְשִׁיבַת הָאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת, וְאִין יְכוּלִים לְשַׁעֵר זֹאת. וַיֵּשׁ כְּמָה שְׁעוֹת שְׁאֵנִי מְכַרְח לְקַיִם הַעֲצָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁל "פֶּן יִהְרָסוּ"...

(עלים לתרופה, מכתבי רבי יצחק, ד)

הרי הוא מגלה מי זה אשר "הכניס בלבנו הרגשת הנועם הזה", וכותב:

אֲשֶׁרֵי מַה טוֹב חֶלְקִי, חֲבָלִים נִפְלוּ לִי בְּנְעִימִים אֲשֶׁר זָכִיתִי לְהַפְנֵס בְּצַל הַנְּחַל גּוֹבֵעַ מְקוֹר חֲכָמָה זְכוּרוֹ לְבִרְכָה אֲשֶׁר הִכְנִיס בְּלִבִּי הַרְגָּשָׁת הַנְּעִים הַזֶּה, עַל יְדֵי תְּלַמִּידוֹ הַקְּדוֹשׁ הוּא כְּבוֹד אֲדוֹנֵי אָבִי וּמוֹרֵי וְרַבֵּי זִלְלָה"ה. יְהִי רְצוֹן שְׁאֲזַכָּה לְבִלּוֹת יָמַי וְשְׁנוֹתַי בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשֵׂים טוֹבִים בְּהִרְחַבַת לִבִּי.

(שם, מכתב ה)

והנה, זה כמה נכסוף ונכספנו לערוך שולחן-מלכים, ללקט ולסדר דבריהם הקדושים של רבינו ותלמידיו ותלמידי תלמידיו, על אודות קדושת הארץ, בפרקים מסודרים דבר דבור על אופניו. כי ראה ראינו אשר רבו ענפיהם ופריהם, ואין שום פרט וענין מקדושת ארץ ישראל וירושלים שלא תתבאר באר היטב בספרי רבינו ותלמידיו.

ברוך השם היא סחורה יפה מאד מאד. וטוב היה שיהיה לחנות זה משרת טוב ויפה שייכול להניח ולקפל ולסדר כל חתיכה סחורה יפה עם הקצה לחוץ (כדרך המשרתים המבחרים שמקפלין הסחורה ומניחין קצת לחוץ כדי שיראה הקונה בבואו תכף מהות יופי הסחורה), וכשקבוא אחד לקנות איה סחורה יוכל המשרת לחטוף מיד בפריות אותו המין סחורה שצריך הקונה, ויפתח אותו במהירות לפני הקונה ויהיה מראה לו מיד הוד יופי פאר הסחורה הטובה הזאת.

(חיי מוהר"ן, שעה)

ועתה, בפרוס עלינו שנת השבע, שנת שבתון לארץ, קול התור נשמע מארצנו ומכנף הארץ זמירות שמענו, קול דודי דופק: מה לך נרדם, "עמוד ונעשה מלאכתנו", לחפש חיפוש אחר חיפוש בספרי ודברי רבינו ותלמידיו ותלמידי תלמידיו בכתב ובע"פ.

וּבְנִדְאֵי בְּסַפְרֵיהֶם הַקְּדוּשִׁים כְּבָר מְבָאָר וּמְפָרֵשׁ הֵיטֵב גְּדֻלַּת וּקְדֻשַׁת הָאוֹרוֹת הַנּוֹרָאִים הַמְּאִירִים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, הֵן מִקְדָּשֵׁת אֶרְצָנוּ הַקְּדוּשָׁה, וּבְפָרֵשׁ מִקְדָּשֵׁת אֲדוּמ"ר הַקְּדוּשׁ שִׁזְכָּה עַל יְדֵי אֶרְצָנוּ הַקְּדוּשָׁה. אֵף עַל פִּי כֵן מִגְּדֵל עֹמֵק הַמְּשֻׁג בְּקִדְשָׁתָם, אֲשֶׁר הִתְפַּשְׁטָה הַהִסְתַּרְתָּה וְהַהֲעַלְמָה כְּזֹאת בְּעֵמֶק חֲשֻׁכוֹת הַגְּלוּת הָאֲרוּר וְהַמְּרָה, מְכַרְחִים אֲנוּ לְחַפֵּשׁ בְּחַפְזוֹ אַחַר חַפְזוֹ, בְּמַעַט קֵט זְרִיחַת הַהִתְנוּצָצוֹת מִיְדֵיעָתָנוּ בְּהָאוֹרוֹת הַ"ל", הֵן מִהַסְפְּרִים הַקְּדוּשִׁים וְהֵן מִמָּה

ג. תורה כ' בליקוטי מוהר"ן העוסקת בענין קדושת ארץ ישראל.

קיינו ארץ ישראל נאר א קוש טאן דיא מזוזה". כלומר:
לא לבוא לארץ ישראל רק לנשק המזוזה, אלא לבוא
כדי לעבוד ה' עד שיתהפך למהותה.

(ימי שמואל, פרק ר"ב)

והזוכים לקבוע בה דירתם בתימדות, עליהם לזכור בכל עת
"היכן אני בעולם", ולעורר את תשוקתם וגעגועם "לאיזו
הארה והתנוצצות מבחינת קדושת ארץ ישראל". כלשון
הרב מטשעהרין:

ואולי יזכרו לקבוע דירתם שם בתימדות ולהשתוקק
שם גם כן לאיזו הארה והתנוצצות קודש מבחינת
קדש ארץ ישראל, אשר אין ערוך לקדש הנהגה הכלל
מאחר שהיא כלליות הכל.

(זמירת הארץ, הקדמה)

ועליהם לגיל בה ברעדה; לגיל בשמחת מצות ישובה,
ולרעוד מרוממות קדושתה לכל יפגמו בה. וכלשון החרדים:

צריף היושב בארץ ישראל להיות שמח תדיר במצותו
התדירה באהבתו אותה, וגם צריף להיות ירא וחרד,
כדכתב רבי שמעון בר יוחאי "כל פקודא דלאו איהו
ברחימו ודחילו לאו פקודא היא", לכה אמרו באבות
ד'רבי נתן "הוי שש וחרד על המצות".
והנה תבנת "והיה" אצל מצות ישיבת ארץ ישראל
רמז לשמחת המצוה, וסמיכות הפרשה לעמלק רמז
לחרדה במצוה מהרצועה התלויה באויר.

(ספר חרדים, פרק ט)

וכאשר יושבי הארץ אכן יישבו בה בכוונה הרצויה, ויעבדו בה
את ה' - ימשיכו את קדושתה ותיקוניה על כל העולם כולו.
שכן:

יושבי הארץ הם בבחינת שלוחי כל ישראל להמשיך
קדש הנהגה ותקוניה על כל העולם ועל כל ישראל,
בבחינת "הפורס ספת שלום עלינו ועל כל ישראל
ועל ירושלים".

(שארית יצחק החדש, מכתב לא)

יהי ה' אלקינו עמנו, וחפץ ה' בדינו יצליח להוציא כיסופינו
מן הכח אל הפועל, לדלות את הפנינים מן הים הגדול
ולשזרם במחרוזות נאות ומסודרות, דבר דבור על אופניו.
למען נתעורר להשתוקק לקדושת הארץ, ו"כמים הפנים
לפנים" (משלי כז, ט) תתעורר ציון לעומתנו, לשאול לשלום
אסיריה.

ציון, הלא תשאלי לשלום אסיריה, דורשי שלומה
והם יתר עדריה: הם השמחים לשלוחה והפואבים על
שוממותה, ובוכים על שבירה: מבור שבי שואפים נגדה,
ומשתחוים איש ממקומו אלי נכח שעריה: אשרי מחכה
וגיע ויראה עלות אורה, ויבקעו עליו שחריה: לראות
בטובת בחירה, ולעלז בשמחתה בשונה אלי קדמת
נעוריה.

(קיינות לתשעה באב, קינה לו)

ישראל, פאלו לא היה בה! פי ארץ
ישראל אינה סובלת אדם זה.

(עצות המבורות, ארץ ישראל, ג)

ישיבת ארץ ישראל אינה מועילה לו, והיא מקיאה אותו.
וכדברי רבינו:

מי שפנתו לשמים באמת, שנוסע לארץ ישראל כדי
לשוב על ידי זה להשם יתברך, בודאי תועיל לו ארץ
ישראל מאד ... אבל אם אין רצונו ללכת בשביל עבודת
ה', לכלות הרע שלו, לא יועיל לו ישיבת ארץ ישראל,
פי היא מקיאה אותו בבחינת "כאשר קאה" וכו'.

(ליקוטי עצות, ארץ ישראל, ג, ע"פ ליקוטי מוה"ר, קכט)

על אחת כמה וכמה, מי שיושב בגופו בארץ הקודש,
וכיסופו לארץ העמים...

פי יש אומרים שיותר טוב לשבת באמריקא
ולהשתוקק לארץ ישראל, מלשבת בארץ ישראל
ולהשתוקק לאמריקא.

(אוסף מכתבים, ג)

וכפי שדייק ה"תולדות יעקב יוסף" בלשון חז"ל
שאמרו על הדר בארץ ישראל ש"דומה" כמי שיש
לו אלוך, וכתב:

פי במקום שאדם חושב במחשבה שם הוא כלו ...
והנה אם הוא דר בחוץ לארץ וחושק וחושב תמיד
לארץ ישראל, אז 'דומה' כמי שאין לו אלוך, אבל
באמת יש לו, פי מחשבתו תמיד לארץ ישראל. מה
שאינו כן פשהו בארץ ישראל ועושה מעמד ומצב
פרנסתו בחוץ לארץ, אז מחשבתו תמיד בחוץ לארץ
להביא משם טרף לביתו, אז 'דומה' כמי שיש לו אלוך
באמת אין לו, פי מחשבתו בחוץ לארץ, וקל להבין.

(בן פורת יוסף, פרשת ויחי, ד"ה ע"ד י"ל)

וק"ו בן בנו של ק"ו, מי שאין שם על לבו כלל שהוא בהיכל
המלך ומטמא את הארץ במעשיו רח"ל - אשר כבר כתב
ה'חרדים':

הבאים לארץ ישראל ואין שמים על לב פי הם בהיכל
המלך, ומורדים ופושעים ומרבים במשתאות של
סעודת מרעות ומרזחים, עליהם הפתוב אומר "ותבאו
ותטמאו את ארצי ונחלתי שמתם לתועבה", וכתיב
"פי תבואו לראות פני מי בקש זאת מידכם רמס
חצרי". ולא יעלה על לבם שאחרי מותם ישארו בארץ
ישראל, אלא במותם יגרשו חוצה ככלבים. וזה לשון
פרקי רבי אליעזר פרק ל"ד: וכל הרשעים בארץ
ישראל נפשותם נשלכות לחוצה לארץ שנגאמר "ואת
נפש איביה יקלענה בתוך פה הקלע". ולעיתיד לבוא
הקדוש ברוך הוא אויז בנפשות הארץ ומנער אותה
מכל טמאה ומשליכו לחוצה לארץ, שנגאמר "לאחז
בנפשות הארץ וינערו רשעים ממנה".

(ספר חרדים, פרק ט)

גילו ברעדה

כך שעל השוכנים בארץ הקודש, מוטלת החובה ביתר
שאת ויתר עוז, לחפש אחר קדושת הארץ, ציון וירושלים,
ולהתעורר לעסוק בה בעבודת השם בכל עוז ותעצומות.

כמו שאמר רבי אברהם (ב"ר נחמן) ז"ל: "ניט קומען

ד. כוונתו לחיבת "והיה" שבתחילת פרשת כי תבוא: "והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נתן לך נחלה וירשתה וישבת בה".
ה. כי בסוף פרשת כי תבוא הסמוכה לה, כתוב מענין עמלק: "זכור את אשר עשה לך עמלק וגו'".

איך אפשר להתחדש בתוך זמן חורף ארוך כל כך?

עצות נפלאות ודרכים מאירים שיאירו לכל בחור את החורף החשוך ואת הזמן הארוך כל כך, ויהפכו את עבודת ה' לחיות ונעימות

היום אם בקולו תשמעו (תהלים צ"ה), זה כלל גדול בעבודת השם, שלא ישים לנגד עיניו כי אם אותו היום, הן בעסק פרנסה והצטרפותו, צריך שלא יחשב מיום להבדל כמוצא בספרים, וכן בעבודתו יתברך לא ישים לנגד עיניו כי אם אותו היום ואותו השעה, כי פשוט לו לשים משה כבוד. אבל פשוט לו רק אותו היום, לא יהיה לו משה כלל, וגם שלא ידחה את עצמו מיום ליום, לאמר מחר אתחיל, מחר אתפלא בכונה ובכח כראוי, וכיצא בזה בשאר העבודות, כי אין לאדם בעולמו כי אם אותו היום ואותו השעה שעומד בו, כי יום המחרת הוא עולם אחר לגמרי. היום אם בקולו תשמעו, היום' דיקא, והבן:

ב) והנה לענין עובדת החדגוניות של "אותם סדרים, אותה תפילה, אותו משגיח שעומד עלי..." שצינת, הרי שזה 'לא ממש מדויק', שהרי התוכן של הסדרים מתחלף כל הזמן עם כל סוגיא חדשה אלא שבחור הלומד עם חוסר חשק לעצם ידיעות התורה ורק בגלל אילון הישיבה והמבנים וכו' הוא "עושה טובה" ולומד כדי לצאת ידי חובת הישיבה - הרי שהוא באמת מסכן כי אינו מרגיש את הנועם ומתיקות שיש בחידושים ובסוגיות המתחלפות, והכל נראה לו חדגוני: גמרא, ועוד פעם גמרא, ושוב פעם גמרא, וכו'.

לכן, אין עצה אחרת כי אם לעשות לעצמך חשק ולדמיין את עצמך בקי בהמון מסכתות, ומתמצא בשלל נושאים ומקצועות בתורה. ובעוד כמה שנים ע"י שקידה על תלמודך בשעת הישיבה, ובכך תגרום לעצמך שאיפות נעלות ואז תרגיש טעם וענין בלימוד בס"ד, ככל שההספק ילך ויתקדם ועל כך כבר אמרו במדרש שביט המדרש הוא גן עדן לצדיקים וגיהנום לרשעים...

גם בתפלה מי שמשתדל להתפלל ככוונה ומכוון את לבו לאביו שבשמים, הרי שבכל תפלה יש לו "הרגשים" חדשים ושונים, ומוצא טעם ממש בכל תפילה ותפילה.

אך בכל זאת ניתן להוסיף רענונות מידי פעם הן בסדרי הלימוד והן בתפילות והוא ע"י שינויים קלים כגון: להחליף חברותא, מקום, אופן ודרך הלימוד. ובתפילה, להחליף סידור (עם פירוש למשל), לקום קצת יותר מוקדם וללמוד משה לפני התפילה, להרים את הקול בנעימה, לעמוד בפסוקי דמרה, וכיוצא.

ולענין "אותו משגיח שעומד עלי", חבל מאוד שבתור ברסלב'ער בחור עדיין לא לקחת את תפקיד 'המשגיח' לעצמך באמצעות ההתבודדות וה'חשבון נפש' האישי בינך לבין בוראך. ואם תזכה ותתחיל מעכשיו לציית ציות מוחלט לרבי, ולשבת כל יום לפני השי"ת, ולספר לפניו כמו לפני חבר - את כל מה שעובר עליך. כאשר בין השאר אתה מציין לפניו את כל הדברים השליליים המתחוללים עמך במסגרת הישיבה, ומתוודה עליהן - מובטח לך שהמשגיח יפסיק להתערב ולמרר לך את החיים (אם יש דין למטה אין דין למעלה - וכל שכן למטה מצד משגיח ישיבה...). וברוב המקרים גם התחושה כלפי המשגיח של 'אדם העומד עלי' יתחלף עם תחושה של: אדם קרוב שאפשר להיעזר בו (ולפעמים אף להתיעץ עמו) לעשות שינויים בדברים שבעצמך אתה מעוניין להשתנות!

שאלה

רק עכשיו נחתנו לתוך זמן חורף ארוך כל כך, כשאני מנסה להרים את עיני אל הסוף אני כמעט ולא רואה אותו. זה מפיל עלי כזו מין עייפות וכבדות. עוד יום, אותם סדרים, אותה תפילה, ואותו משגיח שעומד עליי. איך מתמודדים עם הקושי הזה?

תשובה

א) למה לך לנסות ולהרים את עיניך בשביל לחפש את הסוף? לא תנסה לחפש אותו ובכך לא תחוש שהוא ארוך כל כך... ולא, לא באנו להתלוצץ התכוונו לזה בכל הרצינות. כי ברור 'שלסחוב' זמן ארוך וממושך כזה הוא דבר כבד מנשוא לנפש, מפיל עייפות וגוזל את כל הכח מהאדם.

אבל דע לך כלל חזק וחשוב מאין כמוהו: מי שסוחב כאן הם לא הידיים שלך ולא השרירים... אלא המחשבה שבמח, זו החושבת על כך ומנסה להרים את עיני שכלה ולחפש את הסוף! ועל המחשבה אתה הבעל הבית והשולט הבלעדי, כי "המחשבה ביד האדם להטותה כרצונו". ולכן, ברגע שתבחר פשוט לא לחשוב על המחר ועל סוף הזמן, כי אם על היום בו הינך נמצא. [ואם בכל זאת מחשבה שכזאת מתעקשת להתביית בכל זאת במוחך - בידך להתעקש עוד יותר ולהתחיל מיד לחשוב מחשבה אחרת וממילא המחשבה על הזמן יעלם "כי אין שני מחשבות יכולים להיות ביחד"]. ובו ברגע ירווח לך כי "לסחוב" יום אחד בלבד - כל אחד יכול.

זהו בהחלט ענין של בחירה - ביד כל אדם לבחור על מה הוא חושב וממילא איך יהיה מצב רוחו! וכך ממש התנהג רבינו בילדותו בעת תחילת עבודתו, והעיד על עצמו שלולא עצה זאת לא היה מסוגל לקחת עליו את עול העבודה, וכפי שמוהר"ת מתאר זאת בשבחי הר"ן סע"ף י"ד

"וכן היה קשה עליו מאד מאד העבודה שהיה צריך לעשות בכל יום. וכל כך היה קשה עליו עד שלא היה אפשר לשא כלל העל מגדל הכבדות שהיה כבד וקשה עליו מאד מאד. ורק על ידי עצה זו נשא עליו על העבודה, הינו שבכל יום היה חושב בדעתו שאין לו רק זה היום בלבד ולא הסתכל על יום המחרת ועל זמן שלהבא כלל רק כאלו אין לו רק זה היום לבד. ועל כן היה יכול לשא עליו על העבודה של זה היום לבד. כי על יום אחד לבד יכול האדם לקבל עליו כל מיני עבודות שבעולם מאחר שהוא רק ליום אחד בלבד. וכשגמר העבודה של זה היום אזי ביום המחרת חזר וקבל עליו העבודה של אותו יום המחרת:

וכן נהג תמיד שלא היה חושב בדעתו כי אם אותו היום לבד ועל ידי זה היה יכול לשא על עצמו על עבודתו שהיתה כבדה עליו מאד. ובלא זה לא היה יכול לשא עליו כלל מחמת שהיה מרבה בעבודת השם מאד בכמה מיני עבודות בכל יום והכל בטרחה וביגיעה גדולה ובכבדות גדול מאד, עד שלא היה אפשר לשא עליו על כזה כי אם על ידי עצה הנ"ל שלא היה חושב בדעתו רק אותו היום בלבד כנ"ל: וברבות הימים הפך עצה זאת להוראה לכלל תלמידיו כמובא בתורה ער"ב:

בחור יקר! ניתן לשלוח שאלות, התלבטויות, בענייני עבודת ה', בדרכי רבינו הזק, וכיוצא"ב, באמצעות הקלטת השאלה בטל' המערכת: 02-539-63-63 שלוחה 5, או בשליחה לפקס: 077-318-0237.

פרק מתוך הספר
'אש תמיד תוקד'
לזיכרון חסידי
ברסלב בפולין,
חלק שני,
העומד לראות
אור בעזה"ת

אבקשה

לא בקשת

בתמימות ובפשטות

לאחר שנקלע לשיחתו של רבי בנציון אפטר בשדליץ, ניצתה בקרבו השלהבת שלא כבתה עד יומו האחרון. הוא הצטרף לשיבת ברסלב בוורשה ותקופה קצרה אחרי נישואיו עלה לארץ הקודש, לאחר שבירת מניעות ודמעות רבות על ציונו של הרה"ק רבי אלימלך מליז'ענסק ו-25 שנה לפטירתו של החסיד הנלבב ר' יעקב זעליג אורלנצ'יק זצ"ל בר"ח חשון תשנ"ז מעלים בני משפחתו וידידיו בערגה את זכרו הטהור ומתארים את מסכת חייו הארוגה בתמימות ובשמחה וזכור זאת ליעקב

דוד דגן, מכון אלופי הנחל

תמונות: המשפחה

ש

עת דמדומי ערב בעיירה שדליץ הפולנית. יעקב זעליג מסיים תפילת מנחה בשטיבל המקומי, הסמוך לשיבת נובהרדוק בה הוא לומד, ומתכונן לשוב בלוויית חבריו אל היכל הישיבה, אלא, שאז הוא מבחין למרבה פליאתו כי חבריו אינם השטיבל, שהיה מלא עד לפני רגעים, התרוקן מאדם. "להיכן נעלמו כולם?" תמה בקול.

"אינך יודע?!" התנדב מאן דהו להסביר לו, "האפטער הגיע. הוא יושב שם - בחדר הסמוך, מדבר ושר. כולם הלכו לשמוע אותו."

ר' בנציון בעיירה!

ימי ילדותו של ר' יעקב זעליג אורלנצ'יק עברו עליו בעיירה אוסטרו-מזובייצק שבפולין, עם הגיעו למצוות נכנס ללמוד בישיבת 'בית יוסף' נובהרדוק בשדליץ, שם הגה חמש שנים על תלמודו, האזין בקשב רב לשיחות המוסר של המשגיח רבי בנציון ברוק צ"ל (לימים ראש ישיבת נובהרדוק בירושלים), וחיפש את דרכו במילוי חובתו בעולמו.

הוריו, שנמנו על חסידי סוקולוב-קוצק, לא היו שלמים עם העובדה שהוא מעביר את מיטב ימי עלומו במסגרת ליטאית. "ובכן, מה הלאה" היה אביו שואל לפרקים, "מה עם חסידות? מה עם 'ווארעמקייט' - חמימות, בעבודת ה'?"

אותו יום, הגיע לשדליץ ר' בנציון אפטר, מגדולי חסידי ברסלב, וכדרכו עשה את שלו בהפצת המעיינות והשקאת האילנות.

כיוון ששמע יעקב זעליג על בואו, התמלא סקרנות, התגנב אף הוא אל השטיבל הסמוך, שם נגלה לעיניו המחזה: במרכז יושב ר' בנציון, סביבו מצטופפים עשרות אברכים ובחורים, לאור העשיות המברשות קמעה את אפלת בין הערביים, שר הוא ומדבר, שר ומספר חליפות. לדגע יפצח בשיר געגועים מלב הומה לבוראו, וכשהוא מנגן ועורג - גם אבן נימוחה, במשנהו יצא בריקוד של שמחה וירקיד עמו את כל השטיבל במחול עליז, וביני לבני יספר לקהל הפמה סיפורי צדיקים על הרבי הקדוש רבי נחמן מברסלב ותלמידיו.

יעקב זעליג כורה אהזו ובלע בצמא כל מילה. מימיו לא שמע כזאת ולא ראה כאלה. מרגע לדגע הלך שבי אחר האור הבוקע מן האפטער.

כשכילה ר' בנציון לדבר, צרר צקלונו הדל, קם מלוא קומתו התמירה ונפנה לדרכו. הקהל פנה אף הוא והלך לו איש לעניינו, ורק יעקב זעליג נותר מרותק למקומו מבלי יכולת ללכת. רגע טרם ייעלם לו האפטער באותה פתאומיות בה הופיע, ניגש לפניו ועיניו מביעות צימאון יקוד, "ר' איד, למשיב נפש היו לי הדברים שהשמעתם, היכן אוכל לשמוע עוד דיבורים כאלו?"

"דאייתי איך הבחור נמשך אחרי הדיבורים" - יספר רבי בנציון כעבור שנים לבניו של ר' יעקב זעליג - "אמרת לי, 'אני ממשיך מכאן לזורשה, שם יש ישיבה של חסידי ברסלב, בה תוכל לשמוע עוד דיבורים כאלה, שמא תרצה לבוא עמי?' הוא השיב מיד בחיוב, התלווה אלי לזורשה וכבר נשאר בישיבה..."

בישיבת ברסלב בזורשה

לימים, יתאר ר' יעקב זעליג בהתפעמות את קבלת הפנים החמה והלבבית לה זכה מצד ר"מי ותלמידי ישיבת ברסלב. אם קודם לכן לא ידע כיצד יתקבל בלבשוו הליטאי ובחליפתו הקצרה, הרי שעד מהרה הבין כי כאן הלבוש אינו תופס מקום יתר על המידה. כאן יודעים להעריך את הרצון שבלב.

בישיבת 'תורת אמת ואמונה' מצא את שאהבה נפשו. שיעורים עמוקים ובהירים בגמרא ופוסקים, לצד ריקודים והמחאת כף; לימוד בספרי רבינו, ושיחות מלהיבות מפי רבי יצחק ברייטר, שאחריהן נפנו הבחורים כל אחד לפינתו הוא, להשיח את לבו לפני אביו שבשמים.

רבי יצחק הרווה את נפשו השוקקה של הנער ממימי הנחל, בעקבות שיחותיו ודיבוריו, התקשר אל רבינו הקדוש בקשר אמין, שלא ניתק עד יומו האחרון.

את רבו, ראש הישיבה הגאון החסיד רבי אלחנן ספקטור, העריך ר'

יעקב זעליג ללא גבול, לא רק בגלל גאונו, אלא בעיקר בשל האמת שלו. הוא נהג לספר כיצד כשהיו מנסים לתת לרבי אלחנן 'קוויטל', סרב בכל תוקף לקחתו, והתעקש בעקביות להתנהג כאחד מן החבורה ותו לא.

לימים, בקיבוץ בראש השנה בירושלים, היה ר' יעקב זעליג מצביע לילדיו על דמותו הטהורה של רבי אלחנן, "הביטו בו, בגאון הצדיק רבי אלחנן, זה הראש ישיבה שלי".

זכה ר' יעקב זעליג לדבוק מנעוריו בדרכי התמימות והפשיטות ולהתרחק מן ה'חכמות'. על ישרותו הרבה, שניכרה אצלו כבר בימי בחרותו, מספר לנו בנו הרה"ח ר' מתתיהו את העובדה הבאה, אותה שמע מפי רבי יצחק גלבר, ידיד אביו מיישיבת 'תורת אמת ואמונה':

חנאי קודם למעשה. ר' יעקב זעליג כבחור בקיבוץ ההכשרה לפני עלייתו ארצה

אי אפשר לתאר את כיסופיו. ר' יעקב זעליג באומן ולצדו נכדו ר' נפתלי

הגעגועים ניצחו. ר' יעקב זעליג בציון רבינו, אלול תשל"ב, אומר מתוך התיקון הכללי שהביא לרפוס

תלמידי ישיבת 'זורת אמת ואמונה' בורשה בדרום מהישיבה לשטיבל בצהרי השבת, באמצע ר' יעקב זעליג אורלנצ'יק (אלה נ"י פלמיז)

מיר יעטן את פולניה ויעלו לארץ ישראל, אולם ההורים של שניהם התקשו לעכל את הרעיון, גם הוריו וגם חמיו וחמותו היו בעלי אמצעים והם אמרו להם 'מה תעשו בארץ ישראל? אין שם פרנסה ולא כלום'.

"כשאבא ואה אלו מניעות עצומות יש לו לעלייה לארץ ישראל, קם ונסע לליז'ענסק, לציונו של הרה"ק רבי אלימלך, כך הוא סיפר, ובכה שם כל הלילה, בכה הרבה מאוד שלא יפריעו לו לעלות לארץ ישראל, שהקב"ה ייקח את כל המניעות ממנו.

"הקב"ה שמע תפילתו. ארבעה חודשים אחרי נישואיהם, קיבלו הורינו את הסרטיפיקטים, היה זה בשנת תרצ"ה. הם הפליגו באנייה, ממנל טרייעסט שבאיטליה, לארץ ישראל.

"לכתחילה רצה אבא לגור בירושלים, אבל אמא העדיפה את בני ברק. למרות שהיתה עדיין מושבה קטנה ועניה, משום שכאן גרה קרובת משפחתה.

במושבה בני-ברק

"כשהם הגיעו לבני ברק, כבר התגורר שם ר' יוסף ארליך, ממייסדי המושבה, היתה לו חנות ירקות ברח' רבי עקיבא.

כשכילה ר' בנציון לדבר, צרר צקלונו הדל, קם מלוא קומתו התמירה ונפנה לדרכו. הקהל פנה אף הוא והלך לו איש לעניינו, ורק יעקב זעליג נותר מרותק למקומו מבלי יכולת ללכת

"לאחר שרבי יצחק גלבך יצא לפנסיה, הוא למד אתנו בכולל של רבי משה בורשטיין בעיר העתיקה. בצהריים, בין סדר ראשון לשני, היינו מביאים כל אחד משהו לאכול, סועדים את לבנו ונחים. היה לי ולר' יצחק לימוד משותף בספרי רבינו, את הלימוד הוא בלל בסיפורים על אנשי שלומנו בפולניה, הוא היה אדם מאוד רגיש, זכר טוב, והיו לו הרבה מעשיות ללמוד מהם לעבודת ה'.

"הוא סיפר לי, שכשילמד בבחרותו בישיבת ברסלב בורשה יחד עם אבי, שררה ביניהם ידידות אמיצה. באותם ימים לא היה לתלמידי הישיבות אוכל בשפע כבימינו, בישיבה הונהגה תורנות, בכל פעם בחור אחר היה אחראי על חלוקת מעט האוכל שהיה, 'פעם אחת, אביך היה התורן. באותו יום הייתי מאוד רעב ופרוסת הלחם שקיבלתי לא הספיקה כדי לשבור את רעבוני, ביקשתי מאביך שיעשה לי טובה ויתן לי עוד חתיכת לחם. אולם למרות החברות המיוחדת שהיתה לנו, הוא הביט בי בחמלה והשתתפות ואמר לי 'האמן לי שכואב לי הלב מהרעב שלך, אבל אם אתן לך עוד חתיכה, זה יהיה על חשבון בחור אחר, איך אוכל לעשות זאת?!'.

"והוסיף ר' יצחק: 'גם לעצמו, אביך לא חשב לרגע לקחת אפילו עוד חתיכה קטנה, אף כשהיה רעב מאוד. הוא הקפיד לחלק לכולם שווה בשווה, עד כדי כך היה ישר. הרי אדם מתיר לעצמו בדברים שתחת ידיו, אבל אצלו - בשום אופן לא'. (הם היו ידידים בלב ובנפש כל ימי חייהם. שבועיים אחרי פטירת ר' יצחק גלבך, אבי ר' יעקב זעליג נפטר. אמרו שהוא לא יכל להיפרד ממנו, מפטיר ר' מתתיהו).

התנאי לשידוך: ארץ ישראל

בישיבה ובשטיבל דיברו הרבה על ארץ ישראל. תורתו של הרבי על מעלת ישיבתה, הלהיבו את הלבבות. בשנים ההן, הצליחו מתי מעט מחסידי ברסלב לעלות ארצה. הכיסופים היו נחלת הכלל, ר' יעקב זעליג סיפר, שאנ"ש היו שרים בצחות "פודז'אניג לציון ברינה", "פודז'אניג" - מילה דומה ל"פודיים" - פיזושה "נוסעים" בפולנית...

כיון שמיום עמדו על דעתו קיבל ברצינות ובתום את דברי הרבי, כשהחלו להגיע לפתחו הצעות שידוכין, התנה יעקב זעליג כל שידוך בכך שאחרי החתונה, יעשו הכל כדי לעלות לארץ הקודש. ה'תנאי' שהציב, עלול היה להיות מחסום משמעותי בדרך להקמת ביתו, אך הוא האמין בדברי רבינו והרבה להתפלל לה' שיזמן לו אשה כשרה שתוצה לעלות עמו ארצה.

בד בבד, פנה אל המישור המעשי. בעת ההיא ניתנו סרטיפיקטים ליהודים במשורה מאת הבריטים ששלטו בארץ. על אחת כמה וכמה כשמדובר היה בשומרי תורה ומצוות. במסגרת הסרטיפיקטים המעטים שהוקצו להם, הקימה אגודת ישראל 'קיבוצי הכשרה' בהם, 'הוכשרו' במשך מספר שבועות אברכים ובחורים למקצוע חקלאות וכדומה, הכנה לעלייתם, כיון שהבריטים התנו את אשרת העלייה, בכך ש'העולה יביא תועלת לפיתוח הארץ'.

הצטרף אפוא יעקב זעליג לקיבוץ הכשרה שהוקם בשנת תרצ"ד מטעם אגו"י, על שם הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל, בעיירה בלכטוב.

באותה תקופה זימנה לו ההשגחה את זיווגו והוא נישא לבתו של ר' חנוך הינך וייסמן, מחסידי גור.

מספר בנו בכורו הרה"ח ר' נחמן אורלנצ'יק שיחי':

"כשהוריו נישאו, אבא התנה עם אמא שברגע שיוכלו

תמימות ופשיטות. ר' יעקב זעליג בשיחה עם ר' לוי יצחק בנדר בשמחה משפחתית משותפת

נסיעה של מסירות נפש. בשדה התעופה באודסה בחזור מאומן, לידו בנו ר' מתתיהו ונכדו ר' נפתלי

מנגלוליו בצריף ליד מפעל 'דובק'. היה זה כשר' יעקב מנדל עשה ברית לבנו, והחזו"א בא לשמש כסנדק."

אורח קדוש

"כשנולדתי, בחודש ניסן תרצ"ו מספר ר' נחמן, "הסנדק שלי היה רבי אברהם שטרנהארץ, רבי אברהם הגיע חודש לפני כן מרוסיה, בתקופה הראשונה לעלייתו שהיה בבני ברק, בהתחלה התאכסן בבית ר' אברהם גוז, אחר כך התארח בבית אבי כמה ימים. לאבא היה בית עם הרבה חדרים. הוא היה מספר שבלילות רבי אברהם לא ישן. כל הזמן עבד את השם. באותה תקופה אני נולדתי, ובברית אבא כיבדו בסנדקאות."

"אבא סיפר שרבי אברום ברך אותי, הוא אמר 'נולד לכם בן בניסן, ואתם קוראים לו 'נחמן' על שם רבינו שנולד בחודש זה' - ברך אותי בברכה עצומה שאזכה לאריכות ימים ודור ישרים". האח הצעיר הרה"ח ר' מיכאל שיח"ל מוסיף: "והנה הברכה ב"ה מתקיימת לאויש"ט..."

והצלתך ביום ההוא

ההתאקלמות בארץ לא קלה היתה עבור ר' יעקב זעליג וזוגתו. בשנים הראשונות לבואם, סבלו דחקות רבה. חמיו, שנותר בפולין, היה בעליו של מאפייה מצליחה ולא ידע מחסור. רעייתו של ר' יעקב זעליג

הוא היה רשום כחבר ועד הישיבה, אך התואר הזה מעולם לא עניין אותו. הוא עשה למען רבינו ולא למען הכבוד, כל מטרתו היתה אחת: לפעול למען רבינו

"לפרנסתו, עבד אבא בתקופה הראשונה בבנייה, בחקלאות, בפרדסים, הוא התפרנס בקושי רב, ואמא עבדה בכפר אזור, במיזון ואריזת תפוזים לייצוא לחו"ל, ובהמשך בלול ובפרת. שניהם לא בחלו בשום עבודה מפרכת כדי להביא טורף הביתה.

"בשלב מאוחר יותר קנה אבא את הזכות להיות החלבן וחילק חלב לתושבי העיר, כך אנחנו זוכרים אותו. היה קם מאוד מוקדם, היו לו כדים, התושבים היו משאירים מחוץ לביתם את הכד הריק ולשם הוא שפך את החלב. ידע כמה כל אחד צריך. בבני ברק היו אז רפתות ומחלבות.

"שנתיים אחרי עלייתם, הגיע ר' מוטל יגלניק מפולין, הוא היה מיודד עם אבא עוד מוורשה, כשאבי היה עדיין בחור ור' מוטל כבר אברך.

"היה בבני ברק עוד ברסלבר, ר' שמואל מרדכי כהן שמו. כשעלה מפולין, נכנס לחנותו של ר' יוסף ארליך, קנה אצלו איזה פרי, ביקש מים ליטול ידיים וברך על הפרי, כשר' יוסף שמע את ברכתו, מיד שאל 'מהיכן יהודי?' 'ברסלבר חסיד אני ועליתי זה עתה מפולין' ענה ר' שמואל מרדכי, ר' יוסף התרגש 'הו, הו, אתה משלנו...' ור' שמואל מרדכי נכנס לחבורה..."

"השטיבל היה אז במחסן ברחוב יהושע, הברסלבר שכרו אותו ממסגר אחד, שהסכים להשכיר להם את אחד משני המחסנים שלו, ושם, באותו מחסן, התפללו. הם שמוחו שהגיעו לארץ ישראל ואחרי כל תפילה עשו ריקוד. היו שני יהודים שעלו מהונגריה והתקרבו אז, הם הצטרפו לשטיבל."

האח הרה"ח ר' צבי, מוסיף: "זכורני, שמרן ה'חזון איש' זצוק"ל היה בשטיבל של אנ"ש, ששכן באחד

הצית את השלהבת החסיד ר' בניציון אפטר יחד עם ר' אפרים בולין

רצתה לחזור לפולין.

בתם, הרבנית רז תחיל, מוסיפה: "שנים ספורות אחרי עלייתם, חפצה אמא מאוד לנסוע לפחות לביקור בפולין עם שני ילדיה, לבקר את הוריה שלא ראו את נכדיהם. ככל שניסה אבא להניאה, לא עלה בידו. זה היה ממש ערב פרוץ השואה. אבא חשש מאוד מכך, אך לא הצליח לשכנעה לוותר על הנסיעה. לבסוף, כשנודע לשכנה שהיתה מיוודת עמה, על כוונתה, אמרה לאמא: 'על גבי תיסעי! יש שמועות על מלחמה שעומדת לפרוץ באירופה. אינך נוסעת בשום אופן!'. הודות לנחיצותה השתכנעה אמא וחזרה בה מנסיעתה. בזכות אותה שכנה, חייה וחיי ילדיה ניצלו. היו כאלה שנסעו לפולין והמלחמה תפסה אותם שם".

"אבא טרח הרבה לארגן סרטיפיקטים להוריו ולהעלותם ארצה" מספרת בתו של ר' יעקב זעליג, הרבנית קופ תחיל, "הוא הצליח להשיג עבורם את כל המסמכים, אך אז פרצה המלחמה ושיבשה סדרי תבל. את המסמכים האלו שמר כל ימיו ומעולם לא הסכים לזרוק. הוא השאיר בפולין אב ואם, שלושה אחים ואחות, שנרצחו בשואה, ה' קום דמם. את זכרם הנציח בספרים שסייע להדפיס באותן שנים".

גלגולי השטיבל

ר' נחמן: "אחר כך הגיע ר' זאב ליברמנש מתל אביב לגור בבני ברק. גם ר' דוד (ג"ד גבריאל) קפלר עזב את תל אביב והגיע לבני ברק. כך הציל את ילדיו הצעירים יותר. ר' שמחה בונים קאלושינו, התגורר אף הוא בבני ברק והתפלל בברסלבר שטיבל. היה מיווד עם אבי.

"יום אחד, היה זה בתש"ז או תש"ז, ר' מוטל יגלניק, שהיה שכנו של ר' הרשל צוקר (אחיו של ר' יחיאל) מגיע נרגש כולו לבית ר' הרשל, 'תראה מה כתוב פה בעיתון 'שערים', שעומדים לבוא ארצה מגרמניה, חמישים יהודים ניצולי השואה, וביניהם ר' בנציון אפטר! ר' מוטל היה נלהב מאוד, לקח עמו את ר' הרשל ושניהם הלכו לר' יוסף ארליך, שגר אף הוא בסמוך, גם אני הלכתי יחד אתם, שמו משקה על השולחן והיה 'שמחה וששון'; ר' בנציון מגיע".

"ואמנם אחרי בואו של ר' בנציון לבני ברק, החלו לנהור לשטיבל שלנו בחורים רבים מפוניבז' וסלבודקה, לשמוע אותו. השטיבל היה מלא בבחורים.

"לר' אברהם גוז היתה מכולת ברח' ירושלים שממנה התפרנס. לאחר שהשטיבל נדד ממקום למקום, הוא הבין שצריך בית מדרש של קבע, ובמסירות נפש החל לאסוף כסף לבניית בית הכנסת, העומד היום על תלו ברח' מיימון. וזאת מלבד מה שקודם לכן, אסף ביגיעה פרוטה לפרטה לכתובת ספר תורה.

"לא קלה היתה עבור ר' אברהם מלאכת איסוף הממון. פעם ישב על המדרגות ברח' רבי עקיבא ובכה. אולם 'הזורעים בדמעה ברינה יקצורו'. כשליעזרתו עומדים שני חתניו ר' יחיאל מאיר צוקר ור' רב גרינשטיין, ושאר אנ"ש, ביניהם אבי, מתגייסים אף הם, זכו הם לראות בבנינו של בית מדרש של קבע. למעמד 'הנחת אבן הפינה' הגיעו גם חסידים מתל אביב, ר' אלימלך יזרוביץ, ר' הלל מכאליץ. ר' משה אהרו הלברסברג, ועוד. הרבנים נאמו והיתה שמחה גדולה".

ר' נחמן: "לראש השנה, אבא היה לוקח אותנו הבנים הגדולים לקיבוץ שבקיר העתיקה. היינו מתאכסים אצל ר' נתן בייטלמכר ואשתו, גיטלה ע"ה. מאוחר יותר היינו מתאכסים אצל גיטלה במאה-שערים, וסועדים אצלה".

בדרכי התמימות

ר' מיכאל: "לא אשכח את ההתבודדות של אבא. כשגרנו עוד בבית המרווח ברח' רבי עקיבא, היה לנו גג רחב ידיים, ב2:00 בלילה, כשאף אחד לא היה ברחוב, הוא עלה לגג והיה עושה את ההתבודדות שלו בשקט, בלי שאף אחד ישמע. היתה לנו גם מרפסת ענקית לאורך כל החדרים, גם שם הוא התבודד הרבה פעמים".

ר' מתתיהו: "כאחד מצעירי הבנים, זוכרני בתקופה מאוחרת יותר, כיצד כל יום היה אבא עולה אל גג ישיבת ברסלב, שם היו כמה חדרים שנבנו במיוחד להתבודדות. יום יום התבודד שם, או בכלל. הפשיטות

והתמימות שלו בקיום דברי רבינו, היו מורא'דיק, נורא. בלי שום חוכמות".

ר' מיכאל: "אבא היה שר את כל זמירות השבת בניגוני ברסלב, גם בקיום סעודת מלוה מלכה הידר מאוד ושר את כל הזמירות בהתלהבות. זוכרני, בבני ברק בשעתו כולם היו מייצרים יין בביתם, לא היה דבר כזה לקנות בקבוקי יין מוכנים. את הענבים היו מביאים במשאית ממושב יסודות. פעם, במוצאי שבת הלכנו למחסן כדי לעסוק סביב ייצור היין, כשחזרנו מאוחר בלילה, הכריז אבא 'נוטלים ידיים ואוכלים מלוה מלכה!' כל כך הקפיד על זה, ושר את כל הזמירות עד הסוף".

"היו לו ספרים, בהם למד כל ערב לפני קריאת שמע שעל המיטה. אף פעם לא ראיתי קורא קריאת שמע בלי שלאף-ראק (חלוק-שינה) כובע וגארטל".

למען בניין רבינו הק'

שנת תשי"ז. חסידות ברסלב טרם הספיקה להתאושש מן השואה הנוראה שהכחיזה את רוב בניה. באותם ימים, נחלץ החסיד רבי שמעון ברגשטיין, שבעצמו שרד בנס את מוראות המלחמה, בעצתו ועידודו של הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן הרב מפוניבז', ובעידודם של חבריו יקירי אנ"ש וביניהם ר' יעקב זעליג, להקים את ישיבת ברסלב.

מרגע זה ואילך, יעמוד ר' יעקב זעליג בהתמסרות מעוררת השתאות לימין הישיבה. הוא ייסע יחד עם ר' שמעון להתרפק על דלתי עמך ישראל ויאסוף כסף למענה. בהמשך, יכתת רגליו בגפו במשך שנים רבות עבור הישיבה של הרבי. "הוא היה רשום כחבר ועד הישיבה" מספר הרה"ח ר' נחמן ברגשטיין, "אך התואר הזה מעולם לא עניין אותו. הוא עשה למען רבינו ולא למען הכבוד, כל מטרתו היתה אחת: לפעול למען רבינו, פארן רעבינ'ס זאך, ופשוט נשא בעולה של הישיבה".

"אבא היה אוסף כסף להחזקת הישיבה ושאר מוסדות ברסלב, בלא

מהעשרה ראשונים. ר' מוטל יגלניק

ידידות של שנים. ר' יצחק גלבר (מימין) בחתונת נכד ר' יעקב זעליג עם נכדת ר' לוי יצחק בנדר (משמאל)

הבחורים אהבהו. ר' יעקב זעליג בכניסה לשיבת ברסלב בני ברק

פרוטה לפרוטה למען בניין רבינו. ר' שמעון ברנשטיין ור' נתן צבי קעניג

כל חיותו היתה מפשיטות ובתמימות."

על אמונתו התמה ברבינו הקדוש, מספרת בתו הרבנית קופי: "בילדותי סבלתי מדלקת פרקים ואושפזתי בביה"ח, בימים ההם עדיין לא היתה לכך תרופה. אחרי קבלת שבת בבית הכנסת במימון, עזר אבא את התפילה וביקש שכולם יאמרו יחדיו את עשרת מזמורי התיקון הכללי לרפואתך, באמרו 'אני בטוח שאם יאמרו יחד תיקון הכללי לרפואת בתי, היא תתרפא'. ואמנם כך היה.

"היינו רגילים לשמוע את אבא בכל דבר וענין - הרבי אומר".

מספר הרה"ח ר' אליהו גודלבעקי: "כשהתלוויתי באחת הפעמים אל ר' יעקב זעליג בדרכו מכולל ברסלב ששכן אז בוילה ברח' אלשיך, לעבר ביתו שברח' רבי עקיבא, הוא אמר לי: 'אני רואה לאחרונה אברכים מאנ"ש שהגיעו לשלב שמתחילים לחתן את ילדיהם, והם שרויים בלחץ ודאגה, צריך לחזק אותם בענין ההתבודדות, שיפירושו את כל אשר על לבם בענין נישואי ילדיהם לפני ה'".

"ואז הוא סיפר לי: 'פעם פגש בי ברחוב יהודי חסיד וז'ניץ' - את ר' יעקב זעליג הכל הכירו, מכיוון שעבד כחלבן, היה אדם שמח ותמיד ידע להגיד מילה טובה לכל אחד - 'פנה אלי אותו וז'ניצער חסיד ואמר לי 'איך אתם מסתדרים בלי רבי? אנחנו, יש לנו רבי חי, כשיש לנו שאלה גורלית, כמו האם לעשות ניתוח או לאו, האם למכור את הדירה, לסגור שידוך, או שמא לא, נכנסים לרבי עם קוויטל, והוא עונה תשובה. אבל אתם, חסידי ברסלב, מה אתם עושים במצבים כאלו?'

"ענית לי - סיפר ר' יעקב זעליג תוך שהוא מרים את ידו בתנועת 'סטופ' - 'אל תדאג, הרבי דאג לנו גם לזה. כשיש לנו שאלה, קטנה או גדולה, אנחנו נכנסים לחדר, יושבים לפני הריבוננו של עולם, ושמים הכל על השולחן. מספרים לו את כל הצדדים, הלבטים, הקשיים, הכל.

"ונו, ואתם מקבלים תשובות? שאלני אותו יהודי, 'בוודאי! - השבתי לו' - הפטיר ר' יעקב זעליג, והוסיף וסיפר:

שנטל לעצמו פרוטה. כל לירה היתה רשומה אצלו". מספר בנו ר' מיכאל. "כשרצו לפתוח תלמוד תורה ברסלב וערכו אסיפה לשם כך, התחייב אבא באותו מעמד לדאוג למשכורתו החודשית של מלמד אחד. מאז, היה מסתובב ואוסף צדקה כדי למלא את התחייבותו. כל הזמן רץ לאסוף כספים לשיבה ולתלמוד תורה. ראה בזה את משימת חייו.

נכדו ר' נפתלי ב"ר חנוך הינך: "דודו, ר' ישראל פיינגולד, היה חשוך בנים. כיוון שאבא, כאחד מאחייני, היה יורשו, ביקש ממנו שיכתוב בצוואתו כי הוא מעביר את חלקו בירושה, לשיבת ברסלב בני ברק ות"ת ברסלב בירושלים".

ר' מתתיהו: "רבי שמעון ברגשטיין רצה שאבא, בתור אחד ממייסדי הישיבה, יעזור לו בניהולה. אבא הסכים, אולם בתנאי אחד, שבענייני הרוחניות הוא אינו מתערב, הציע לו אפוא רבי שמעון ליטול על עצמו את האחריות על הוצאות המטבח והעניינים הכספיים. הוא הסכים בשמחה.

"הוא לא החזיק מעצמו כלום. זכרוננו, כשלמדתי בישיבה כשנה וחצי, ראיתי אלו דברים הוא עושה למען הישיבה. לא פעם היה עושה ספונג'ה, אם לא היה מי שיבוא לנקות. דברים שלא יאומן כי יסופר. הביטול שלו. בכל דבר היה אומר 'לכבוד הרבי'. תמיד אמר כך. זה לא היה מן הפה ולחוש, מי שהכירו ידע שזו פנימיותו".

כאשר אנ"ש בירושלים, שעבדו את ה' מתוך עניות רבה, הגיעו לעת נישואי צאצאיהם, ידעו הם שבבני ברק יש כמה בעלי לבבות מאנ"ש שייחלצו לעזרתם. ר' יעקב זעליג היה אחד מהם. הוא סבב בכל שכונות בני ברק והתדפק על הדלתות כדי שרבי שמואל שפירא, רבי שמואל הורביץ, רבי יעקב זאב רוזטקי ועוד חסידים עובדי ה', יוכלו להשיא את ילדיהם.

במשך שנים, היתה לו לר' יעקב זעליג חנות ירקות במרתף הישיבה, ששימשה את תושבי השכונה, וגם את הבחורים. "הוא נסע מדי יום לשוק הסיטונאי" מספר ר' נחמן ברגשטיין, "וקנה שם ירקות. פעמים רבות התרים את בעלי הדוכנים, כשזה תרם קרטון זה שניים, כך השיג את הירקות לשיבה, ואת מה שנשאר מכר בזול, היו כמה משפחות קבועות שבאו לקנות אצלו בישיבה".

אחד מיקירי אנ"ש מספר: "כאשר נכנסתי, בתור בחור ירושלמי צעיר, לתלמוד בישיבת ברסלב, באין לי מכרים בישיבה חשתי בודד, ובפרט כשבימים ההם עדיין לא היה טלפון בישיבה ממנו אוכל להתקשר להורי. הרגיש בי ר' יעקב זעליג כיצד אני מסתובב נבוך בישיבה, הכניסני לחנות הירקות שלו שבמרתף, ונתן לי נתנה הגונה. לא אשכח כיצד הוא הרים את רוחי".

הרה"ח ר' בצלאל פרידמן, אף הוא מתלמידי הישיבה, מתאר: "הוא היה מתפלל בהתלהבות מיוחדת שהזכירה את אנ"ש שבפולין, ובפרט כשהתפלל כשליח ציבור היתה לו התלהבות ונעימות מיוחדת ביותר.

"גם בשנות זקנותו התנהג כצעיר בעבודותיו ובכל הנהגתו. כששמחה תמידית היתה שרויה עליו. כל דיבוריו היה מרבינו הקדוש ומאנשי שלומנו בפולין, ובפרט מרבי יצחק ברייטר, היה מספר תמיד עובדות מהם כיצד היו נראים, כדי שנלמד מדרכיהם".

אמונת חכמים

"אבא היה בעל אמונה עצום" אומר ר' מיכאל, "כל כך האמין בצדיקים. תמיד אמר: בתמימות ובפשיטות.

מסר שיעור בשטיבל בדף היומי. ר' זאב (ועלוול) ליברמנט

התפלל בקביעות עם אל"ש בותיקין. הגאון ר' שלמה טנא

כשרק דיברו מאומן נעשה כבירה חדשה. ר' יעקב זעליג בערוב יסיו

בנו את השטיבל במסירות נפש. ר' אברהם גוז, חתנו ר' דב גרינשטיין ונכדו שייבל ר' נתן ב"ר יחיאל מאיר צוקר

מספר הרה"ח ר' יצחק טשינגל, "ר' יעקב זעליג רצה להדפיס את התיקון הכללי, זה היה בערך בתש"ל, והוא אמר לי שהוא רוצה להדפיס 'באותיות גדולות מריבעת' (כך ביטא זאת) בהסבירו: 'הרי בציון שוררת אפלה ובקושי רואים, שיוכלו לראות היטב!', אמר ועשה, הדפיס את התיקון הכללי והתפילות שאחריו באותיות מרובעות גדולות ומאירות עיניים.

"בכל ערב ראש חודש, בבואו למירון היה מניח על השולחן ליד הציון חוברות של תיקון הכללי שהדפיס. לאחר תפילת 'יום כיפור קטן' היה עומד במשך כמה שעות בציון, הוא החל לומר במתינות את ה'יהי רצון', את העשרה מזמורים, את התפילה שלאחר התיקון הכללי, אחר כך את 'עילת העילות' והתפילה לימי אלול על תשובה, תפילה לל"ג בעומר, והתפילה לבוא לציון רבינו - שחיבר רבי יצחק ברייטר - כל מה שהיה מודפס עם התיקון הכללי הוא היה אומר, בתמימות ובנעימות".

בבית ה' בלילות

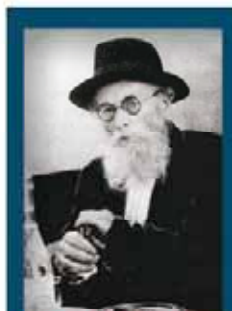
ר' מיכאל: "אבא היה זריז גדול בעבודת השם, היה לו שעון מעורר, בשתיים בלילה הוא היה על הרגליים, רץ למקוה... כל ימיו הקפיד על ותיקין ומקוה.

"כשהייתי בא מן הישיבה הביתה בשעת לילה מאוחרת, הייתי רואה את אבא, שכבר קם והחל את סדר יומו, יושב על שרפרף נמוך ואומר תיקון חצות.

"הרב גרשון שפירא, הבלן של המקוה ברח' מיימון ליד השטיבל של ברסלב, סיפר שנהג לקום כל לילה מוקדם מאוד לחמם את המקוה עבור חסידי ברסלב, ר' וועלוול ליברמנט, ר' מוטל יגלניק, ר' ישראל זכריה שטרן, והרב שלמה טנא, ששימש דיין בתל-אביב והתפלל כל יום ותיקין עם אג"ש. כולם טבלו לפנות בוקר. הרב טנא אמר שהוא כל כך אוהב להתפלל עם הברסלבר, כי תפילה שלהם זו תפילה של צדיקים. לא היה אצלם מושג כזה לדבר דברי חול עם התפילין, תפילתם היתה במתינות, כמונה מעות. גם הגאון הצדיק רבי שריה דבליצקי, תלמיד החזון איש, התפלל שנים רבות עם הברסלבר, עד שיסד מנין ותיקין בביתו. בתקופה שלפני הבר מצוה, אבא היה מעיר אותי ואת אחי מותניהו, לתפילות וותיקין. אני זוכר עוד את הדיון הערני עם הרב שריה דבליצקי, סביב זמן הנגן. אחרי התפילה היו הולכים איש לעבודתו.

"בעת לידת בני' מספר ר' מיכאל, 'הותקיימה הברית בשבת במושב 'בית גמליאל' ליד רחובות, מקום מגורי חמי. ביקשתי מאבא שיבוא למושב לשבת וישמש כסנדק, תשובתו היתה 'קודם כל, אני רוצה לדעת אם יש חילול שבת במושב. אם נוסעים שם בשבת - אני לא בא' [אגב, הוא לא השתמש בחשמל וגם לא טלטל בשבת]. אמרתי 'חס ושלום, כל בני המושב שומרי שבת'. 'דבר שני, האם יש שם מקוה?' עניתי, שגם מבחינה זו אל לו לדאוג, שכן ליד בית הכנסת יש מקוה.

"בשבת בבוקר קמנו בשעה שבע, היתה זו שבת חורפית גשומה, ואבא איננו. כשהלכתי עם חותני לחפשו, מצאנו אותו ליד בית כנסת שהיה עדיין נעול, מתחת לגגון, שם התפלל. היות וכל ימיו היה רגיל להתפלל בהנ"ק, לא רצה לוותר על מנהגו, הלך מוקדם למקוה וכשבא לבית הכנסת מצאו סגור, נעמד מתחת לגגון והתפלל. כשבאתי, אמר לי 'התפללתי עד סוף שחרית, עכשיו תפתחו את בית הכנסת ואחכה לכם לקריאת התורה', והוא הראה לי ב'משנה ברורה', כתוב שאדם שרגיל להתפלל בהנ"ק, אם הוא בא למקום שאין בו מניין ותיקין, יתפלל ביחידות".

קשר קרוב מרן החזון איש זצוק"ל

"אבא פנה אל החזון איש וסיפר לו את דאגתו הגדולה לבנו. כתב החזון איש מכתב להגר"ש וואזנר זצ"ל, בו ביקש ממנו שיקבל את אחי לישיבתו וידאג לכל מחסורו"

"יום אחד בלכתי ברחוב, אני פוגש את אחד משלושת ראשי הישיבות הצעירים שבבני ברק (כיום אחד מגדולי הדור), שאירס באותה עת את ילדו הראשון, הוא פנה אלי ושאלני 'יעקב זעליג, מה עושים? כל כך הרבה כסף דרוש להוצאות החתונה, ואני אנה אני בא?', עניתי לו: 'אני חלבן פשוט, שאלה כזו היה עליכם לשאול את רבותיכם. רק מה, מורי, רבי יצחק ברייטר זכרונו לברכה, היה אומר: 'כשאדם חולה, פונה הוא לרופא, הרושם לו מרשם, ומשם הולך החולה לבית המרקחת ורוכש את התרופה. רבי נחמן מברסלב זיע"א היה פרופסור גדול, הוא רשם מרשמים לכל הבעיות והמצוקות האפשריות, לכל מה שאדם צריך ברוחניות ובגשמיות, והיכן הבית מרוקחת? בספר הקדוש 'ליקוטי תפילות'! אם הראש ישיבה רוצה לשמוע בקולי, יקנה ליקוטי תפילות ויאמר בו בכל יום, וודאי יראה ישועות במה שצריך'.

"אמר לי הראש ישיבה 'אני מקבל את עצתך, תביא לי את הספר הזה'. בזמנו לא היה ניתן להשיג בבני ברק את ספרי רבינו, נסעתי במיוחד לירושלים, קניתי עבורו את הספר והבאתי לו. שנים אחר כך, כשהיה אותו ראש ישיבה פוגש אותי, היה אומר לי: 'מכיר אני לך טובה על העצה הנפלאה שנתת לי, דע לך שאת כל ילדי חיתנתי עם הליקוטי תפילות!'.

ערב ראש חודש במירון

"אבא נהג לנסוע בקביעות בכל ערב ראש חודש למירון" מספר ר' מיכאל. "שנים על גבי שנים, בחורף כבקיץ. גם בתקופת המאורעות, כשנסעו דרך הוואדי במשולש, היכן שהערבים ירו והשליכו אבנים, היה נוסע עם חבריו, ר' מוטל יגלניק ועוד, למירון. בשנים מאוחרות יותר הם היו נוסעים ברכבו של ר' ישראל זכריה שטרן, שעלה מהונגריה והתקרב לאנ"ש.

"באחת הנסיעות כשהצטרפתי אליהם, היה זה בחורף, המקוה במירון היה קר מאוד, ואבא נתן בידי כסף ושלח אותי לקנות נפט למטה בכפר, כדי לחמם את המקוה באמצעות מים שהורתחו בפרימוסים. אבא היה יושב ובוכה על הציון ומתפלל, וכמדומני, לא אכל עד אחרי תפילת יום-כיפור-קטן".

"התאורה במערת רשב"י היתה אז חלשה מאוד",

קומי צאי מתוך ההפכה. ישיבת ברסלב בני-ברק בשנתיה הראשונות

מסמכים בפרסום ראשון

למען רבינו. בשמחת נישואי נכדו עם נכדת ר' לוי יצחק בנדר. לצדו בנו ר' צבי

על דביקותו של ר' יעקב זעליג בקימות חצות, מוסיף נכדו ר' נפתלי עובדה מפליאה: "כשסבא חזר מלוויית הסבתא ע"ה, אשתו, וכבר היה זה בימי זקנותו וחולשתו, כשעזרתי לו לשכב במיטתו, אמר לי 'נפתלי, אל תשכח להעיר אותי בחצות'..."

ר' מיכאל: "בברסלבר שטיבל ברח' מיימון, התקיים שיעור ב'דף היומי'. ר' וועלוול ליברמנש היה המגיד שיעור, וכשלא יכל לבוא, בנו שייבל"ח הרה"ח ר' נתן, בא ולימד את הדף. יום יום היו אנ"ש מתכנסים אחר הצהריים לשיעור בדף היומי, בליקוטי מוה"ן, ליקוטי הלכות ומשנה ברורה. אחרי השיעורים התפללו מעריבי והיו עושים ריקוד, כשכל המתפללים מצטרפים. זכרתי ששהגאון רבי אהרן כהן ראש ישיבת חברון היה בא לבקר את אחותו בבני ברק, נהג להתפלל בברסלבר שטיבל במיימון. הוא מאוד אהב את התפילה שם. אבא היה אומר לי עליו 'תסתכל, תראה איך מלאך ה' מתפלל'."

"בכל פעם שנוערך סיום מסכת, אמא הייתה מכינה משהו, פעם קומפוט ופעם משהו אחר, ואנו הילדים היינו לוקחים את הכיבוד לסיום לשיטבל."

"בכל שבת בבוקר היו עושים בשיטבל קידוש ואחריו לומדים 'סיפורי מעשיות'. ר' מוטל יעלניק הוא זה שאמר לרוב את השיעור והיה חוזר הרבה על דברים ששמע מרבי יצחק ברי"טר."

למען אשר יצוה את בניו

"חינוך הילדים היה תמיד בראש מעייניו" אומרת בתו של ר' יעקב זעליג, הרבנית רז. "בתקופה שקדמה לקום המדינה, צעירים רבים נסחפו אחר האצ"ל ויתר התנועות דאז. בגין הסתתרו אז בבני ברק כשהוא מחופש לחרדי, האנגלים שידעו כי הוא נמצא בעיר, חיפשו אחריו והיו מציבים כל הזמן מחסומים.

"בזמן מלחמת תש"ח, בהעדר מקלטים בבני ברק, ישבנו כל ילדי השכונה בבית הכנסת (כיום סוכאטשוב) שחלונותיו מולאו שקי חול, מדי פעם אחד ההורים, ביניהם אבא, היה יוצא בתורו לעשות סיבוב ולוודא שאיש לא מסתובב בהוכנות. כל אותה תקופה עקב בשבע עיניים אחר מצבם הרוחני של ילדיו.

"אבא היה מקורב מאוד למרן ה'חזון איש' זצוק"ל. לאחר קום המדינה, כשצעירים רבים מבתים שומרי תורה נמשכו אחרי בגין, פחד אבא מאוד על אחי הגדול, הוא פנה אל החז"א וסיפר לו עד כמה הוא חושש לעתידו הרוחני של בנו. כתב החז"א מכתב להגר"ש וואזנר זצ"ל, בו ביקש ממנו שיקבל את אחי לשיבתו וידאג לכל מחסורו. ואמנם אחי החל ללמוד בישיבתו של הרב וואזנר, ואחר כך לשיבה גדולה נסע ללמוד במיר, הכל בעצת החז"א. החז"א גם שימש כסנדק בברית של אחי מיכאל.

הנהיגו ומלמד חזרה "ברסלב" טוה" רבי נתן סברסלב (פ) לטובל "ברסלב" טוה" הרב אליהו 5 בני ברק (א) לחסד חזרה "ברסלב" בירושלים יסודי יסוד "שקנ"ג" מבני ברק

הנהיגו טקסי ת"י בחצר טוה האבל לשירתי ובבל ימי החתונה ללמד חתונה לילדי נשתי וכמו כן הנני בעקב טוה לטוב המעשים שלי

על טוה טלונאטי ור ימיה חזק הן לוי רובי חות"ק וכן לוי חזקי הירושל הקיימים במדינת ישראל, הכני טקנה את כל הר טבוי ליעל בקנין אורד דקנין אורימא טלוי אני טודה מאני חייב לכל חוזקים על פי צוואתי ור כלי ערך הנכסים סיבוי להם לפני טוירתי ובזמן טקנין יחול מעבדו וקר לרע לפני שירתי.

ולרתי אחי על חוונט, בכני ברק, ביום 5 לחוד טול טוה חס"ג-12.02.23

יעקב זעליג
יעקב זעליג חותמתי

קודש לעניני רבינו הק' הסניף בעזרתו, בו הוא מצווה לתת אחוזים מרכושו לשיבה. ת"ת וכולל ברסלב

זכרונות

לזכר נשמת

מתתי יהודה ב"ר שמואל אשתו שרה רבקה בת ר' משה בנם מיכאל בנם גדליי מנחם בנם צבי בתם יענטע שנספו על קה"ש שנת ת"ש נור שבנם ואחיהם יעקב עזריאל חסר עבור עילוי נשמת

לזכר נשמת

שמואל ב"ר משה שנספה על קה"ש תו בילה אסתר משה תו שינה בריינה שנפטר תרצ"ב שנכרם ר' יעקב עזריאל ארלנציק עור לחרפסת חסר עבור עילוי נשמתם

שלי ובהם האכ"ן נתן ארלנציק לוי אשר אבא בולגריה תפליה

אשר יצוה את בניו

למען אשר יצווה. המלצת מרן החזון איש זצוק"ל עבור בנו של ר' יעקב זעליג

קלה בגשמיות, אבל נפלאה ברוחניות.

"בביתנו היו מתארחים תמיד ברסלבר חסידים, בימות החול ובשבתות. ר' משה בורשטיין, ר' נתן ברסקי, ועוד ברסלבר שבאו מירושלים. תמיד היה מקום לאורחים. אנו הילדים היינו מצטמצמים בחדר אחד כדי שהאורחים יוכלו לישון בחדר השני.

"את התפילות שלו, ובעיקר השמחה שהיה משרה סביביו, אי אפשר לשכוח. הוא מאוד חי אתנו. ב'מלוח מלכה' היה מספר לנו על פולין ועל הישיבה, דיבר על להודות לה' על כל הטוב. גם בזמנים של קושי כלכלי, היה אומר: 'ברוך ה' יש לנו לחם לאכול ומים לשתות - לא עוזבים את ארץ ישראל'. תמיד היה מחויך. במצבים הכי קשים - תמיד בשמחה.

"לצד היותו עמל לפרנסתו, ישב ולמד הרבה. אם היינו מתעוררים בלילה, היינו רואים אותו יושב על שרפרף ואומר תיקון חצות. הוא עשה זאת בסתר, בלי שיראו.

"כשהיה הולך ברחוב רואה מישהו נפול ברוחו, היה טופח על שכמו ויוצא אתו בריקוד באמצע הרחוב. כך גם בבית, כשהסתיימה סעודת השבת, היה יוצא עם כולם בריקוד.

"כשהיו מארגנים טיולים מטעם מוסדות הלימוד, אמא חששה שניסע, אבל הוא היה אומר 'תני להם, שיראו את הארץ הטובה והקדושה שהקב"ה נתן לנו'. הוא היה בשבילנו דוגמה אישית, גם אמא ע"ה היתה צדקת ויראת שמים, אבל היתה שקטה וצנועה, ובעיקר הוא זה שהשפיע עלינו.

"זכורני, שפעם הגיע אליו מכתב מבן דודו מחו"ל, שנתפס לקונסרבטיבים, הוא שמע שאנו גרים בבני ברק ורצה לבקר. כשהגיע, קיבלו אבא בשמחה והארת פנים, אך גם לא מנע ממנו מוסר מלב כואב: 'לאיפה הלכת, היכן התורה שההורים שלך כל כך השקיעו והחזירו בך?'. לא אשכח את השיחה המטלטלת שביניהם. בן הדוד כל כך בכה תוך כדי השיחה. לא ידוע האם חזר בתשובה שלמה, אבל הוא היה מאוד נרגש מדברי אבא.

"בשנים מאוחרות יותר, כשהתגוררתי קרוב להורים, בכל שבת באנו עם הילדים לסבא, שיבחנו אותם בלימוד. היה נותן להם דברים טובים, יוצא איתם בריקוד, ומברך את כל אחד מהנכדים בברכה קבועה 'שתהיה ערלענער ברסלבר חסיד' - חסיד ברסלבר ירא שמים".

נכדו של ר' יעקב זעליג מספר, שבתקופת לימודיו בישיבה חסידיית מסוימת, הציע אברך מאנ"ש ללמוד עמו בכל יום בצהריים בחברותא 'ליקוטי מוהר"ן'. לימודם המשותף שנמשך תקופה ניכרת, חיברו מאוד לתורת רבינו, אחרי פטירת סבו, התברר לו כי הוא שילם לאותו אברך שילמד עמו, כדי שיהיה מקושר לעניין רבינו.

מי יתן לי אבר כיונה

תדיר החזיק ר' יעקב זעליג דרכון בתוקף, כדי שהעדרו לא יהיה עבירו מניעה לנסוע לאומן. בשנת תשי"ח, כאשר פעלו אנ"ש לקבל אשרות כניסה לברית המועצות, בהשתדלותו הנמוצת של ר' משה ירוסלבסקי, נרשם גם הוא. הנסיעה לא יצאה לבסוף לפועל, אך הוא לא חדל להשתוקק.

כיסופיו ותפילותיו לא שבו ריקם. שנים ספורות טרם עלתו למרומים, קרס 'מסך הברזל' הקומוניסטי בקול דממה דקה לאחר שבועים שנה שחצץ בין הלבבות המתגעגעים, לאיון רבינו. הדרך לאומן נפתחה מחדש.

המשך בעמוד 31

ליקוטי תפילות מקוטט מדמעות ר' יעקב זעליג בשמחה משפחתית

רבי נחמן
היה פרופסור
גדול,
הוא רשם
מרשמים
לכל מה
שאדם צריך
ברוחניות
ובגשמיות.
והיכן הבית
מרקחת?
בספר
הקדוש
'ליקוטי
תפילות!'
אם הראש
ישיבה רוצה
לשמוע
בקולי, יקנה
ליקוטי
תפילות
ויאמר בו
בכל יום

"באותה תקופה, גרו בשכונתנו שומרי מצוות ושאינם כל הילדים שיחקו יחד בגבעות החול. כיוון שכן, היה באותה עת לאחי הרה"ח ר' חנוך ז"ל, חבר בן גילו, מבית שלא שמרו בו מצוות. כשאחי גדל, קרא לו אבא ואמר לו 'אתה עוד מעט מגיע למצוות, מעכשיו אין לך יותר שום דבר עם חיים, תמשיך לומר לו יפה שלום בכל פעם שתראה אותו, כמו לכל אדם, אבל שום קשר יותר מכך שלא יהיה ביניכם'. הוא היה עקבי מאוד. וכל זאת לצד החמימות שהרעיף עלינו.

"אבא השקיע מאוד בחינוך הילדים. בדור ההוא, משפחתנו היתה כמעט היחידה שכל ילדיה נשאו חרדים לדבר ה'. היתה לאבא סיעתא דשמיא. הוא כל כך החדיר בנו אמונה, כל ערב ראש חודש היה נוסע למירון, בגשם ובשלג, הוא לא ויתר, ובאותם ימים הנסיעה לא היתה קלה כבימינו. הוא היה נוסע ברכבת לחיפה ומשם באוטובוס מיושן למירון.

"כשאחי ר' מתתיהו למד בישיבת 'תפארת הכרמל' בחיפה, בחזור ממירון, בהיותו בחיפה, היה אבא עולה לישיבה, משוחח עם ראש הישיבה והמשיגיה ומתעניין לפרטי פרטים על התקדמות בנו בתורה ויראת שמים. כך גם כשאחי ר' מיכאל למד בישיבת בריסק בירושלים, הצוות התפעל מאוד מהאכפתיות ומסירות הנפש שלו.

"כשהיו טעונת כלשהו, תמיד הצדיק אבא את המלמדים או המורים, והיה אומר 'נראה לא נהגתם כראות'.

במשפחה מספרים, שכשהיה ר' יעקב זעליג נשאל איך זכה שכל ילדיו שומרי תורה ומצוות, היה עונה לו לשואל 'וכי הזכות שלי היא? בוא תראה את הליקוטי תפילות שלי, איך הוא מקומט מרוב דמעות, על כל אחד ואחד מילדיי, שילך בדרכי ה'".

אהבת חברים

הרבנית רז: "עם כל חסידי ברסלבר בבני ברק הוא היה קשור בידדות עצומה. הם היו כמו משפחה אחת. בכל שמחה כולם עזרו והשתתפו. בכלל, בבני ברק של אז שרדה אחוזה נדירה בין כולם. זו היתה תקופה לא

הנחשון ר' יוסף ארליך

המהפך: עצלים יבשלים!?! לא עוד!

מעשה בחכם אחד, קדם מותו קרא את בניו ומשפחתו
וצוה אותם להשקות אילנות. גם יש לכם רשות לעסק
בשאר פרנסות, אבל בזה תשתדלו, להשקות אילנות.

(סיפורי מעשיות, מעשה מחיגר)

כמה פעמים היה מדבר
 הרבה עמנו והזהיר אותנו
 מאד לקרב נפשות להשם
 יתברך, להשתדל לדבר
 הרבה עם בני אדם כדי
 לעוררם ולהשיבם לקרבם
 להשם יתברך... אולי זכה
 לעוררם באמת להשם
 יתברך ולקרבם לעבודתו
 יתברך אשר אין דבר גדול
 מזה, כמובא בכל הספרים
 בפרט בזהר הקדוש,
 כמו שכתוב שם זכאה
 מאן דאחד בידא דחיקבא
 וכי וקדשא בריך הוא
 משתבח בה בכל עלמין;

**פרויקט השיעורים החדש שוכבש
 בסערה את ברסלב || ארגון שיעורים
 והכשרת אברכים למסירת שיעורים
 בתורתו של רבינו הקדוש בכל רחבי
 הארץ || שיחה מיוחדת מאחורי
 הקלעים עם הפעילים המסורים של
 ארגון 'להשקות' החפצים בעילום
 שמם || רצון, ממון, טרחא**

לום שלישי רגיל. אחת הישיבות הידועות בירושלים, נחמן ל. בחור נמרץ, מנסה לחפש אחר אברך שיבוא לדבר בחבורת בחורי אנ"ש המתקיימת בישיבה. שיחה אחר שיחה בה הוא מנסה להביא מישהו אך ללא הצלחה. אין מי שידבר... כל טלפון הניב תשובה אחרת: 'מצטער, היום יש לי חבורה בבני ברק...', 'לדבר אצלכם?! מי אני שאדבר?..', 'קודם אקרב את עצמי, אח"כ אקרב אחרים...', מיודעינו כבר מחכה לחזור לתלמודו, אך הטרחא סביב הדאגה עבור מישהו שיבוא לחזק את הבחורים מונעת אותו לכך. באותו ערב ישבו כמה עשרות בחורים, בהם גם כמה 'מקורבים' הרוצים לטעום מהאור, אך 'ואדם אין להשקות' את השתילים הרכים...

המציאות הזו חוזרת על עצמה רבות, בישיבות ובחבורות שונות, כאשר בחורי אנ"ש ואברכים מסולאים החפצים לקבל את דעת רבינו בדרך הנכונה והטהורה, אינם מוצאים מענה זמין לשיעורים והביקוש הוא הרבה מעל ההיצע, כאשר ישנה רק כמות מצומצמת של אנשים המוכנים ומרגישים ראויים למסור שיעור, ואף מוכנים לטרוח ולנסוע לשם כך לערים השונות.

הבה נפנה את הזרקור לדוגמא לעבר הישוב 'נחליאל' שבמטה בנימין, נציג אבקשה במרכז ר' אסף מ. הביא לשם זה עתה את גיליונות אבקשה הטריים, היישר מבית הדפוס. כשהגיע למקום פונה אליו ר' יהודה חסיד ברסלב המתגורר במקום, ומתבטא בכאב: ר' אסף, אם כבר הבאתם לנו גיליונות מאירים שעושים בירור כל כך, תביאו לנו גם שיעורים? ... מתי יבואו לכאן רבני ברסלב? ר' אסף פכר את ידיו: מקוים, שבעזרת ה' בקרוב נוכל לארגן איזושהי מערכת שתוכל לעזור גם בעניין הזה.

ישנם אכן אברכים שמתאימים לדבר באזורי הפריפריה, אומר לנו ר' אסף, אך מי יגלה לברסלב ר' היקרים שבנחליאל שר' נתן מביתר יכול לנסוע אליהם ולמסור שיעור מתאים ומעניין בחפץ לב? וכי מנין להם לדעת האחד על השני?

והוא זכרונו לברכה האריך
 לדבר עמנו כמה וכמה
 פעמים מזה, וזרז אותנו
 לזה מאד בכמה מיני
 לשונות. וכמה פעמים
 היה מבזה אותנו בבזיונות
 על שאנו מתעצלים בזה,
**ופעם אחת קרא אותנו
 עצים יבשים על שאין אנו
 מולידים נפשות שיתקרבו
 להשם יתברך על ידינו:**

ופעם אחת בליל מוצאי
 שבת עמדנו לפניו עם כמה
 אנשים מהחשובים שלו,
 והוכיח אותנו מאד כמה
 שעות על ענין זה וספר אז
 הרבה מענין זה. וגם היה
**רצונו שישעו נסיעות בשביל
 זה כדי לדבר עם בני אדם.**

שזקוקים לאברך שיבוא לדבר בשיעור או חבורה ואינו מוצא, נכנס ארגון 'להשקות' כמתווך בין ה'משקים' ל'אילנות'. אנחנו מגייסים אברכים להיכנס לתחום ההפצה, לצאת לדבר, לכן אנו מזמינים את כל מי שמעוניין בשיעור או 'חבורה' שיפנה אלינו. כמו כן אברכים המעוניינים להיכנס לתחום, יקבלו את הסיוע וההכוונה המתאימה כדי שיוכלו לעסוק בכך, ולגשת למסור את השיעור כל אחד במקום המתאים עבורו. כך גם באזורי הפריפריה אנחנו נותנים מענה, שם מתקיים המיזם בשיתוף פעולה מיוחד בין ארגון 'את אחי' ל'להשקות', ולאחר שהתקבלה בקשה לשיעור, נערוך התאמה לפי הסגנון ואופי הציבור אליו ממוען השיעור או החבורה, אז נשלח את האברך המתאים לפי המאגר שבמערכת.

הכוונה היא שכל אחד מאיתנו צריך לראות לעסוק בזה?

כן ממש כן! לא בערך ולא אולי... אף אחד לא רוצה להיות מאלו שרבינו מבזה אותם או להיכלל בתואר הבלתי מחמיא 'עצים יבשים' כמובא בחיי מוהר"ן תקמ"ג: כמה פעמים היה מדבר הרבה עמנו והזהיר אותנו מאד לקרב נפשות להשם יתברך, להשתדל לדבר הרבה עם בני אדם כדי לעוררם ולהשיבם לקרבם להשם יתברך... וכמה *פעמים היה מבזה אותנו בבזיונות על שאנו מתעצלים בזה, ופעם אחת קרא אותנו עצים יבשים על שאין אנו מולידים נפשות שיתקרבו להשם יתברך על דינו*. ופעם אחת בליל מוצאי שבת עמדנו לפניו עם כמה אנשים מהחשובים שלו, והוכיח אותנו מאד כמה שעות על ענין זה וספר אז הרבה מענין זה...ע"כ.

ומה עם עניין ה'פרסום', ממנו נזהרו אנ"ש כל כך?

זוהי תשובה שאנו שומעים רבות מאברכים שמתבקשים לבוא ולדבר, ובפרט שאצל אנ"ש נזהרו שלא לעשות עסק ופרסום מה'דמויות' ולהתייחס בעיקר לתוכן דבריהם, וכפי שהזכיר רלו"צ את ההבדל בין 'מפורסם' ל'דרשן' רגיל, שלאחר הדרשה צריך לראות, האם השומעים מתפעלים מגדולתו של רבינו או מהדמות שדורשת בעצמה. ולמרות שיתכן שהיא תשובה נכונה ואמיתית, אולם עדיין יתכן שיש בכך התחמקות מסוימת מקיום ציוויו של הרבי, וכפי שנראה לקמן.

נסה לתאר לעצמינו אילו מוהרנ"ת היה משאיר את

ובל נשכח את עשרות ומאות (!) האברכים שיש בכוחם לדבר ולהשקות את האילנות, אך משום מה אינם מאמינים בכך וכמעט לא עוסקים בעניין זה. גם אברך אשר בבית המדרש בו הוא מתפלל הוא יכול לדבר לפעמים ב'סעודה שלישית', אך כשמגיעה אליו בקשה לדבר בהילולת מוהרנ"ת בצפת מושך בכתפיו לאמור: וכי מי אני ששווה הטרחה 'לסחוב' אותי עד צפת?

מציאות זו מלווה אותנו כבר זה זמן רב, ובשנים האחרונות הוכבדה מצוקה זו כאשר התרבו ספסלי בית המדרש, בהתוסף מקורבים רבים עד למאד. אך מה שגרם לנו להתעוררות המעשית הייתה פטירתו של הרה"ח ר' אברהם יצחק כרמל זצ"ל, כאשר אז פורסם שעל כתפיו העמלות היו מונחים לא פחות מ-18 שיעורים קבועים מדי שבוע! (בנוסף לשיעורים מזדמנים רבים אותם מסר, וכל זאת למרות עיסוקיו בהוצאת ספריו ולימוד התורה) בכך גם העמיק החיסרון עוד יותר.

גדולתו של ר' אברהם יצחק התגלתה אז במלוא עוזה, עת נודע על השיעורים שהתקיימו בכל רחבי הארץ, חלקם ידועים יותר וחלקם פחות, כגון: אור יהודה, אלעד, בני ברק, בית שמש, הוד השרון, ירושלים, מודיעין עילית, רמת השרון, קרית ביאליק, ועוד... מסירות הנפש אותה ראינו למען עניינו של הרבי בטרחה עצומה כל כך, היוותה בשבילנו דחיפה גדולה והתעוררות להיכנס לעסק השיעורים וההפצה ביתר שאת.

לשם כך ישבנו על המדוכה יחד עם זקני וחשובי אנ"ש והוחלט על פתיחת "מיזם" להשקות, שיוקדש לעילוי נשמתו הטהורה של הרה"ח ר' אברהם יצחק כרמל זצ"ל שהיווה בעצמו דוגמה לפעילות זו, כאשר 'להשקות' שם לו למטרה להנגיש את השיעורים לציבור הרחב, כשכל הפעולות נעשו בהכוונה צמודה של זקני וחשובי אנ"ש.

לרגל התבססות והתרחבות המיזם בחודשים האחרונים פנינו אל מאחורי הקלעים, לשמוע מקרוב על פרטי המיזם:

כיצד מתכנן 'להשקות' לפתור את המצב הנוכחי?

בכדי שלא ימשך המצב הנוכחי בו ייתכן שישנם מי

ולאלו שבכל זאת עדיין מתקשים לדבר בציבור, ישנה אפשרות נוספת להגיע לחבורה או שיעור המאורגנים בצורה של 'שיחת חברים', מה שיכול להתאים במיוחד לאלו המתקשים לדבר בציבור. ובנוסף כאשר על ידי כך מלבנים יחד ענייני התקשרות לצדיק, הרי עניין מוטל עלינו כחיוב ממש: בזה המבואר בתורה ל"ד מענין הג' נקודות היינו נקודת צדיק ונקודת החבר ונקודה שבינו לבין קונו, אמרו אנ"ש, ש'כמו ש'חייבנו רבנו בחובת ההתקשרות לצדיק ולהתבודד בינינו לבין קונו יום יום, כמו כן צריכים ומחייבים אני לדבר אחד עם חברו בעבודת ה' יתברך יום יום, והיו הרבה מאנ"ש ש'היה להם בזה סדר קבוע מדי יום לדבר אחד עם חברו דבורי יראת שמים'. (שי"ש ק"ד-לז)

עצה טובה נוכל לתת לאלו שיש להם פחד 'אימתא דציבורא', שיתחילו לנסות לומר שיעורים לקהל קטן ועל ידי כך להתרגל את אט. אלו שבכל זאת קשה להם לדבר בפני ציבור, הוקם למענם מיזם מיוחד על יד 'קו איחוד ברסלב', המאפשר לאברכים להקליט את עצמם בקווי טלפון בהם יוכלו כל אנ"ש לשמע את השיעור, וכך יוכלו אט אט לשבור את הפחד. כל המעוניין להתחיל למסור שיעורים יכול להתקשר לקו במספר 1111-772-09 ללחון 2-4 ולהקליט בקול ברור את השיעור ולאחר מכן לנתק את השיחה. השיעורים יבדקו על ידי המערכת, כאשר שיעורים מתאימים יפורסמו.

גם אלו שאין להם כלל את היכולת לדבר, יכולים ליטול חלק בהפצה הגדולה על ידי עזרה ב'רצון' או ב'טרחא', כאשר למערכת דרושה עזרה טכנית כמו קבלת טלפונים הסעות ארגון כינוסים וכד'

המהפכה כבר כאן...

הסנונית הראשונה בפעילות 'להשקות', הייתה בכנס היסוד שהתקיים ביום היארצייט של הרה"ח רבי לוי יצחק בנדר ז"ל כ"ב תמוז תשפ"א. אז התאספה קבוצת אברכים, ה'נחשונים' של הרעיון, בכדי להתחזק לעבודה ולמעשה בהשקאת האילנות וההפצה. כשהרה"ח ר' שמעון צבי שפירא שליט"א והרה"ח ר' אליעזר חשין שליט"א מרחיבים במעלת וחיוב ההפצה, והשקאת האילנות המוטלת על כל

נתאר
לעצמנו
שאברך לא
יקיים עצת
ההתבודדות
מחשש
ל'פרסום', או
אולי יחשוש
ללכת עם
תורות
הצדיק
מחשש
ליוהרה...

כשרבינו
מצווה עלינו
לעסוק בכך,
צריכים
אנו לנהוג
כמנהגו של
מוהרנ"ת
"ולהשליך
את השכל"...

אוצרותיו אשר קיבל מרבינו ז"ל לעצמו ועובד את ה' בכך כמו שחשב לעשות אחרי פטירת רבינו האם היה לנו ליקוטי הלכות? כפי שמוהרנ"ת סיפר בעצמו על הימים שלאחר הסתלקותו של הרבי: ו'ש'בתי בבית המדרש ולמדתי בתמימות פוסק ושאר ספרי קדש. ונעלם ממני ולא ידעתי ש'עדין אפטר גם עתה להאיר באיזה נפשות ישאל לעוררם לעבודת השם באמת כפי מה ש'קבלתי ממנו זכרונו לברכה. אף אני ישנה ולפי ער קול דודי דופק בי, כי דבורי הקדושים האמתיים שהשאיר בי דבורים חמים כגלילי אט היו כאש עצור בעצמותי ונלאיתי כלל לא אוכל להתאפק, והייתי מספר ומדבר בתמימות עם בני הנעורים מהתכלית של זה העולם, ובתוך דברי הייתי מספר להם מעוז נוראות ונפלאות תורתיו ושיחותיו ומעשיותיו ועצם נוראות גדלת קדשתו וכו'. ובכל זה היו לי תהלה לאל הרבה הרבה לספר דברים המשיבין ומחייין את כל נפשות השומעין וכו' עד שהתחילו דברי ל'כנס בלבם קצת ונתעורר לבם קצת לחשב על תכליתם הנצחית, עד שהיו משתוקקים לשמע ממני דברי אלקים הנצחית, הנוצרים ממעיני הישועה של אדוננו מורנו ורבנו הנורא זכר צדיק וקדוש לברכה. (ימי מוהרנ"ת פ"ב)

מוהרנ"ת הבין בוודאות שהשקאת האילנות וההעברת אורו של רבינו לסובבים והדורות הבאים, זהו רצונו של רבינו. כך היה כל הדורות של תלמידי רבינו עד ימינו אנו. כשהרבה מאיתנו זוכרים את זקני אנ"ש ובמיוחד את הרה"ח ר' לוי יצחק בנדר זצ"ל אשר היה האות והדוגמה לשמירת הזמן, אולם לא חשש לכך כלל כשהגיע למסור שיעורים. ואף בשנותיו האחרונות נהג כך, כאשר שם למטרה מול עיניו את העברת האור הנקי הלאה.

אנ"ש תמיד ידעו ליזהר מן הפרסום אך בד בבד גם לעסוק בהשקאת אילנות, תוך שימת דגש על כך ש'אינו מדברים מעצמינו, אלא אנו רק משמשים כשופר להנחלת תורות רבינו לדורות הבאים, בדרך אותה הנחילנו זקני אנ"ש כאשר ראו וקיבלו מהתלמידים בדור העבר'.

נתאר לעצמנו שאברך לא יקיים עצת ההתבודדות מחשש ל'פרסום', או אולי יחשוש ללכת עם תורות הצדיק מחשש ליוהרה... כשרבינו מצווה עלינו לעסוק בכך, צריכים אנו לנהוג כמנהגו של מוהרנ"ת "ולהשליך את השכל". כל אחד צריך להתבודד עם עצמו וליישב את דעתו היטב מהיכן באים החשבונות הללו, ולבררם עם עצמו, כדי לא להחמיין את עניינו של הרבי.

הרי לא כל אחד ניחן בכישרון למסור שיעורים, האם גם להם אתם מייעדים את הפרויקט?!

אכן זו שאלה במקומה. לא כל אחד יכול לדבר בציבור, אך מאחר ורבינו ציווה לעסוק בהשקאת אילנות, הרי זו עצה של רבינו ז"ל והיא כלולה מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין, ומיועדת לכל אחד. רק שכל אדם צריך לראות את הדרך המתאימה לו לקיים עצת רבינו, שלא יהיה בכלל עצים יבשים...

לאלו שחושבים שאינם יכולים לדבר אולם סבורים שיש להם את הכישרון למסור שיעור אך עדיין לא התנסו בכך בציבור וכדו' או נמנעים מסיבות אחרות, להם דאגנו לסדרת הדרכה מקוצרת מאת אחד מחשובי אנ"ש, המנוסה בעצמו בעניין הפצת אור רבינו. ובקרוב תתחיל סדרת שיעורי ההדרכה כפי הצורך אשר יתעורר. כמובן שאין זה נכס להכשרת מרצים' כדוגמת ארגוני הקירוב המצויים, אלא המטרה היא כפשוטו לסייע לאברכים שיכולו להביע את עצמם בצורה הנכונה, ולמעשה ללכת ולקיים את צוואת רבינו ז"ל 'להשקות אילנות'.

כבר כעת ישנה בידי הארגון רשימת אברכים אשר מוכנים למסור מזמנם להשקאת אילנות. ואלו המארגנים שיעורים וחבורות יכולים לפנות לארגון כדי לתאם שיעור. אנו מקוים לעדכן את הרשימה כל העת וכפי התנדבות הציבור, העיקר שנזכה ל'יפוצו מעיינותך חוצה', ועל ידי זה נוכל להתבשר בקרוב על ביאת הגואל. כאשר יופץ אור רבינו בכל העולם.

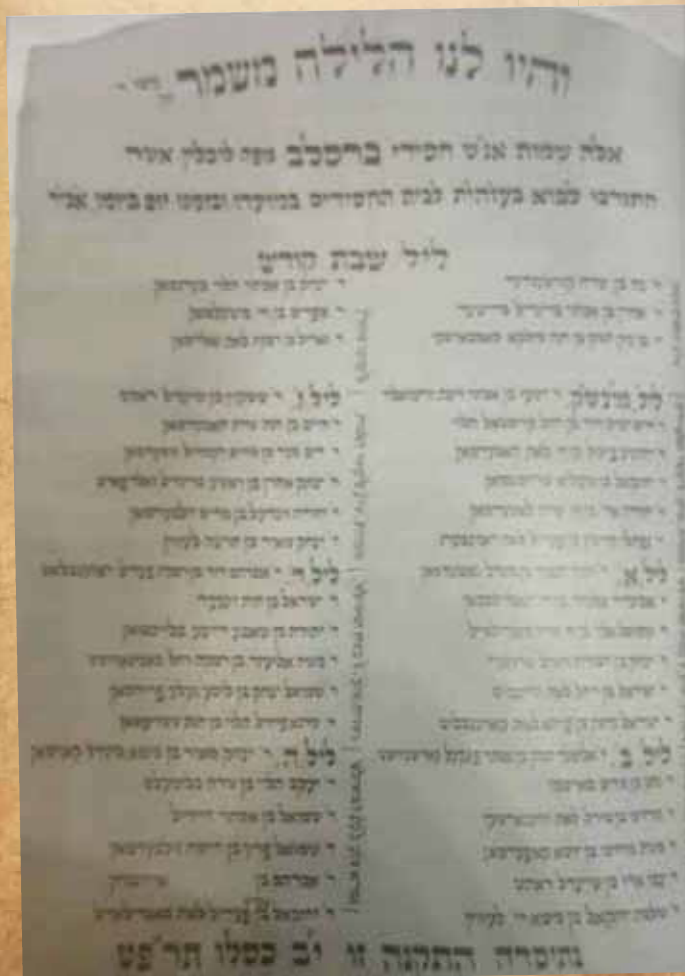
והיה לנו הלילה משמר

משמרות הדרשנים ב'שטיבל של חסידי ברסלב' בפולין || סקירה היסטורית

בתוך כדי השיחה עם הפעילים היקרים, מציג בפנינו אחד מהם מסמך היסטורי שנחשף לא מזמן, והוא מגלה על פעילות מיוחדת של ארגון שיעורים בדומה לזו של ארגון 'להשקות', כאשר בבית הכנסת של חסידי ברסלב בוורשא נתלתה מודעה, ובה נרשמו שמותיהם של כל ה'מגידים' שעומדים למסור את השיעורים במשך כל לילות השבוע הקרוב.

במודעה אנחנו יכולים לראות שיעורים בכמה מקצועות התורה, בהם גמרא הלכה ותורת רבינו הקדוש, כאשר בכל לילה נמסרים ששה שיעורים שונים.

כחסידי ברסלב האמונים על דבריו של רבינו הקדוש בחובת ההפצה, ראו החסידים בפולין את עניין זה כחובה של ממש, ויסדו זאת כ'תקנה' של ממש וכך נכתב בסיום המודעה: נתייסדה התקנה י"ב כסליו תרפ"ט.

אחד ואחד במה שיוכל, ב'רצון', 'ממון', 'טרחה'. כשהם אף מתמקדים בחלק המעשי כיצד יכול כל אחד לעסוק בכך כפי יכולתו, בסיום הכינוס חתמו האברכים על טופס הצטרפות לקיום רצון רבינו זי"ע 'להשקות אילנות'.

על אף הרצון הגדול להתחיל מיד בפעילות המעשית, בארגון ותיווך שיעורים בארץ ישראל, רצתה ההשגחה אחרת, והתוכניות השתנו לגמרי וכבר מתחילת אב התחילו ההכנות לראש השנה, כאשר רבים מאנ"ש יצאו לאומן לקראת ר"ה. וגם שם כאשר הורגש הצורך הדחוף בשיעורים, הוחלט לצאת לדרך ולהרים את פרויקט השיעורים באומן.

בתחילה התקיימו השיעורים בשפת האידיש במתחם ברחוב קוליקה בשעות הצהריים והתקיימו בו שיעורים בנושאים אקטואליים, לדוגמה: מצגת מאת מהר"ר שמואל שטרנפלד בעניני הכשרות באומן. שחיטת כבש עם הסברים הלכתיים מהר"ר מאיר שמעון בקר. שיעור בענייני ומקור התכלת מהר"ר יהודה צבי ברין. מצגת על היסטוריית העיר אומן מהר"ר שמואל מאיר חשין. מצגת מיוחדת לקראת שנת השמיטה בעניין גבול הערבה הדרומי מהרה"ג ר' שמעון מן ועוד.

בזמן שבין מנחה למערב התקיימו שיעורים מפי משפיעי אנ"ש: הרה"ח רבי יצחק פריעדמאן שליט"א, הרה"ח רבי אלימלך זילביגר שליט"א, הרה"ח ר' אפרים נחמן אנשין שליט"א, הר"ר יעקב נתן אנשין שליט"א, הרה"ח רבי אליהו גודלבסקי שליט"א, הר"ר יואל משי זהב שליט"א, הר"ר מרדכי שלום רוזנפלד שליט"א, הר"ר בנימין זאב בר"צ חשין שליט"א ועוד...

דבר קיום השיעורים הכה גלים בכל אומן והביא ביקוש אדיר לעוד שיעורים ואף לשיעורים בלשון הקודש. וכך בהשתדלותו הנמרצת של העסקן החשוב ר' נחמן לוי מארגון ההפצה "לב הנחל", העומד לימין מיזם "להשקות", התחילו להתקיים שיעורים בהיכל 'בנימין' הסמוך להיכל ציון רביה"ק, מדי יום בכל שעות אחר הצהריים.

בין מוסרי השיעורים נמנו ר' אליהו גודלבסקי שליט"א, ר' ארז משה דורון שליט"א, ר' צבי צוקר שליט"א, ר' אהרן אליהו פירר שליט"א, ר' נתן מימון שליט"א, ר' יהודה צבי שפירא, ר' דן לוינזון שליט"א, ר' רפאל קרמר שליט"א, ר' יחזקאל ששון שליט"א, ר' אהוד שדה שליט"א, ר' ישראל דגן שליט"א, ר' מיכאל חשין שליט"א, ר' אברהם שמעון בורשטיין, ר' יצחק אפרים ישראלי, ר' אליהו מיימוני ר' חיים מנחם קרמר, ר' יעקב הרשטר, ר' שלום בנימין שטיין, ועוד. בעת השיעורים ההיכל היה מלא בקהל חסידי ברסלב מכל הגוונים. והמשובים שהתקבלו בארגון היו מלאים בהכרת תודה עצומה, ותוך דרישה להמשיך בפעילות גם בארץ ישראל, וכפי חזון הארגון בעז"ה.

בימים האחרונים אנו מתבשרים על הקמת מערך השיעורים בארץ ישראל אשר כיום כל לב דורש את ה' יוכל להתקשר לנציג הארגון ר' שלמה, בטלפון שמספרו 0527601722, ולהזמין שיעור בכל רחבי הארץ. כמו כן אברכים המעוניינים למסור שיעורים ולעזר במערך ההפצה בכל התחומים, מוזמנים גם הם להתקשר ולמלא טופס הצטרפות, כאשר הכל נעשה בהדרכת רבני אנ"ש בע"ה.

מהם התוכניות לעתיד?

רצוננו אחד הוא: להביא את אורו של רבינו לכל פינה אפשרית, לעזור ולסייע בהבאת מגידי שיעורים לכל מקום שצריך, ואף להגדיל את רשימת מוסרי השיעורים. ובנוסף גם לתת את הכלים הדרושים לאברכים שרוצים למסור שיעורים.

ותשחק ליום אחרון. ר' יעקב זעליג בערוב ימיו, מלווה ע"י שני בניו ר' הינך ור' יוסל ונכדו ר' נפתלי

אסור להיות זקן. ר' יעקב זעליג בדרכו מבנין המיגומטר לציון ברבינו

הסכם כתוב וחתום

הנכד, ר' נפתלי ב"ר חנוך הינך, שליווה אותו במסירות רבה גם בנסיעתו השניה לראש השנה תשנ"ג לאומן, מספר:

"אי אפשר לתאר את כיסופיו של סבא לאומן. אחרי פטירתו, מצאנו בביתו שטר-הסכם שנערך בינו ובין רבי שמעון ברגשטיין, בו נכתב כי הוא מפקיד בידי ר' שמעון 1500 לירות, בתנאי שאם תפתח הדרך אומן, ילך הכסף לנסיעה ואם לא, יהיה תרומה לשיבה לטובת נשמתו.

"למרות מצבו הבריאותי והטיפולים התכופים שנזקק לקבל, הוא לא ויתר על הנסיעה. באומן טבל במסירות נפש במקוה שבמיגומטר, למרות התנאים הלא נוחים, והוא גם לא ויתר על התפילה בציבור.

"בערוב ימיו, כשחלוש היה מאוד, אם רק דיברו על אומן, הוא נעשה ערני, חד וצולול".

ר' צבי: "כשחזר מנסיעתו השניה, לא הכירו אותו בבית האבות, הוא זרח מאושר ושימח את כולם, עד כדי כך שכבר ידעו הכל שאם רוצים לשמח אותו, מזכירים לו את אומן".

"בתקופה האחרונה לחייו" מספרת בתו הרבנית רז, "כשאבא שהה בבית האבות בנתניה, עשינו תורנות מי ישהה לצדו, ליויתי אותו באותה תקופה הרבה בטיול ליד הים. הוא היה שר שירים, ומספר לי על אומן בהתרגשות כזו. שוב ושוב היה מתאר בהתרגשות את ה'אמן יהא שמיה רבא' ברוב עם בקיבוץ באומן. זה דבר שהרבה לדבר עליו. אי אפשר לתאר את השמחה שמילאה אותו בכל פעם בה דיבר על אומן".

ר' צבי: "זמן לא רב לפני פטירתו, כששהה בבית האבות, כשבא פעם לשבת לבני ברק כיבדוהו לדבר בפני הציבור ב'סיפורי מעשיות'. הוא חזר שוב ושוב אך ורק על שתי מילים: 'דער רבי (הרבי)... דער רבי'... ולא יסף..."

ביום ל' בתשרי תשנ"ז, עלה ונתעלה ר' יעקב זעליג למרומים ונטמן בהר הזיתים בירושלים עיר הקודש. בצוואתו הורה לתת אחוזים מרכושו לת"ת, ישיבת וכולל ברסלב, ולשיבת פוניבז'. אחרי פטירתו, קוימה צוואתו במלואה.

זכה ר' יעקב זעליג לדבוק ברבינו הקדוש וללכת בדרכיו, ממנעמי העולם המדומה והחולף לא אבה ליטול מאומה. הוא חי כברסלבר חסיד ונסתלק כברסלבר חסיד, אשרי לו.

ישר כח רב להר"ר נפתלי הי"ו בהרה"ח חנוך הינך אורלנצ'יק ז"ל, ולהר"ר אהרן אייזנבאך - מכון אלופי הנחל, על העזרה הרבה בהכנת המאמר

את רבו,
ראש
הישיבה
הגאון החסיד
רבי אלחנן
ספקטור,
העריץ ר'
יעקב זעליג
ללא גבול.
הוא נהג
לספר כיצד
כשהיו
מנסים לתת
לרבי אלחנן
יקוויטל, סרב
בכל תוקף
לקחתו,
והתעקש
בעקביות
להתנהג
כאחד מן
החבורה
ותו לא

ניצלו מבעוד מועד מפולין הבעורת. ר' יעקב זעליג ור' משה בורשטיין בחתונת הנכד ר' קלמן בורשטיין

המשך מעמוד 25

ר' מיכאל: "כל ימיו התפלל אבא להגיע לציון, זו היתה שאיפת חייו. קירות הבית היו מלאים בתמונות של הציון הקדוש באומן, של הכיסא של הרבי. שום תמונות אחרות לא היו. הכל היה של ברסלב".

ר' מתתיהו: "אחרי עלייתו ארצה, לא רצה אבא בשום אופן לצאת לחו"ל. אפילו כשהישיבה נקלעה לקשיים ור' שמעון ברגשטיין התחנן בפניו שייסע עמו לחוץ לארץ לערוך מגבית למענה, הוא היה נחרץ בסירובו, 'איני עוזב את הארץ'. רק לציון של הרבי הוא נסע. פעמיים הוא זכה להיות באומן. היה זה כבר בזקנותו, כשהיה חולה מאוד. והאים מכאן את ביטולו המוחלט לרבי.

"נסיעתו הראשונה לאומן היתה לקראת ר"ה תשנ"א, אז לראשונה נסעו ישירות לאומן. קודם לכן הוא לא אבה לנסוע דרך מדינה אחרת. הרה"ח ר' ישראל מאיר גבאי, שעסק אז בענייני אומן, מאוד כיבד את אבא והכין לו חדר לאכסניה בדירתה של הגויה שהתגוררה ליד הציון. בנסיעתו הראשונה של אבא לאומן, אני הייתי אחראי עליו כמו שאומרים, הנסיעה היתה מאוד קשה עבורו, היו תקלות ועיכובים שונים בדרך, אולם ה'ברען' (תבערת הלב) שלו בלתי ניתן לתיאור, עד כדי כך שכשהיינו בדירה ליד הציון - למרות שאנשים שפכו שמן והדליקו נרות רבים ליד הציון, מה שגרם להתלקחות אש גדולה - הוא ישב איתי בחדר ופתאום קיבל 'ברען' לציון, וקם כדי ללכת ולהשתטח על הציון, זו היתה סכנה עבורו, החזקתי בידו ואמרתי לו 'טאטע', אולם הוא נתן לי כזו דחיפה... התלהבותו היתה כה גדולה, שלא היה אכפת לו מכלום, הוא פתח את הדלת ורץ אל הציון... אולם שם כבר היה מי שעצר אותו שלא יתקרב לאש. מרוב היקוד שבער בו, חבל היה לו על כל רגע שאפשר להיות על הציון.

"כאמור, היה זה כבר בעת מחלתו, אך הנסיעה לרבי היתה אצלו מעל הכל. מאז הנסיעה הוא התחזק הרבה. כעבור מספר שבועות, העבירו אותו לבית אבות בקרית צאנז בנתניה".

בניו ר' אליעזר ור' יוסף בשיחה לאבקשה'

אתה לך?

בתם לבני

משהתקרב ר' מאיר לאורו של הרבי יכולת לראות עליו כי הוא חי חיים חדשים לגמרי חיים של עבודת ה' אמתית עם ברעץ של תמימות ופשיטות || סיפור חייו המופלא של הרה"ח ר' מאיר שלמה דייטש ז"ל שהיה חסיד נאמן והגון החותר אחר דרכיו של רבו הנערץ במסירות ונאמנות || שיחה מיוחדת עם בניו הרה"ח ר' אליעזר ור' יוסף שליט"א לרגל מלאת שנה להסתלקותו י"ט חשוון תשפ"א תם ויָשָׁר יִצְרוּנֵי

אפיזודה זו, יש בה כדי לשקף את תמצית חייו של הרה"ח ר' מאיר שלמה דייטש ז"ל, אשר זה עתה חלפה שנה לפטירתו, כדי לעמוד מעט על טיבו של ר' מאיר היה צורך בהרגש עדין ובאנינות טעם בטבעם של בני אדם, פעולותיו נראו כאילו הם נעשים כלאחר יד, כשלאמיתו של דבר, פנימיות, יראת שמיים אמיתית, בעירה וכיסופים עמוקים הם אלו שהניעו את מעשיו והם אלו שנסכו בהם חן מיוחד.

הברכה של החזון איש

ר מאיר שלמה נולד לאביו הרב אליעזר דייטש ז"ל ולאמו בשנת תש"ז בעיר הקודש ירושלים. עוד בטרם נולד נשקפה סכנה לחייו ואמו קיבלה ברכה מה'חזון איש' זצ"ל: " שיהיה לאמא נחת מהילד". לשון הברכה נשמע תמוה: מפני מה הזכיר החזון איש רק את האם ולא הכליל גם את האב?

בנסי ניסים נולד תינוק בריא ושלם ושמו נקרא בישראל: מאיר שלמה. על שם ר' מאיר בעל הנס ור' שלומקה מזוועהיל זי"ע. כעבור שישה שבועות בלבד הבינו הכל את ברכתו הנבואית של החזון איש: האב ר' אליעזר נהרג בתאונת דרכים טראגית שאירעה בזמן שהות הבריטים בארץ ישראל, והילד היתום נותר להרוות נחת את אימו.

בירושלים של אותם ימים היו חיי היומיום למאבק קיומי

לה חורפי במערת סנהדריה. נער צעיר מאנשי שלומינו עושה את דרכו מן היערות בפסיעות גדולות, שב מקיום עצת העצות של הרבי, ההתבודדות, אותה זכה לקיים כמידי יום ביומו. לפתע עוצר את פעמיו באחת, רגליו ניטעות בארץ לשמע קולות המפלחים את דממת הלילה, זעקות של מתבודד העומד לפני אלוקיו ומתחנן על נפשו: "הצילני מטיט היין... אוי טאטע, הצילני נא!"

עיניו של הנער משוטטות בסביבה, מנסות לאתר בדממה את מקור הקולות המעוררים, המתדפקים בתחנונים על שערי שמים, עד כי נגלה לעיניו מחזה עילאי: אברך מאנ"ש עומד ושואג ממעמקי לבו בזעקות המפלחות את הדממה, והרי הוא נראה כאילו רודפים אחריו ומבקשים ליטול את נפשו. המראה נצרר בליבו כהמחשה חיה ורבת-רושם כיצד אמורה ההתבודדות להיראות, מאיזה מקום פנימי שבנפש אמור יהודי לעמוד לפני קונו ולהתחנן על נפשו.

מששב הבחור אל בית המדרש הגדול במאה שערים, פגש באברך ר' מאיר דייטש והכיר בו כי הוא המתבודד הזועק מקירות לבו. ניגש אפוא והודה לו מקרב לב על החיזוק הרב שקיבל הימנו. אפס, שיעור-מוסר נוסף קיבל, בראותו את ר' מאיר מסמיק בחוסר נעימות ודוחה את דבריו מעל פניו במילתא דבדיחותא, כביכול איננו קשור למאורע המדובר. ככל הנראה הרגיש כי יש כאן סרך של כבוד, ממנו ברח כל ימיו.

אמונת חכמים שהייתה בו הייתה לא רגילה. על אף הנתונים שלעיתים היו מורכבים ולא פשוטים, כמה נפשו של ר' מאיר להתמיד ולהתקרב לה' יותר ויותר, הוא שאב שמחה וחיות מקיום עצותיו של רבינו והאמין בהן בפשיטות ותמימות. הוא נהג לפקוד צדיקים ולהסתופף בצילם של זקני החסידים. את ילדיו לקח פעמים רבות בשבתות אחר הצהריים לזקני החסידים דוגמת ר' שמואל שפירא, ר' נפתלי דובינסקי ועוד.

ר' מאיר היה בעל ראש חריף, הוא ידע ללמוד היטב ואף התפלפל רבות עם לומדי התורה, אך בכל הקשור לקיום עצות, הלכות והליכות - הניח את כל חכמתו והבנתו בצד וקיים כל הנהגה בפשטות, גם כשנדרש להתאמץ מאד בשל כך.

לדוגמא, בבחורותו נהג לעשו. וכפי שנהגו רבים באותם ימים כך, בטרם נודעו הנזקים הבריאותיים הכרוכים בכך. אולם כשר' מאיר החל להתקרב, שמע לראשונה שדעת רבנו אינה נוחה מעישון. מיד זרק את הסיגריה עם הקושי העצום שבכך ונגמל על אתר.

הוא נהג תמיד לתת צדקה קודם הנסיעה, לזמר את כל זמירות שבת מבלי לדלג. ובמיוחד: ענין הטבילה במקווה. ר' מאיר הקפיד לטבול מדי יום ואף החזיק ברשותו את המפתח של המקוה בשכונתו. גם בתקופת הקורונה, בחודש ניסן תש"פ, כשהמקוואות נסגרו רשמית מחשש להידבקות וסובביו חששו לבריאותו, לא וויתר: אם במקוואות בשכונות המרחוקות כחצי שעת נסיעה מביתו, ואם במעיינות שבין מבשרת לירושלים... הוא לא יכול היה לעבור את היום בלי טבילה.

ואני תפילה

ר' מאיר הצליח להסתיר מסובביו את עבודת ה' שלו בתחומים רבים, אולם גדלותו נחשפה בעבודה העיקרית אצלו: התפילה. הוא התפלל בדבקות מופלאה, תפילה רגילה של יום חול יכלה לארוך אצלו שעות.

דבר בחייו לא נעשה בלי להקדים לו תפילה חמה, אם בענייני שידוכים או בזוטות של יום יום. לא אחת שמעו אותו מתאונן: למה היום לא שומעים את הזעקות שזעקו ה'עובדים' של פעם "היודך עפר היגיד אמיתך"?

אף פעם לא קיבל החלטה ללא תפילה והתבודדות. תפילתו נסובה בעיקר על עניני רוח וממילא גם על עניינים גשמיים. הרגישו עליו שהתפילה וההתבודדות הם עצם מהותו. היתה לו הרגשה מוחשית שהכל נעשה בידי הקב"ה והוא אינו יכול לעשות דבר בכוחות עצמו.

אחרי שעות של התבודדות לילית בשדות, נהג להתפלל ותיקין. רבים זוכרים את תפילותיו החמות: ר' שרגא לוי שהתגורר בסמיכות אליו, מספר על התפילות בבית המדרש ברסלב, כיצד נהג להתפלל שחרית במתינות, כמונה מעות. גם ב'שול' במאה שערים יכולים היו לראות אותו מתפלל בבערה, כשתפילתו נמשכת שעות ארוכות, ואילו אשתו מספרת שהיה נוהג לעלות לגג ולשקוע שם בתפילה במשך שעות.

בשדות וביערים

ר' מאיר הקפיד על שעת שיחה פרטית יומימית עם השם יתברך, בדיוק כפי שיעץ רבנו. הוא נהג להסתגר בחדר במשך כמה שעות ולצעוק אל קונו.

מצא לו ר' מאיר את מערת סנהדרין הקטנה, שם היה זועק, הא, אילו זעקת. עמדת שם שעה שלמה ולא יכולתי ללכת. הרגשתי בחוש שר' מאיר קורע שערי שמים.."

חיותו בעבודת ה' לא התעממה גם בחלוף שנים. ר' מאיר המשיך לעבוד על עצמו עד זקנה ושיבה כשהוא מלא בהתחדשות ותשוקה להתעלות

שאינו פוסק. קל וחומר כשמדובר באלמנה הנאלצת לפרנס לבדה את יתומיה. אך למרות התנאים שלא שפרו עליו, באין לו אב ומדריך וגם לא סיוע סביבתי תומך ומרפד, עמל מאיר על בנין אישיותו, חדור בידיעה כי "אין הדבר תלוי אלא בי".

בבחורותו למד בישיבת 'עץ חיים' ומאוחר יותר בישיבת אמשינוב, שם למדו באותה תקופה בחורים מאנ"ש. מאיר הבחור הצעיר, שבער בתשוקה יוקדת לעבודת הבורא נמשך אליהם ודבק גם הוא בעבודת השם על פי דרכו של רבינו. ביחוד נקשר ר' מאיר להרה"ח ר' שמחה ברלב שליט"א, ודרכו ניעורה בו השלחת הברסלבית. בהמשך התקרב גם להרה"ח ר' גדליה קעניג זצ"ל, ומיום התקרבותו ועד לסוף ימיו היה קשור לרבינו בכל ליבו ונפשו.

מעולם לא סיפר על אופן התקרבותו לרבינו. כל לא חשב שאפשר ללמוד ממנו משהו ואם כך, למה להכביר בדיבורים מיותרים. בעונותונתו האופיינית התמקד רק "במה צריכים לעשות כעת"

דבקות באור האורות

הדבקות שלו ברבנו היתה פנימית ועמוקה. הוא דיבר עליו בכל עת והיה קשור בקשר מיוחד של תמימות, אהבה והתבטלות מוחלטת. ילדיו זוכרים כיצד נהג לשאול אותם בילדותם: "אתה ברסלבער חסיד אמיתי?"

דורש בשמחת צאצאיו

קבר שמעון הצדיק כפי שהיה נראה לפני השיפוץ

הם חיינו. וכן בעוד זמנים הרבה, למד איתי גם בדרכים, אפילו לפחות מעט. היו הרבה מקרים שראיתי והרגשתי כי אהבתו לתורה גוברת על הכל. עוד דבר שראיתי אצלו, את כח הרצון לגדולות בלי לדעת מעצורים. כמה פעמים היה שהתקשרתי אליו במוצ"ש, גם כששבת יצאה מאוחר. רצה שנלמד לפחות כמה דקות, ושאלתי אותו מה העניין, האם בשביל לשמור על הקביעות? ענה - לא, וכי כמה דקות קלה היא בעיניך...

כמה פעמים אחרי שאמרתי לו שכבר רצוני לישון, גער בי בנזיפה של חיבה ואמר לי "אני רוצה ללמוד עוד תשע שעות עד הבוקר ואתה רוצה לישון?! אני לא יודע אם נתכוון ללמוד כ"כ הרבה זמן, אבל ודאי ש'ברצונך רצה את זה. זה היה רצונו וזה היה משוש חיינו! אף בביקורי האחרון יום שני אחר סוכות, כוחותיו לא עמדו לו ולא דיבר כ"כ שוטף עם אנשים, וגם איתי לא האריך בשיחה אף שניסיתי להתעניין בו. ואיך שהתחלנו ללמוד (לא יכל גמרא, למדנו שו"ע בלבד) אז דיבר איתי כרגיל בשאלות ותשובות והוספנו מידי פעם דברי המ"ב בע"פ פעם אני פעם הוא, והלימוד נסע כבתמיד, כמה שעות טובות בריכוז ובחיות! וכשהלכתי אמר לי 'תיסע לבריאות ותחזור', ולא זכיתי...

עוד ראיתי להזכיר שבלימוד חיפש להבין היטב, אבל בכל לימוד, להבין דברי הגמרא ומשנה ברורה ולא היה חילוק אם זו קושיה קלה או קשה, למדנית או פשוטה, הכל באותה רצינות. הוא לא ראה כאן מטרה להתגדל רק - 'כי הם חיינו'. על אף הפעמים הרבות שדברתי עמו בטלפון, תמיד מצידו השיחה החלה "קח את הגמרא" וכד'. גם בימים טובים ובחגים הרגשתי בעליל את שמחת יו"ט חזק בלימוד. בשבעה האחרונה שישב על אחותו, קושי רב היה לו שלא למד באותם ימים...

ר' מאיר הוקיר מאד תלמידי חכמים. ואף בעצמו נהג גם ר' מאיר להשקיע בלימוד התורה, הוא היה קם בדרך כלל בשעה שלש לפנות בוקר ולמד את סדריו בחשק. תמיד כשפגש אי מי מזקני וחשובי אנ"ש היה שואל אותו: מה הפשט בליקוטי מוהר"ן תורה פלונית? תמיד חיפש לשמוע עוד ולהבין מקחו של צדיק.

סיפר ר' יעקב הרשלה: לר' עמרם הורביץ היה חדר קטן במאה שערים בו למד ליקוטי מוהר"ן בחבורה. כשר' מאיר נכנס, ידעו הכל שהמצב "אבוד". עכשיו יתחיל ויכוח של שעה וחצי.

מצד אחד קיים את דבריו של רבינו למעשה כפשוטם, ומצד שני הרבה להתפלפל ולהתעמק כדי להבין למה בדיק כיוון רבינו בדבריו.

עונג מיוחד היה לו בלימוד ספרי רביז"ל, הוא הרגיש בחוש איך עצותיו מחיות אותו. פעם התבטא: "כל מילה בליקוטי מוהר"ן היא תרופה לנפש. אנחנו צריכים כל אות!".

עם נכדיו הרבה ללמוד בספרי רבינו. היה לו רגש מיוחד ל"סיפורי מעשיות" אותו נהג לקרוא דווקא בלשון רבינו באידיש.

את לימוד הגמרא נהג לסיים בליקו"מ. כשעלו בו ספקות בענין כלשהו, נהג לשטוח את ספקותיו כמובא ב"ספר המידות": פתח באקראי בליקו"מ וקיבל הכוונה.

היה בו שילוב ייחודי: מחד, חסיד המקושר לרבינו בכל נפשו ורוב שיחו ושיגו בדברי רבינו דוקא, ומאידך היתה בו חשקת לימוד גדולה. ב"שבעה" תהו רבים: מתי הספיק ללמוד בספרי ברסלב? הרי כל היום ראינו אותו בבית המדרש לומד גמרא ושולחן ערוך?

דקדוק הלכה

כל אורח חיינו צמוד היה להלכה. נאמן לדברי רבנו שלא לזוז מסעיף קטן בשולחן ערוך, היה מקפיד מאד על דקדוקי הלכה. בנרתיק התפילין שלו נשא דרך קבע את ה'שולחן ערוך' עם ה'באר היטב'. בכל תקופות חיינו הקפיד מאד על תפילה בזמנה וקריאת שמע של ה"מגן אברהם".

היה זהיר ביותר בענייני כשרות. בני המשפחה מספרים שפעם עזב מקום עבודה ריווחי ונה, כיוון שהבחין שם בפגם כלשהו בהידור כשרות.

כשהתעוררו שאלות על כשרות העופות בחנות העופות אותה ניהל, לא חיפש אף פעם 'היתרים'. את שאלותיו הביא בפני ר' אליהו פרנקל. ר' אליהו סיפר על פעם אחת שבה ר' מאיר שאל, ומצד ההלכה היו

תפילה בצעקות לפנות בוקר. מערת המכפילה

לעיתים קרובות נסע למערת הסנהדרין בשכונת סנהדריה, שם שמעו אותו צועק ופניו להבים. כשמישהו שאל אותו לפרש הצעקות הרבות שהוא צועק, ענה בפשטות והתבטל: הרבי אומר שצריך לצעוק.

ר' מאיר לא חשב רק על עצמו, הוא נהג להציע לידידיו להצטרף לנסיעה ברכבו ולזכות גם הם בשעה של קרבת אלוקים בשדה.

מספר ר' בצלאל פרידמן: "זכורני שנסענו יחד בקביעות, פעם או פעמיים בשבוע להתבודדות. היות ואצל שמעון הצדיק לא ניתן היה לצעוק, שכן הסתובבו שם אנשים, מצא לו ר' מאיר את מערת סנהדרין הקטנה, שם היה זועק. הא, אילו זעקות. עמדתו שם שעה שלמה ולא יכולתי ללכת. הרגשתי בחוש שר' מאיר קורע שערי שמים.."

לפני פטירתו, ברגע נדיר של גילוי לב שח באוזני בנו שלעיתים היה מרבה בהתבודדות וזכה לרגש עמוק ונפלא כל כך של קרבת השם ושל שיחה כדבר איש אל רעהו, שהרגיש ממש בכל חושיו את השם יתברך עומד מולו ומשוחח איתו.

לקדושים אשר בארץ

ר' מאיר הרבה להשתטח על קברי צדיקים. בערבי שבתות נהג לנסוע לכותל המערבי. חנותו הפכה לתחנת מוצא לנסיעות אנ"ש, כשהם מצטופפים יחד ברכבו בדרכם לשמעון הצדיק, רחל אימנו או בנסיעה לילית למערת המכפלה.

בנו מספר: "כשהייתי ילד, נהג אבא להעירני בליל שישי ולצרף אותי לנסיעה עם חבריו למערת המכפלה. אני זוכר שהם התפללו שם בקולות וברקים.."

ר' מאיר הרשקוביץ הי"ו מספר שהוא זוכר את ר' מאיר מבלה בערב שבת בקבר שמעון הצדיק כמה שעות, בשאגות ותפילות כשהוא מכין את עצמו לקראת שבת, כמו כן מספר הדוד ר' אברהם אנגל הי"ו שבשבת בצהריים, עת שכולם היו פורשים למנוחה, היה ר' מאיר הולך לקבר שמעון הצדיק ו'מבלה' שם שעות בעבודת ה' יתברך.

מה אהבתי תורתך

נכדו מספר: היה הדבר הבולט מאוד אצל ר' מאיר, ופעמים רבות כשרציתי להפסיק את הלימוד, שאלני: "לאן אתה הולך הרי, 'כי הם חיינו' וכל פעם כשסיימנו שאת הלימוד, היה מתוך רצון להמשיך, והזהירני להתקשר גם אם השעה מאוחרת וכד'. וזה לא היה משנה לאחר כמה זמן, למדנו אפ' זמן הרבה, גם היה מזהיר. מה שראיתי - שאין דבר שמשמחו כמו תורה אפילו בהמתנה בבית חולים, בפסח האחרון כשהיה בביה"ח, אמר לי שאין לו כח, אבל למד איתי מעט, 'כי

דאג לאסוף כסף לנצרכים ולחלק אותו בדרך כבוד. היו לו שיטות יצירתיות איך לא לבייש את הנזקקים. רק שותפיו לחלוקה ידעו את האמת. את מעטפות הכסף השאיר אצל האחראי במקווה בשכונתו וגם בקיוסק. אחרי פטירתו הופסקה החלוקה וכך התוודעו כולם למקור הכסף. פעם שמע על יהודי מכובד, בעל בעמיו שירד מנכסיו. כשפגש אותו הוציא מכיסו חמש אלף שקל ונתן לו.

לפרנסתו החזיק ר' מאיר בחנות עופות בשוק 'מאה שערים', ואף שבנוהג שבעולם לכל חנות חייבים להיות זמני פתיחה מסודרים, ר' מאיר לא ראה בכך צורך מיוחד. הוא היה 'בורח' רבות אל ה'שול' במאה שערים, שם היה פותח ספר קודש או אומר תהילים בדביקות במשך שעות, ולאחר מכן היה חוזר למכור בחנות. למרות הנהגה זו ואולי דווקא בגללה היו שבחרו לקנות דווקא אצל ר' מאיר, הם ראו בצורת העבודה שלו סימן ואות ליראת שמים ואמונה חזקה בה', והבינו שכנראה גם הכשרות של המוצרים היא כפי יראת השמים שבו.

זהירותו והקפדתו של ר' מאיר מחובות וממון שאינו שייך לו היו לאות ולמופת, הוא זזהר מאד שלא להיות בעל חוב ואף עשה כל טצדקי שבעולם להשיב כל ממון שהופקד אצלו במוקדם. בתקופה מסוימת החזיק בהוראת קבע לשיבת 'מיר', ופעם הסביר על כך: כיון שהיה לי משא ומתן עם הישיבה ואני חושש שמא אני עדיין חייב להם כסף, אני מעדיף לתרום להם ולהיות בטוח ששילמתי הכל, ולא להיות חלילה חייב אפילו משהו.

חיות' בעבודת השם

היבט מיוחד מצוי היה אצל ר' מאיר: החיות בעבודת ה' שלא התעממה גם בחלוף שנים. מה שניכר אצל בחורים בלהט ימי הנעורים, שדרכה להתפוגג קמעא כשעול החיים, הפרנסה והמשפחה רובץ על הצוואר, אולם ר' מאיר המשיך לעבוד על עצמו עד זקנה ושיבה כשהוא מלא בהתחדשות ותשוקה להתעלות ולהשתפר בעוד הנהגות ותחומים.

כמה מאנ"ש העידו שאת האור של פורים קיבלו ממנו, החיות והשמחה מילאו אותו והקרינו על סביבותיו.

גם בגיל שיבה היה מקבל על עצמו קבלות חדשות. דוגמת: ברכת המזון מילה במילה בקול רם, תוספת חדשה של סדרי לימוד.

לעיתים היה עייף אחרי יום שלם של עמל אבל משבר את יצרו ומתגבר: בוא נלמד עוד פעם את רש"י.

ותשחק ליום אחרון

כחסיד ברסלב אמיתי ליווה אותו זכרון התכלית ויום המיתה כל חייו. הוא הרבה לדבר על המעבר לעולם שכולו טוב, שיגו ושיחו "ע"כ היה טבעי, חלק בלתי נפרד מדיבוריו ולא בדרשות ודיבורי מוסר. במסווה של פשטות השחיל בדבריו את המחשבה על התכלית. כל ההסתכלות שלו על הנעשה בעולם היתה בגישה זו.

אברכים בבית שמש סיפרו שר' מאיר היה מגיע ללמוד בבית הכנסת ולפעמים התגודדו חבורות ושוחחו בענייני פוליטיקה וחדשות. הגיב ר' מאיר באופייניות: "חבל על הזמן, על זה אפשר לדבר בקבר. עכשיו צריך ללמוד".

בפורים, בעת שכרותו, כשפנימיות האדם נחשפת, שמעו אותו ממלמל ללא הרף: "הרב'ה, הרב'ה, אני כבר חמישים שנה בקבר" (כלומר, העולם הזה על כל מאורעותיו חולף ביעף ואין בו ממש. בעוד זמן קצר אהיה כבר לאחר חמישים שנה בקבר, ואם כך מה לי להיות מודאג או טרוד מהבלי העולם).

כל דיבוריו בעת משתה היין סבבו בגדולת רבינו והתכלית של חייו בעולם. את יום המיתה הזכיר ביום השמח בשנה ודוקא מתוך שמחה, שהרי אם הכל חולף מה לנו לדאוג ולייחס רצינות יתירה לתלאות העולם הזה. כך גם בכינוסים משפחתיים, בימי הולדת וימי נישואין תמיד הזכיר בדבריו את התכלית.

אנ"ש בקבר יהושע בן נון שבכיפל חארס כחלק ממסע לקברי צדיקים בהשתתפות ר' שמואל שפירא

סיבות להקל. כששמע את הסיבות להקל לא שמח על הפסק הנוח, אלא קרא מנהמת ליבו: אבל האם זה רצון ה'? כך באמת צריך לנהוג?

גם בימיו האחרונים לא וויתר על מנהגי ישראל. בשמחת תורה שהה בנו לצד מיטתו בביתו. הם התפללו יחד תפילת יום טוב וערכו מעין "הקפות", עם ליקוטי מוהר"ן בידיהם. אבל ר' מאיר לא הסתפק בכך, שוב ושוב דחק בבנו שילך לבית הכנסת. שהרי איך אפשר לוותר על הקפות וקריאת התורה בציבור? זאת למרות שוודאי היה פטור מכך במצבו.

בורח מן הכבוד

ר' מאיר, כלל לא העלה בדעתו שמגיע לו כבוד. הוא לא השתדל "לברוח" אלא פשוט החזיק עצמו לכלום. הוא היה יושב בירכתיים, בקרן זווית, ואת מעשיו עשה בהצנע. אף פעם לא ביקש לשבת במזרח או לקבל כבוד.

אחד ממתפללי בית הכנסת "זופניק" סיפר על מקרה מפעים לו היה עד: כשר' מאיר נכנס פעם להתפלל, סבר אחד המתפללים בטעות שר' מאיר עשה לו עוולה כלשהי. הוא התחיל לצעוק בקולי קולות ולבזותו מאד. כשקראו לאותו אדם לעלות לתורה, מחו המתפללים ואמרו שאי אפשר לתת לו לעלות לתורה עד שיפייס את ר' מאיר דייטש ויבקש מחילה. אבל ר' מאיר כלל לא הבין במה מדובר, אף אחד לא ביזה אותו. ואם חושבים שכן, הרי הוא מוחל במחילה גמורה..

האם בשל ענוותנותו לא הרגיש שביזו אותו או שבגלל הענוותנות העביר על מידותיו ומחל? כך או כך, יש כאן פשטות גדולה בענווה.

כפה פרשה לעני

את מעשי הצדקה שלו היה מסתיר בפיקחות. מדי יום עלה לבית המדרש הגדול וחילק סכומי כסף הגונים לאנשים שונים. לזה לצורך נישואי הצאצאים, ולאחר לצורך רפואי כלשהו וכן הלאה. כשתמהו מנין הכסף? התחמק: מארגון פלוני וקון אלמוני. ובלבד שלא יחשדו שהכל מכיסו הפרטי.

הוֹצִיָאָה מִמַּסְגֵּר נִפְנְשִׁי

ארבעים ואחד שנה כבר חלפו מאותו יום נורא בו נכנס ר' מאיר דייטש לכלא בעיצומו של מסע געגועים אל ציונו של רבינו בעיר אומן אך בעיני רבים חרותים אותם רגעים כאילו קרו לא מזמן || פרשת המעצר, וההתמודדות בגבורה עם הפחדים והיסורים הנוראים, עד לשחרור המפתיע

ה'מרגל' הישראלי בקייב

ביום א' חשוון תשמ"א יצא ר' מאיר דייטש מישראל למסע הכיסופין שלו לאומן. פעמיים קודם לכן כבר זכה ר' מאיר לפקוד את הציון ולבין ערג לשוב לשם בשלישית. ביזיו היו מסמכים מקוריים; דרכון אותנטי וגם וויזה סובייטית. רק בעיה 'קטנה' הטרידה אותו: הדרכון כלל לא היה שלו... הוא היה שייך ליהודי אמריקאי בשם דירנפלד. ר' מאיר, שכבר טס פעמיים עם דרכון זה, קיווה וייחל שגם הפעם יצליח להגיע לאומן ולשוב ארצה לחיים ולשלום. הוא לא תיאר לעצמו מה יעבור עליו בנסיעה זו.

מסעו החל בטיסה לווינה בירת אוסטריה. משם צלצל למשפחתו ועדכן אותם ששלום לו. הוא הצליח להגיע לציון רבינו הקדוש ולהתפלל שם. אך בחזרתו למלון רוסו שבקייב, שם שהו עוד חברים מאנ"ש, עצרו השלטונות הסובייטיים את כל הקבוצה לחקירה. בסיומה של חקירה ממושכת שוחררו כולם לשלום מלבד ר' מאיר, שפרטיו לא תאמו, משום מה, את השם שעל הדרכון..

בתום חקירה עקשנית התגלה להם שר' מאיר הוא אזרח ישראלי. באותם ימים לא היו יחסים דיפלומטיים בין ישראל לרוסיה, ועל כן ברור היה לחוקרים שכל ישראלי המנסה להתגנב לתחומי רוסיה הוא וודאי מרגל. ואם חסיד הוא, הנוסע לפקוד את ציון רבו שבאומן, על אחת כמה וכמה שהוא מרגל מסוכן המאיים על בטחונה של אמא רוסיה.. ר' מאיר נעצר על אתר באשמת כניסה לא חוקית לתחומי ברית המועצות לצורך ריגול לטובת ישראל.

מאיר 'נעלם'

ובינתיים, בני משפחתו אינם יודעים דבר. הידיעה הראשונה על מעצרו הגיעה לירושלים רק כעבור עשרה ימים לפחות. מועד שובו

את סיפור נסיעתו של ר' מאיר, לו היה הדבר תלוי בו לא היינו שומעים לעולמים. ר' מאיר שמר את כל הפרשיה המרעישה בתוככי לבו, בינו לבין קונו. אולם לאחר פטירתו נאותו בני משפחתו לחשוף את השתלשלות המעשה בתקווה שיביא להתעוררות וכיסופים לכל מי שיקרא בו.

אין מטרתינו בכתבה זו לרדת לגופם של דברים, אם ראוי לנסוע באופן שכזה, אלא להביא את המעשה כפי שהיה.

מאז ומתמיד נכספה וכלתה נפשם של חסידי ברסלב להשתטח על ציונו הקדוש של רבי נחמן רביה"ק באומן. השנים הרבות בהן היה הציון מעבר למסך הברזל רק הגבירו את התשוקה והגעגועים להגיע לרבי, מי יוכל להבין לליבו של חסיד שנפשו עורגת כל כך לשהות אצל רבו הקדוש, ולו רק לכמה דקות?..

היו מזקני אנ"ש שהרחיקו לנסוע מארץ הקודש עד לאמריקה ושהו בה פרקי זמן ארוכים כדי לזכות בוויזה הנכספת שאולי תעניק להם אפשרות להגשים את החלום. היו אחרים שפעלו בכל דרך יצירתית והזויה יותר או פחות, כמו: זיוף אשרות ודרכונים, ניסיון להבריח גבולות, נסיעה דרך מדינה שנייה ושלישית, ועוד. אולי, אולי יזכו.

השלטון הקומוניסטי הציב חומה בצורה, אולם הגעגועים והכיסופים יכלו להם לפקידים הרוסיים, למעצרים, לחקירות המתישות וגם לעינויים. התשוקה הלוהטת הצליחה להמס חומות ברזל סובייטיות עקשניות, ולא פעם אחת..

ועל כך בסיפור שלפנינו.

תעודת המעבר עמה יכל ר' מאיר לצאת בדרכו חזרה לארץ ישראל

הרבנים
הראשיים
של מוסקבה,
רומניה,
קייב, אנגליה
וצרפת,
וכלה באנשי
השגרירות
הפינית,
ההולנדית
והרוסית,
משרד החוץ
ומשרד
הבטחון... הכל
היו מעורבים
בפרשייה.
אשתו של ר'
מאיר פנתה
אף בעצמה
לנשיא ברית
המועצות
מר ליאוניד
ברזניב

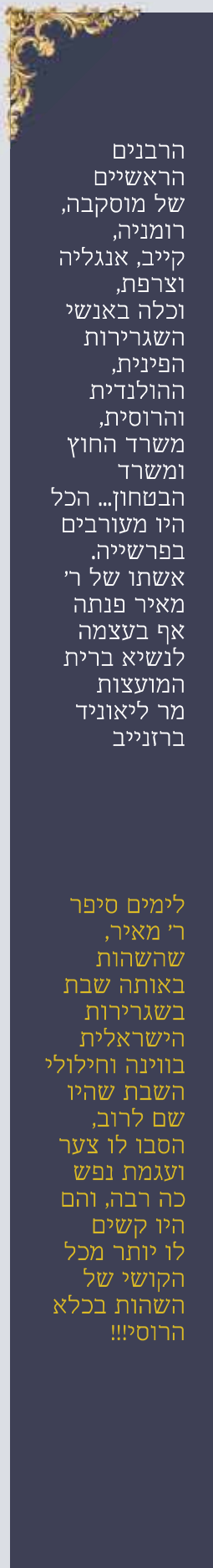
יתקיים תפילה מיוחדת עבור האברך ר' מאיר שלמה... המודעות במאה שערים על תפילה להצלחתו מהכלא

הראשי של רומניה. לאחר שעה של בירורים בשווייץ קיבלנו המלצה לפנות ליהודי עולה מרוסיה ששמו נתן פיינגולד. השעה היתה קרובה לחצות כאשר יצרנו קשר עם האיש שהתגורר באחת משכונות ירושלים, הוא האזין לנו בסבלנות והפנה אותנו למר יעקב גולן ממשרד החוץ שבתל אביב. באדיבותו אף מסר לנו את מספר הטלפון בביתו. על אף השעה המאוחרת התקשרנו למר גולן וסיפרנו לו את כל הפרטים.

ברור היה, כי עד שלא יהיה בידנו המידע הבסיסי היכן מוחזק ר' מאיר, לא נוכל לפעול לשחרורו. ימים מספר חלפו, והנה שבו לביתם שבבני ברק שלושת החסידים שעוכבו בבוקרשט. מהם יכלונו סוף סוף לשמוע פרטים מדויקים על המעצר במלון רוסו שבקייב.

חקירות ללא הפסקה

ובינתיים, ישב ר' מאיר בכלא הסובייטי ועבר חקירות קשות. לחוקרים הסובייטים לא אצה הדרך, הם ניסו להתיש את הנחקר בחקירות שנמשכו שעות ארוכות ובכך להוציא מפיו הודאה במה שלא עשה. ר' נחמן גלינסקי סיפר שבתחילה חרדתו של ר' מאיר היתה

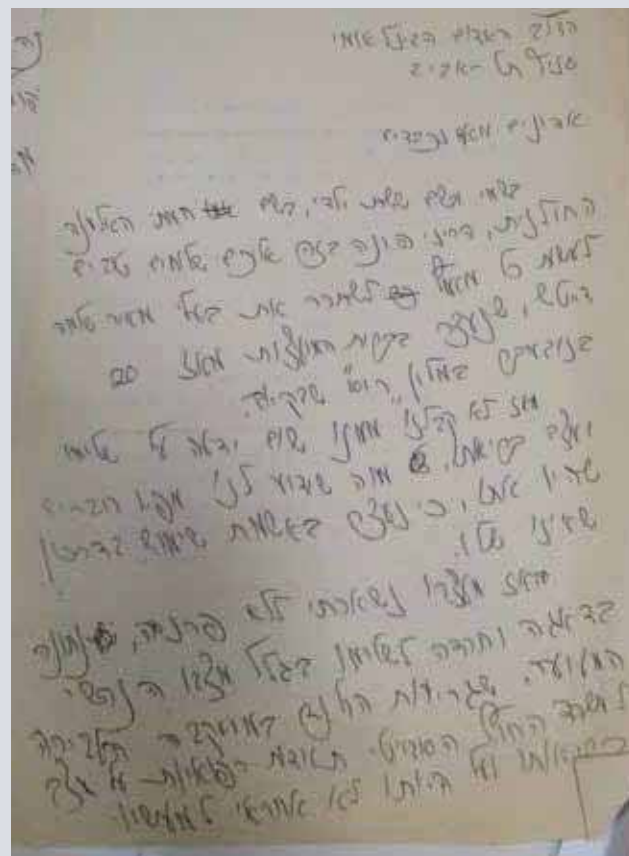
הצפוי חלף ומר' מאיר אין קול ואין עונה, הלב מתמלא בחשש שהולך ומתגבר ככל שחולפים הימים. למשפחת דייטש נודע שגם האברך ר' נחמן גלינסקי נסע לאומן עם שני חברים. הם יצאו לדרך יומיים אחרי ר' מאיר, שהוגם הם במלון רוסו שבקייב ועוכבו בבוקרשט שברומניה בדרכם חזרה ארצה.

הנסיגות להיוודע מה קרה לר' מאיר והיכן הוא שוהה דמו לגישושים באפלה. שלושת החברים נתקעו בבוקרשט ולא יכלו למסור פרטים. משפחת גלינסקי גם היא לא ידעה מה עלה בגורלם.

הכל האמינו שודאי יחלפו ימים אחדים ור' מאיר ישוחרר ויחזור לארץ יחד עם חבריו. "אין מה להלחץ!" הרגיעו את משפחת דייטש, "כדאי להמתין עוד, בטרם ניאלץ לפנות לגורמים רשמיים".

בינתיים נעשו מאמצים רבים ליצור קשר עם הרב בבוקרשט ולהיוודע מה עלה בגורל ר' נחמן גלינסקי וחבריו, ודרכם לקבל מידע על ר' מאיר. חסידי ברסלב שנסעו לאומן דרך בוקרשט נהגו להתפלל ולהתכנס בבית הכנסת של הרב יצחק אייזיק מרילוס שברחוב מארלדי 8. אולם כל הנסיגות ליצור קשר טלפוני עם הרב מרילוס עלו בתוהו. רק מאוחר יותר שמעו מהרב שהסיבה לכך שלא ענה לשיחות הטלפון הרבות, היתה חששו הגדול שמא עוקבים אחריו אנשי השלטון בחשד שאף הוא קשור ל"מרגלים" מארץ ישראל.

כך חלפו עוד כמה ימים של תהייה וחרדה. בשלב זה, כשנראה היה שכל הדרכים חסומות, פנתה המשפחה למשרד החוץ וביקשה את עזרתו. וכך מספר בן משפחה: "דרך פתלתלה ומייגעת עברנו במאמצינו לקבל מידע על ר' מאיר. תחילה פנינו לגיסי הרב שמרלר בציריך וביקשנו ממנו לגייס את עזרתו של קרוב משפחתו הרב רוזן ששימש כרבה

לא קבלנו ממנו שום ידיעה על שלומו. מכתבה המודאג של רעייתו של ר' מאיר שנשלח לצלב האדום

אסיפת הרב טייך עם זקני אנ"ש בנוגע לנסיעות הלא חוקיות בבית המדרש במאה שערים נראה ר' מיכל דורפמן ור' לוי יצחק בנדר

לחוקרים הסובייטים לא אצה הדרך, הם ניסו להתיש את הנחקר בחקירות שנמשכו שעות ארוכות ובכך להוציא מפיו הודאה במה שלא עשה. ר' נחמן גלינסקי סיפר שבתחילה היתה חרדתו של ר' מאיר כה גדולה, וכבר בלילה הראשון לתחקיר היתה הפה מרוב פחד

גם הימים המאירים עברו על ר' מאיר בכלא. הותר לו להדליק חנוכיה והוא שר ורקד מול הנרות. הסוהרים הביטו בהשתאות בעציר המשוגע שרוקד בכלא.

התפילות והמאמצים הרבים לא שבו ריקם. ביום שישי, י"ב בטבת, השתכנעו סוף סוף הרוסים שלעציר לא היו כוונות זדון והוא שוחרר מהכלא. דרכו החרם כמובן, הונפקה עבורו אשת מעבר, הוא הוטס לווינה, שם שהה בשבת הראשונה לצאתו לחופשי.

לימים סיפר ר' מאיר, שהשהות באותה שבת בשגרירות הישראלית בווינה וחילולי השבת שהיו שם לרוב, הסבו לו צער ועגמת נפש כה רבה, והם היו קשים לו יותר מכל הקושי של השהות בכלא הרוסי!!!

לשמע הבשורה הטובה גאתה בביתו שמחה גדולה והכרת תודה עצומה לריבון העולמים. "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו" זעקה אימו הזקנה אשר מזה חודשיים התייסרה בדאגה וחרדה עצומה לשלומה. ר' מאיר שהה ימים אחדים אצל רב הקהילה בווינה כדי להתאושש, וביום י"ז בטבת, נחת בישראל. ברתו מהמטוס נערכה לו קבלת פנים מרוגשת, רבים באו לשמוח ולרקוד איתו במשך שעות.

ר' מאיר עצמו מעולם לא הסכים לספר על החודשיים בכלא, גם לא בחלוף השנים ואף לא אחרי הפצרות רבות. את מסירות נפשו הגדולה לקח עימו למעלה, כמו גם את שאר סודותיו וזכויותיו.

פעם אחת נדירה פלט ללידו ר' בנימין קוגלמן שאת קרבת השם אותה הרגיש בשהותו בכלא, לא הרגיש בשום מקום אחר אי פעם.

במשך כמה שנים נאסר עליו לשוב לאוקראינה, אך כשנפתחו הגבולות שב ר' מאיר, החסיד המתגעגע והמייחל לפקוד את ציון רבינו ולהתרפק על קרבתו.

גדולה עד כדי כך, שכבר בלילה הראשון לחקירות התעקם לו הפה מרוב פחד.

בתחילה טופל התיק בדרג המשטרה הרגיל, אולם בהמשך הועבר לטיפול הק.ג.ב. ר' מאיר לא הבין רוסית ועל כן נעזרו בשמש בית הכנסת ששימש כמתורגמן. כך נוצר הקשר הראשון של ר' מאיר עם יהודי מהעולם שבחוץ. כשר' מאיר אושפז בבית החולים, דאג השמש להביא לו לשם אוכל כשר.

ככל שחלפו הימים וגם השבועות ור' מאיר רואה שהמצב לא מתקדם, הוא לא ידע לשית עצות בנפשו למול החקירות הנוראות, והחליט לפתוח ספר תהילים ששימש אותו רבות באותה אפילה. משפתח את הספר הזדקרו למול עיניו המילים "לדוד בשנותו את טעמו לפני אבימלך..." אז הבין ר' מאיר שהדרך היחידה לשכנע את החוקרים שאין לו כוונות זדון, היא לעשות עצמו לאדם חולה נפש, וכביכול זו הסיבה שהשתמש בדרכו לא לו. שמש בית הכנסת תרגם את דבריו לחוקרים, למרבה הנס והפלא, תכננו בני המשפחה גם הם בלא ידיעתו על תוכנית לציר את ר' מאיר כחולה בנפשו, ודאגו להמציא לשלטונות בקיב מסמכים, שיהוו תימוכין לקו ההגנה: "מחלתו" של ר' מאיר.

עד מהרה הגיעו מהארץ אישורים רפואיים לכך שמאיר דייטש לוקה בנפשו, הוא אדם שאינו אחראי למעשיו ועל כן התפתה לצאת להרפתקה זו. משרד החוץ הישראלי נעזר בהולנדים והם שלחו את המסמכים לברית המועצות.

לאור מצבו הנפשי ה"רעוע" זכה ר' מאיר לתנאי מעצר טובים יחסית (אוי להם לתנאים טובים שכאלה...). הוא יכול היה ללמוד בספרים שהביא עימו, ואף התירו לו זמן קצוב של מחצית השעה מדי יום להניח תפילין ולהתפלל. בכל יום היה לומד, מתפלל, אומר תיקון הכללי, שיר השירים ותחינות שונות. את הכדורים הפסיכיאטריים שקיבל בשל "מצבו", זרק בחשאי.

מאמצים חובקי עולם

מחוץ לכתלי הכלא נעשו מאמצים חובקי עולם לשחרורו. החל באישים רבי מעלה דוגמת רבנים ראשיים כמו: הרבנים הראשיים של מוסקבה, רומניה, קייב, אנגליה וצרפת, וכלה באנשי השגרירות הפינית, ההולנדית והרוסית, משרד החוץ ומשרד הבטחון... הכל היו מעורבים בפרשייה. אשתו של ר' מאיר פנתה בעצמה לנשיא ברית המועצות מר ליאוניד ברזנייב בבקשה לסבר את אוזנו כי מטרתו היחידה של העצור היתה להשתטח בתפילה ליד קברו של ר' באוקראינה.

חסידי ברסלב בארצות הברית ועוד עסקנים ידועים מקהילות יהודיות ברחבי העולם ניסו בכל כוחם להפעיל את קשריהם ולרכך את גישת הסובייטים. בעוד ברחבי הארץ מתפללים המונים לשחרור העצור. תפילת רבים נערכה בקבר רחל, בכותל, במירון, בקבר יוסף ובקבר שמעון הצדיק.

כאשר הגיע החומר ה"רפואי" של ר' מאיר לידי אנשי הקגב, הם בדקו את העניין ביסודיות וביקשו מרופאים פסיכיאטריים לערוך לעציר מבחנים נפשיים ולאמת את המידע. ר' מאיר עבר ימים שלמים כשכל העת הוא עובר חקירות ללא הפסקה. בהיותו מותש, מפוחד וחסר אונים.

הפרשה מגיעה לסיומה

ימי החנוכה העלו את מפלס התקווה בלב הכל, שהנה הפרשייה מגיעה לסיומה הטוב ונס גדול יהיה פה, אך

נישט גערוהט און נישט געשלאפן!

א שמועס דורכגעווייקט מיט בענקשאפט און געגועים אפגעהאלטן מיט הרה"ח ר' יעקב קעניג שליט"א - ראש כולל ברסלב אין בני ברק, איבער דאס פערזענליכקייט און דמות פון זיין גרויסן פאטער, דער לעגענדארער חסיד, באקאנט מיט זיינע פילע אויפטאונגען און לייסטונגען פאר דעם הייליגן רבי'ן, הגאון החסיד **רבי נתן צבי קעניג זצ"ל**

הגה"ח רבי נתן צבי קעניג זצ"ל

זיין התקרבות אין דער יוגנט | זיין טייל אין אוועקשטעלן די בארימטע ברסלבע ישיבה אין בני ברק | דאס אויפשטעלן דעם כולל אברכים | זיינע באלייכטנדע חיבורים און ספרים | זיין מוראדיגע איבערגעגעבנקייט צו יעדן דבר שבקדושה און איבערהויפט צום הייליגן רבי'נס זאך

הרה"ח רבי יעקב קעניג שליט"א

לרגל זיין פיר-און-צוואנציגסטע יארצייט, כ"ז מרחשון תשנ"ח - תשפ"ב

איבערגעזעצט אויף די אידישע שפראך, דורך: שמעון י. הלוי

תפילות און געוויינט אן אויפהער. איינמאל האט אים א אנוועזנדר פארגעהאלטן פערזענליך; דאס איז דאך תפילות וואס איז שוין פארפאסט געווארן פאר אסאך יארן צוריק, צו דען מיט יעדע ספר פון תפילות זיצטו און דו וויינסט?! ער, אלץ איינער וואס האט יא איינערקענט אין די אמת'ע ווערד פון אט די געוואלדיגע תפילות, האט אים געענטפערט: אדרבה, קום ווייז מיר נאך איינער וואס קען באווייזן צו מחבר זיין אזעלכע געוואלדיגע תפילות אזוי ווי אט די תפילות וועלכע זענען אזוי שטארק מעורר די הארץ צו וויינען און צו תשובה שלימה...

אזוי אויך מיין זיידע, ר' ירחמיאל משה ז"ל, וועלכער פלעגט אסאך פארן צו גאר אסאך צדיקים, פלעגט אויך קומען באזוכן און זיך מסתופף זיין פון מאל צו מאל, ביי רבי אברהם'לע שטערנהארץ.

זיין אמת'ע התקרבות האט זיך אבער אנגעהויבן, ווען ער איז אריין לערנען אין ישיבת מיר אין ירושלים, ווי דארט האט ער באגעגנט זיין נאנטן חבר און ידיד-נפשו, הרה"ח רבי משה קרעמער שיבלחט"א. זיי פלעגן לערנען צוזאמען בחברותא און געהארעוועט על התורה והעבודה מיט א מורא'דיגע התמדה און צוזאמען געלערנט דעם הייליגן רבי'נס ספרים. מיט די צייט האבן זיך אנגעשלאסן צו די חבורה, מקורבים, בני עליה, וואס האבן עוסק געווען אין עבודת השם לויט דעם רבי'נס וועג, צווישן זיי קען מען פארצייענען דעם דערהויבענעם ברלסב'ן חסיד, ר' יעקב גדלי' תפילינסקי זצ"ל, מיט וועמען זיי האבן געהאט א זעלטענעם שטארקן קשר. נאך זיין פריציטיגע פטירה, האט מיין טאקע אפגעדרוקט און ארויסגעגעבן זיינע געוואלדיגע בריוון.

אין יאר תשי"ט, איז ער א חתן געווארן צו מיין מאמע תחי', א טאכטער פון הרה"ח ר' זאב ליבערמענטש ז"ל. נאך זייער חתונה זענען זיי אריבער וואוינען אין בני ברק.

ער האט חתונה געהאט, ראש חודש תמוז; ווען א צוויי חדשים דערויף, אין ראש חודש אלול, זייענדיג ניינצן יאר אלט, האט ער שוין גענומען א שטארקן טייל און דאס אויפשטעלן די ברסלב'ע ישיבה אין בני ברק. ער האט צוזאמענגענומען די בחורים, און זיך אנגעשלאסן אין די איינגעשטעלטע וועלכע האבן אנגעפירט די ישיבה, ווען ער זעלבסט איז אויך אויסדערוועלט געווארן צו דינען אלס מגיד שיעור אין ישיבה, צוזאמען מיט זיין שוואגער, הרה"ח ר' נתן ליבערמענטש שליט"א, ווען אין שפיץ פון ישיבה איז געשטאנען, הרה"ח ר' שמעון בערגשטיין ז"ל, וועלכער האט געפירט די ישיבה מיט א מורא'דיגע מאס איבערגעגעבנקייט און געניטשאפט, נעמענדיג די אלע געלטער און הוצאות אויף זיינע פלייצעס.

נאנט צו דריי יאר, האט ער געדינט אלץ מגיד שיעור אין ישיבה, ביז שנת תשכ"ב, ווען דעמאלטס האט ער געעפנט דאס וואס עס ווערט היינט גערופן: 'דער כולל'.

וואס האט אים טאקע צוגעברענגט דערצו צו עפענען דעם כולל און נעמען אויף זיך אזא ריזיגן עול

פיר-און-צוואנציג יאר איז שוין פאריבער זינט דעם פינסטערן טאג ווען עס איז פארשפרייט געווארן ווי א דונער אינמיטן העלן טאג די ביטערע בשורה איבער די הסתלקות פון הרב החסיד רבי נתן צבי קעניג זצ"ל.

זיין גאנצער לעבן איז געווען איין שטיק איבערגעגעבנקייט צו יעדן דבר שבקדושה. ער האט קיינמאל נישט גערוהט אדער געזעצן שטיל; זיין הארץ איז געווען צו יעדע צייט וואך צו יעדע דבר שבקדושה.

אפילו עס איז שוין פאריבער א היפשע ביסל יארן, שטייט נאך פאר די אויגן זיין געשטאלט אין דעם בית המקדש מעט - דעם גרויסן הייליגן היכל וואס ער האט מיט זיינע אייגענע צוויי הענט אויפגעשטעלט - מיט די איינע מטרה און ציל: אויפצוהייבן כבוד שמים, להגדיל תורה ולהאדירה, און צו באשיינען דעם רבי'נס נאמען, דער 'נחל נובע מקור חכמה', אין די גאנצע וועלט.

אלאז ווענדן מיר זיך צו זיין גרויסן זון, דער היינטיגער ממלא מקום פון דעם באוואוסטן גרויסן כולל, צו הערן עטוואס פון זיין חשוב'ן טאטנ'ס לעבנסשטייגער.

ווי אזוי איז אייער פאטער מקורב געווארן צום הייליגן רבי'ן?

דאס באקאנטשאפט פון מיין טאטע מיט ברסלב, האט זיך איינגטליך שוין אנגעהויבן נאך פון זיינע קינדערישע יארן; וויבאלד דער ברסלב'ער שול וואס געפינט זיך היינט צוטאגס אין גבעת שאול, אין ירושלים, וואס מען פלעגט דאס דעמאלטס רופן "קעניג'ס שול", דארט האט געדאווענט זיין פאטער, ר' ירחמיאל משה ז"ל, און זיין זיידע, ר' אלעזר מרדכי ז"ל, אזוי אויך האט זיין שווער, וואס האט אויך געוואוינט אין יענע געגנט, זיך קובע מקום געווען צו דאווענען דארט. און טראץ דעם וואס אין יענע צייט איז דאס נישט געווען קיין אפציעלער ברסלב'ער שול, פלעגט מען יעדן שבת קודש ביי של"ס, זיצן דארט און לערנען צוזאמען אין ספה"ק ליקוטי מוהר"ן. אויסער דעם פלעגט זיין טאטע ז"ל, זעלבסט, האבן א ספעציעלע נאנטשאפט צו ברסלב, ווען יאר יערליך ראש השנה, פלעגט ער נעמען זיינע קינדער און פארן מיט זיי קיין מירון, צו וויילן דארט ביים הייליגן קיבוץ, ראש השנה.

אזוי אויך האט די השפעה פון אונזער פעטער, הרה"ח רבי גדלי' אהרן קעניג זצ"ל, שטארק געוויקט, אריינצוברענגען אין אונז גאר שטארק דער זאך פון ברסלב אין די משפחה.

רבי גדלי' ז"ל, האט פארמאגט א ספעציעלער חוש ווי אזוי אראפצולייגן דעם רבי'נס זאך אויך פאר אזעלכע וואס זענען לאו דווקא געווען פאררופן אלץ ברסלב'ע חסידים, אז די אלע דיבורים זאלן זיך לייגן אויף זייערע הערצער מיט חן און מיט טעם.

אויף מיין זיידע, ר' אלעזר מרדכי, דערציילט מען, אז ער פלעגט זיצן מיט דעם ספה"ק ליקוטי

מיין טאטע
איז געווען
גאר נאנט צום
סטייפלער גאון
צוק"ל, ער
האט אים אפילו
צוגעוויזן אז
ער פארמאגט
ביי זיך דעם
ספה"ק ליקוטי
תפילות וואס
ער האט נאך
באקומען אין
נאוואהארדאק...

געטראפן דארט קיין אייגענעם ווינקל. עס איז נאך דעמאלטס נישט געווען קיין ארגאניזירטע חבורות פאר די ברסלבע אינגעלייט. עס האט געקענט זיין, אז א אינגערמאן איז געקומען און אנגעצינדן געווארן פון די דיבורים אין עבודת השם, אבער ער האט זיך נישט געטראפן קיין ווינקל וואו זיך איינצופעדעמען, וואו זיך צו קובע מקום זיין; דאס איז געווען די געפיל דעמאלטס.

אין יענע תקופה, האט יעדע אינגערמאן וואס האט געוואלט לערנען אין כולל נאך די חתונה, געמוזט באלאנגען צו א קהילה. עס איז געווען דעמאלטס דער כולל 'חזון איש' און דער כולל פון די 'גערער חסידים', אבער זיי האבן נישט אנגענומען קיין פרעמדע פון אינדוריסן - און פאר דעם ברסלב'ן מקורב, איז אפילו נישט געווען קיין אויסוואל וואו צו פרובירן צו ווערן אנגענומען. אט דאס איז געווען דער עיקר סיבה וואס האט אים געברענגט דערצו, אריינצושפרינגען אין דעם מאסיוון פראיעקט, צו עפענען דעם כולל.

וואס איז אייך באוואוסט איבער זיין קשר מיט דעם סטייפלער גאון זצ"ל?

מיין טאטע איז געווען גאר נאנט צום סטייפלער גאון זצוק"ל, ווען צו יעדע צייט וואס ער פלעגט זיך טרעפן מיט אים, פלעגט ער שמועסן מיט אים און שטארק משבח זיין 'ברסלב'. ער האט אים אפילו צוגעוויזן אז ער פארמאגט ביי זיך דעם ספה"ק 'ליקוטי תפילות' וואס ער האט נאך באקומען אין נאוהארדאק. אין א געוויסע געלעגענהייט, האט ער אים אויך געזאגט, אז א טאג וואס ער לערנט נישט אין ספה"ק ליקוטי מוהר"ן, שפירט ער א ירידה; דאס האב איך זעלבסט געהערט פון מיין טאטע ז"ל.

איינע פון די פילע אויפטאונגען פון ר' נתן צבי זצ"ל, איז אן קיין ספק געווען, דאס דרוקן די ספרים און מכתבים פון גדולי וזקני חסידים פון די פריערדיגע דורות, און דאס שרייבן און ארויסגעבן די באוואוסטע ספרים "תורת נתן" - א רייע ספרים וואס נעמען ארום די גאנצע תורה בדרך הפרד"ס. איבערהויפט זענען באוואוסט זיינע מפתחות וואס ער האט פארפאסט אויף די אלע אכט-בענדער 'ליקוטי הלכות' אין וועלכע ער האט באוויזן דאס אומגלויבליכע; אהערצושטעלן א מייסטערהאפטיגן רייכן ארבעט, צושטעלנדיג מפתחות פון צענדליגע טויזנטערס ערכים. דא פרעגן מיר זיין זון שליט"א: ווען האט ער אנגעהויבן טון אין שרייבן די אלע ספרים?

אין גאר א יונגן עלטער. דאכט זיך אז דער ערשטער ספר וואס ער האט פארפאסט און געדרוקט, איז געווען דער ספר 'נווה צדיקים', א ביאגראפיע וואס נעמט ארום די תולדות פון אונזערע לייט און דער השתלשלות ההדפסה פון דעם רבי'נס ספרים, לויט די סדר פון די יארן. א ארבעט וואס איז נאכנישט געווען ביז דאן. בשעתו איז דאס געווען א געוואלדיגער חידוש. עס האט זיך גענויטיגט דערצו גאר אסאך פלאג און הארעוואניע.

דערנאך האט ער זיך אפגעגעבן מיטן אפדרוקן די מכתבים פון אונזערע לייט. איבערהויפט האט געפאנגען זיין הארץ די בריוון פון אונזערע לייט אין פוילן. זייערע בריוון פלעגן אים גאר

רבי נתן צבי קעניג אין אומאן נאנט צום ציון, אום שנת תשמ"ט

אלץ איינער וואס האט יא איינערקענט אין די אמת'ע ווערד פון אט די געוואלדיגע תפילות, האט אים מיין זיידע געזענטפערט: אדרבה, קום ווייז מיר נאך איינער וואס קען באווייזן צו מחבר זיין אזעלכע געוואלדיגע תפילות אזוי ווי וועלכע זענען אזוי שטארק מעורר די הארץ צו וויינען און צו תשובה שלימה...

רבי אלעזר מרדכי קעניג ז"ל, דער זיידע פון רבי נתן צבי

אין אזא יונגן עלטער?

כדי צו פארשטיין פארוואס דאס האט אים אזוי געברענט, דארף מען צוריקגיין מיט א גוטע זעכציג יאר צוריק. אין יענע תקופה, האבן זיך צווישן די ברסלבע חסידים אין בני ברק, געציילט בעיקר אידן בעלי בתים, זיי זענען געווען עובדי השם, יראים ושלמים, אבער רוב פון זיי זענען שוין געווען פארזעסן און פארעלטערט. ווידער, פון די אנדערע זייט, האבן אנגעהויבן דאן צו מקורב ווערן אסאך אינגעלייט וואס זענען געקומען וואוינען קיין בני ברק און האבן נישט

געקענט רעדן מיט אים. דאס שרייבן די ספרים איז געווען ממש א טייל פון זיין לעבן.

און דאס אלעס האט ער אפגעשריבן מיט זיין האנט דירעקט, ער האט זיך נישט באנוצט מיט קיין שום דרויסנדיגע מיטלען, ווי; קאפיס, בילדער, טייפן, א.ד.ג., ווען מען האט אים אנגעפרעגט דערויף, האט ער געזאגט: אז 'דאס עצם שרייבן חידושי תורה מאכט לויטער די לופט!' ער האט געהאט דערין א ספעציעלע עבודה.

אין אנפאנג, האט ער געהאט א מנהג, אז יעדעס מאל ווען ער איז געקומען צום קיבוץ אויף ראש השנה, האט ער געברענגט פאר'ן רבי'ן א מתנה: א פרישע ספר וואס ער האט נארוואס אפגעדרוקט. אבער דאס איז געווען איידער ער האט אנגעהויבן זיך אפגעבן מיטן שרייבן די קייט פון ספרים וואס האט ענהאלטן איך זיך פילע בענדער וועלכע האבן געדויערט יארן ארויסצוגעבן.

ביי וועלכע זקנים האט ער משמש געווען?

אין זיינע בחור'ישע יארן, האט ער זיך אסאך געדרייט ביי רבי שמואל שפירא זצ"ל, און זיך מדבק געווען אין אים. אזוי אויך, ווען ער האט געלערנט אין מיר'ער ישיבה, האט ער, צוזאמען מיט די אנדערע בני החבורה, געהאט א טעגליכע שיעור אין דעם רבי'נס ספרים, מיט ר' אליהו חיים ראזען זצ"ל.

אזוי אויך האט ער געהאט א זעלטענעם קשר מיט הרה"ח ר' שמואל הורוויץ זצ"ל, וואס איז ווי באוואוסט געווען א גאון עצום און א זעלטענער בעל מח מיט א ברענעדיג הארץ וואס האט געפלאקערט עד לב השמים וואס פון זיין נאטור אויס, איז ער געווען א פארמאכטער און נאר פאר יחידי סגולה האט ער זיך עטוואס ארויסגעגעבן. אבער מיט מיין טאטע איז ער געזעצן שעות און גאר אסאך פארברענגט מיט אים. ער איז געווען דער איינציגסטער וועמען ער האט פארטרויעט און אים אוועקגעגעבן דער כתב יד פון דעם ספר 'חכמה ובינה'; ביאורים אויף סיפורי מעשיות, פון רבי אברהם ב"ר נחמן זצ"ל, כדי ער זאל דאס דרוקן און ארויסגעבן לאור העולם.

דא אין בני ברק האט ער געהאט א ספעציעלע קירבה'שאפט מיט החסיד רבי בניציון אפטער זצ"ל, וואס אויך פון אים האט ער אנגעשעפט אסאך מעשיות און עובדות פון די חסידים און עובדי השם וואס ער האט נאך פארמאכט פון דעם פריערדיגן דור.

צום שלום פון אונזער שמועס דערציילט זיין זון, רבי יעקב שליט"א:

ווער עס האט אים נאר געקענט נאך אלץ בחור, דערציילט אויף אים געוואלדיגע זאכן; וויאזוי ער פלעגט ארומגיין מיט מורא'דיגע כסופים און שטארקע רצונות צו עבודת הבורא. מענטשן האבן מיר דערציילט ווי אזוי זיי געדענקען אים נאך שרייען אין דעם אלטן שטיבל, ביי חצות לילה, מיט משונה'דיגע צעקות. אזוי אויך, ביי ספירת העומר פלעגט ער שרייען כשאגת ארי. ערשט נאך וואס ער האט אנגעהויבן דארפן זיין אויסגעמישט צווישן מענטשן און זיך פארען מיט עניני ציבור, האט ער זיך מער באהאלטן פון זעענדיע אויגן, ווען פון צייט צו צייט פלאצט אבער אויס דאס אינערליכע פייער, אינדרויסן...

מען קען דאס אויך ארויסזען פון זיין פערזענליכע פנקס אין וועלכע ער האט פארציילט ביי זיך עטליכע קבלות טובות וואס ער האט מקבל געווען אויף זיך; זאכן וואס מען האט דאס געזען בלויז ביי די בני עליה פון פריערדיגע דורות.

אזוי איז ער ארויפגעגאנגען און געשטיגן מעלה מעלה, ביז צו דעם טאג פון זיין הסתלקות, בסערה השמימה, לשיבה של מעלה, אין יונגן עלטער פון בלויז אכט און פופציג יאר! זכותו יגן עלינו.

שטארק איבערנעמען, וויבאלד עס האט דארט גאר שטארק ארויסגעשטארצט די אהבה עזה צום הייליגן רבי'ן. ער האט מיר איינמאל דערציילט, אז די פולישע זקנים זענען געווען אזוי איינגעזאפט מיט ליבשאפט צום הייליגן רבי'ן, אזש זיי האבן געקענט אריינגיין אין א ברסלבער שול און צוגיין צו די ווענט און דאס פשוט אנהויבן קושן. ער האט געשפירט פאר א פליכט איבערצוגעבן אט די בילד פאר די קומענדיגע דורות. ווען מען לינט זיי, זעט מען נישט דווקא עפעס גרויסע חידושים, אבער מען זעט יא די רצון און תשוקה צו טאן פאר'ן רבי'ן, מען שפירט באשיינפערליך, די אהבה און די אחדות, וואס האט געהערשט צווישן זיי און דאס איבערגעגעבענקייט און די שמחה צו טאן סיי וואס עס אנבאלאנגט פאר דעם רבי'נס זאך.

פון ווי האט ער געשאפט די אלע בריוון?

פון ר' יצחק מאיר קורמאן זצ"ל. רוב בריוון זענען געשריבן געווארן צו אים און איז געווען באהאלטן ביי אים, און ער האט געזוכט א פאסיגן קאנדידאט וואס זאל קענען מאכן מיט דעם עפעס א לייטישן ארבעט און דאס ארויסגעבן לאור העולם. אזוי איז ער אריין אין דער זאך. פון דאן אָן, האט ער זיך באמיהט צו שאפן און זיך איינהאנדלען נאך אנדערע בריוון צו דרוקן און זיי ארויסגעבן.

פון די ערשטע ספרים וואס ער האט געדרוקט, איז געווען, דער ספר 'קיצור ליקוטי מוהר"ן', וואס לויט ווי עס קוקט אויס, האט ער דאס אויך פארשאפט פון ר' יצחק מאיר'ן.

מיט די צייט, איז ער מער אריין אין דער זאך פון עורך זיין און דרוקן די ספרים, און ער האט אנגעהויבן זיך באשעפטיגן מיטן דרוקן די רייע ספרים 'תורת נתן' אויף ליקוטי מוהר"ן, און אויף תנ"ך און ש"ס.

גאנצעטע טעג און נעכט, איז ער געזעצן און איבערגעגאנגען אויף אלע חלקים, ארויסנעמענדיג פון דארט די אלע ביאורים.

מען האט געדארפט האבן דערצו גאר אסאך יגיעה און זיין גענצליך קאנצענטרירט. ער האט געקענט אוועקגעבן אויף איין מאמר, א גאנצע נאכט אן צו שלאפן. ערשט פארטאגס האט ער געכאפט א קליינעם דרימל און געגאנגען דאווענען און זיך דערנאך ארויסגעלאזט צום כולל. ער איז געווען באוואוסט מיט זיין אויסערגעווענטליכע קאנצעטראציע וואס איז נישט געווען זיינס גלייכן. אפילו ווען ער איז געווען ארומגענומען מיט פילע באשעפטונגען, ווען די לאסט פון די חובות פון דעם כולל ליגט אויף זיינע פלייצעס, א.ד.ג. - ווען ער האט זיך אבער געפארעט מיטן שרייבן די ספרים, האט ער געשוועבט אין גאר אן אנדער עולם, ווען זייענדיג קאנצענטרירט, האט מען כמעט נישט

רבי נתן צבי צוזאמען מיט גאב"ד העדה החרדית הגרמ"א פריינד זצ"ל ביים סעודת הילולא פון מוהר"ת, ווערט אויך געזען החסיד ר' מיכל דורפמאן, הגה"ח ר' יעקב מאיר שעכטער שליט"א, הגה"ח רב משה קרמר

ליקוטי מוהר"ן מהדורת תקפ"א

לפני ארבע שנים, התבשרו חסידי ברסלב על הוצאתו לאור של ספר 'ליקוטי מוהר"ן, שהינו עותק מושלם לדפוס שהדפיס מוהרנ"ת בביתו || חברי ההוצאה לאור 'מלא וגדיש', מספרים על הייחודיות של ה'ליקוטי מוהר"ן' שהדפיסו || אמר, שהספר שלו ידפס ויחזור וידפס'

יש מילים שסובלות כמה משמעויות, כמו עבר ועתיד. לא נגענו בדברי רבינו, וכל אחד מוזמן ללמוד את הדברים בצורה שנראית לו לפי הבנתו.

מה היו תגובות הציבור על ה'ליקוטי מוהר"ן' שהדפסתם?

המכירות של הספר דיברו בעד עצמן. כשהספר יצא לאור - לפני כארבע שנים, הדפסנו קרוב ל-4000 עותקים במהדורה הראשונה, שנגמרה במהירות, ומיד אחר כך הדפסנו עוד מהדורה של 2,000 עותקים שגם היא נחטפה. כעת אנו עומדים ממש לפני הדפסה של מהדורה בגודל בינוני - כאשר בדרך כלל עד היום הספר נדפס בגודל שהודפס על ידי מוהרנ"ת.

היו אנשים ששאלו אותנו: 'מה זה הליקוטי מוהר"ן הזה?'

מה העניין הגדול שמצאתם בהדפסת 'ליקוטי מוהר"ן', שיהיה בדוגמת דפוס תקפ"א?

נכנסנו לעסק הדפסת ה'ליקוטי מוהר"ן' מתוך הגישה שהבנת כל עניין, תלויה הרבה בצורה שבה המילים מוגשות. כמו שר' נתן בהקדמה ל'ליקוטי מוהר"ן' מציין את המעלות שיש בדפוס שלו - דפוס תקפ"א, על פני הדפוס הקודם, שנדפס עוד בחיי רבינו. אחת המעלות שהוא מדגיש, היא העימוד של הספר. בהדפסה הקודמת ישנם הפסקות שלא לצורך, וכן להיפך, צמצמו במקום שהיה צריך להפסיק.

במהדורה שלנו, הקפדנו הקפדה יתירה על העימוד של הספר, שהוא יהיה ממש באותה תבנית שר' נתן סידר. כמו גם צורת הפיסוק שבספר, היא באותו צורת פיסוק שהייתה נהוגה בדפוסים שהדפיסו בימים ההם - על ידי נקודות, ולא הוספנו שום פיסוק או הדגשים אחרים - שכובלות את הלומד להבין את דברי רבינו בצורה מסוימת. וכמו שאפשר לראות בהרבה מקומות, שפסיק אחד משנה משמעות של קטע שלם, ומי מדבר על אותיות ומילים שלמות שנוספו בכל מיני מהדורות...

בדפוס זה, שארנו את דברי רבינו כמו שהם - בדיוקם. רבינו הרי אמר, שכל דבריו הם בפלס ובמשקל גדול, וכמו שמי שלומד 'תורה' בעיון יכול לראות קצת מרחוק... עד כמה כל מילה היא מדויקת בתכלית. מלבד מה שרבינו אמר שפניו הקדושים נמצאים בתוך ספרו, וממילא דבר זה מחייב, לדייק מאוד בלשונו הקדושה.

החזרנו את ה'ליקוטי מוהר"ן' בחזרה למקור - ל'ליקוטי מוהר"ן' של ר' נתן. מוהרנ"ת עסק שנתיים וחצי להדפיס את הספר, בדפוס שהיה בתוך ביתו, והוא בעצמו היה המגיה של הספר. אמנם גם על דפוס זה, אמר ר' נתן שנפלו בו כמה טעויות, והיה לו לוח טעויות, שלצערנו איבדנו אותו.

האם לא חששתם שהציבור לא יגלה עניין ב'ליקוטי מוהר"ן' שאינו מנוקד?

האמת היא שגם לנו זה היה נראה סוג של 'מעשה בהלה', להדפיס את הספר בצורה משונה שאף אחד לא מכיר, ועוד בלי ניקוד. ואכן היה בינינו הרבה משא ומתן, האם כן כדאי להוסיף לפחות ניקוד לעותק של דפוס מוהרנ"ת.

אך בסופו של דבר החלטנו להדפיס את הספר דייקא בלי ניקוד, ומהסיבות שהזכרנו קודם. כי הרי מי מאתנו יכול לכוון לדעת רבינו בכל מילה ומילה, איך וכיצד לנקד אותה?

מחסן הספרים

ההשוואה בין הדפוס המקורי לדפוס תקפ"א המחודש

אלא שמחמת כמה וכמה סיבות, הוא החליט בסוף להשתייך לחסידות מסוימת. אבל עכשיו הוא מרגיש שרבינו קורא לו לחזור. דיברתי אתו קצת מרבינו ונפרדנו. מאז כבר פגשתי אותו באומן בראש השנה.

אני תולה את זה בוודאי, גם בזכות ה'ליקוטי מוהר"ן' של ההדפסה שלנו, שהוא הרי העתק של דפוס מוהרנ"ת. ובבחינה מסוימת, זה ממש כמו לשמוע תורה מרבינו.

אתם מתעסקים בעוד פרויקטים מהסוג הזה?

כן, אנו נמצאים כעת לקראת גמר עבודה על הספר סיפורי מעשיות, שגם הוא יהיה באותה מתכונת - בצורת העימוד של דפוס ראשון - שנת תקע"ה. הספר יכלול בתוכו גם את הספרים שיחות הר"ן ושבחי הר"ן, וכפי שהדפיסו ר' נתן. כמו כן גם את ספר המידות כבר הדפסנו, על פי הדפוס של מוהרנ"ת בשנת תקפ"א.

הרי בוודאי ספרים שרבינו גילה - בהם ה'ליקוטי מוהר"ן' 'ספר המדות' ו'סיפורי מעשיות', גבוהה קדושתם עד למאד, ולכן צריך מאוד לדייק בספרים הללו של רבינו, משום שלפעמים אכן מוצאים שינויי לשון משמעותיים מאוד.

את כל הספרים שאנו מוציאים לאור, אנו מוכרים במחיר הקרן ללא מטרות רווח. לדוגמה, הספר 'ליקוטי מוהר"ן', נמכר במחיר של 17 ₪ בלבד. כאמור, בתקופה הקרובה ממש, נדפיס את ה'ליקוטי מוהר"ן' במהדורה קטנה יותר, ומחירו יהיה 11 ₪ בלבד.

בהזדמנות זו, אנו רוצים לצאת בקריאה לכלל הציבור: יש לנו הרבה ספרים שמיועדים להפצה, אלא שאנו חסרים בכח אדם ואין מי שיפיץ אותם. עד היום השמועה על הספרים עברה מפה לאוזן ורק כך התבצעה המכירה. אנו בסך הכל כמה חברים, שכל אחד תורם מכישרונותיו ומזמנו למען רבינו הקדוש.

לכן, כל מי שנדבה אותו רוחו להיות חלק מהמפעל הגדול הזה, להפיץ את הספרים באזור מגוריו, או להיות שותף בכל צורה שהיא, וכצוותא מוהרנ"ת 'תהיו חזקים בציון בממון ובבטריחה' - מתבקש לפנות אלינו למספר טלפון 0548436467. בכך יזכה להיות שותף בהפצת מעיינות רבינו, שעליהם אמר מוהרנ"ת לפני הסתלקותו: 'דף אחד מספרי רבינו יהיה תיקון על הכל'.

המכירות של הספר דיברו בעד עצמן. כשהספר יצא לאור - לפני כארבע שנים, הדפסנו קרוב ל-4000 עותקים במהדורה הראשונה, שנגמרה במהירות, ומיד אחר כך הדפסנו עוד 2,000 עותקים שגם היא נחטפה כולה

אמרנו להם: 'קחו את הספר, תלמדו בו כמה תורות ונדבר אחרי זה'. לא אחד ולא שניים חזרו אלינו אחרי תקופה ואמרו לנו, שהם התחברו כל כך לדברי רבינו במהדורה הזאת, עד כדי כך שקשה להם ללמוד במהדורה אחרת.

אחד מהעוסקים בעימוד הספר משתף אותנו במעשה מרגש שקרה איתו:

לפני כשנתיים עברתי דירה בירושלים, ובמהלך העברת הדירה, הייתי צריך לפרק ידית מרהיט, אך לא הצלחתי בשום אופן לפרק את הידית. ניסיתי את מזלי, וירדתי לרחוב, אולי אמצא מישהו שיוכל לעזור לי.

ה' עזר לי, וראיתי מתחת לבניין משאית של הובלות, כשבתוכה יושב אברך חסידי. נגשתי אליו ושאלתי אותו, האם הוא יוכל לעשות איתי חסד ולעזור לי בפירוק הידית. ואכן, הוא שמח לעזור לי, ותוך דקות אחדות הוא סיים את העבודה. כאות הוקרה, הגשתי לו את ה'ליקוטי מוהר"ן' מהדורת תקפ"א, שבמקרה היה לי בבית.

אותו אברך לקח ופתח את ה'ליקוטי מוהר"ן', ודמעות זלגו מעיניו. נדהמתי, בחיי לא ראיתי כזה דבר. שאלתי אותו: 'מה רגש אותך כל כך?' והוא סיפר לי, שבעבר היה מאוד מקורב לרבינו והיה לומד את הספרים.

דפיקות מסתוריות באישון ליל

מגורים רגילה. הם הודיעו לתושבים שמי שרוצה לקבל שטח בחנם כדי לבנות עליו בית – יכול לקבל שטח מבית החיים.

כך חלקו את בית החיים לחלקים, והם נתנו לכל מי שבקש את השטח לבניה, הם קוו שממה מאוד כל האזור יתפסה בבתים, והיהודים לא ידעו היכן הקבר, ולא יוכלו לגשת אליו ולהתפלל.

שמעו זאת היהודים, ה'ברסלב'ר חסידים ברוסיה, ובאומן בפרט – ודאגו מאוד. מה יהיה? האם יאבד המקום הקדוש? חלקת מחוקק ספון? כיצד יוכלו לזהות את הציון אחרי הבניה? וכי כיצד יוכלו לחיות בלי הציון הקדוש? בלי נשמת אפם?

נסו לטכס עצה, ועלתה בידם. הם שלחו את ר' מיכאל שהיה גר צדק – לבקש גם הוא שטח בבית החיים. הם סברו שר' מיכאל שנקרא אצל הגויים גוי – יוכל לקנות גם הוא חלקה, ואולי יצליח לגאל את השטח מידיהם הטמאות.

ואכן, ר' מיכאל הלך ובקש, ובסיעתא דשמיא הצליח לקבל לחלקו את השטח שבו טמון רבנו הקדוש!

בהתרגשות עצומה פנה ר' מיכאל לתכנן את ביתו. הוא תכנן אותו כך שליד הציון הוא יבנה את הבית, והציון עצמו יעמד בחצר הבית, ליד החלון השני. כדי שיהיה החלון סימן לכל החסידים היכן בדיוק שוכן הציון הקדוש.

אך.... הגויים הנוראיים שמעו מזה.... ולא רצו שמזמתם תושבת. הם הוציאו צו מיוחד ובו פקדו על ר' מיכאל למכור את הבית למישהו אחר – לא יהודי. החסידים מאוד הצטערו, אך ה' יתברך עזר והגוי שרכש את השטח מידי ר' מיכאל, השתמש בתכניות הבניה המוכנות, ובנה את הבית בדיוק בצורה שתכננה. כך נודע לכלם היכן בדיוק הציון נמצא, ולא אבד המקום.

בתחלה המשיכו החסידים להתגנב לחצר ולהתפלל, אך השלטונות הודיעו לגוי כי עליו למנע מהיהודים כל כניסה למקום. הגוי בעצמו לא אהב את היהודים בלשון המעטה... ובשמחה רבה הודיע ליהודים כי יותר אין להכנס אל החצר.

הוא שפשף עינים בבהלה, ורץ לדלת. 'מי דופק בשעה כזו? מה קרה?' חשב בלבו. בהגיעו לדלת – נדהם לגלות כי אין אף אחד! הוא המתין עוד דקה או שנים, וראה שבאמת אין איש, וחזר לישן.

למחרת – חשב שהוא חולם, אך הדפיקות היו ברורות וחדות, מי דופק בדלת? הוא רץ לדלת, כדי לגלות שוב – ש.... אין איש! אף אחד לא דופק!

לתדהמתו – גם למחרת בהיותו שקוע בשנה ערבה – שוב חזרו הדפיקות להטריד אותו, 'מי זה הרוצה להעיר אותי, ויודע תמיד לברח בשניה המתאימה?' הרהר.

לתעלומה לא היה פתרון...

עד ש.....

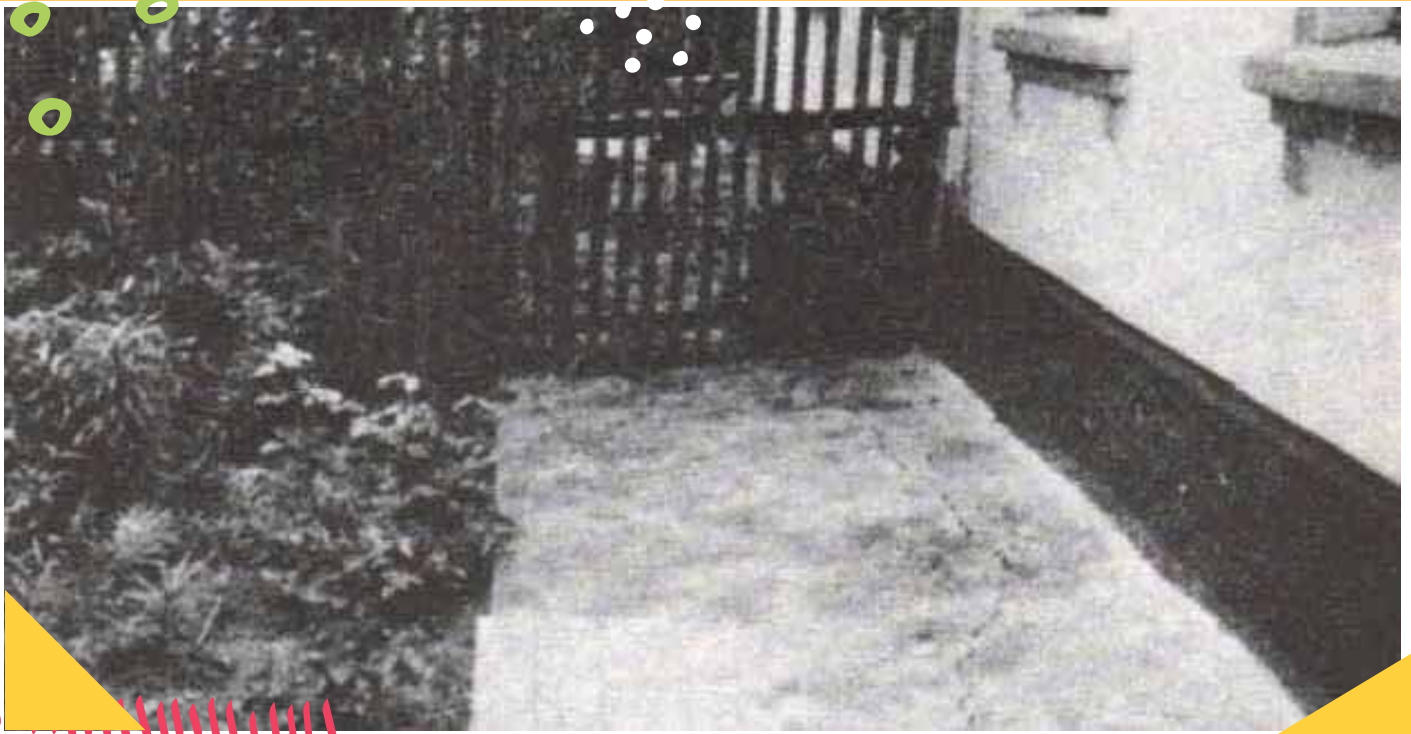
כדי להבין מה היה שם בדיוק, באו ונחזר קצת אחרה...

בגליונות הקודמים ספרנו הרבה על הגויים הרשעים ששלטו ברוסיה (אז עדין היתה 'אוקראינה' חלק מרוסיה הגדולה...). היו אלו הימים שאחרי מלחמת העולם השנייה, בזמן שלטונו של סטלין שהיה רשע מרשע, כל מה שרצה היה רק להרס את החיים היהודים. כל עניני היהדות היו אסורים, בתי הכנסת ברבם היו סגורים, וסטלין העריץ רק חפש כל הזמן עוד ועוד דרכים להרע ליהודים.

אותם רשעים שלטו כמובן גם בעיר אמן, ושמו לב שהציון – הקבר של רבנו הקדוש רבי נחמן מברסלב – עומד במקומו שלם. ולמרות מלחמת העולם הראשונה והשנייה שעברו, עדין נותר הציון במקומו, ויהודים המשיכו לפקד אותו רבות.

את זה הם לא יכלו לסבל... הם ישבו וחשבו מה אפשר לעשות, כדי שהיהודים כבר לא יוכלו להתפלל שם. הם לא יכלו לסבל את המחשבה שעוד נותר ליהודים מקום כה קדוש לשפוף בו את לבם.

לפתע היתה להם עצה. הם החליטו כי הם יהפכו את כל שטח בית הקברות היהודי – שם שוכן הציון הקדוש – לשכונת

מאז עבר הציון הקדוש עוד גלגולים רבים מאד, כאשר את הבית רכשה לאחר מכן גויה מרשעת בשם 'זובידה', וכל פעם שהחסידים הגיעו להשתטח על הקבר היא עשתה להם 'צרות'. בשנים בהם הקומוניסטים אסרו להגיע לקבר היא היתה מתקשרת למשטרה, שהיתה שמחה להגיע ולתפס את היהודים החצופים ש'הורסים את רוסיה', לטענתם.

בשנים מאחרות יותר היתה תכנית של הממשלה, לבנות בנינים גבוהים על כל השטח של בית החיים הישן, בו קבורים קדושי אמן שנהרגו על קדוש ה'. כאשר הם תכננו שהבנינים יהיו הבית לכל התלמידים שיבואו ללמד ב'אוניברסיטה של אומן'. גם על שטח הציון רצו לבנות, וחסיד ברוסלב ששמעו על הבשורה הזדעזעו מהבשורה הנוראה.

הם החלו להשתדל בכל מקום אפשרי וגם אצל הממשלה באמריקה, עד שלבסוף בנס גדול הסכימו הרוסים לותר על בנין אחד שהיה אמור לקום על הציון. אבל למעשה הם פן החריבו את כל שאר החלקים של בית הקברות, וכמו שאתם יכולים לראות היום איך שליד הציון ישנם בנינים גבוהים מאד ובהם דירות רבות קטנות וצפופות.

לאחר שנפלו הקומוניסטים ורוסיה הסכימה ליהודים לבוא ולהתפלל רכשו חסידי ברוסלב את הציון מהגויה, הקימו במקום מצבה גדולה. לאחר כמה שנים, הם הרסו את הבית הישן ובנו עליו את האהל שאנחנו מכירים היום, שמשמש את חסידי ברוסלב ועוד הרבה יהודים מכל העולם, הבאים עד היום להתפלל על הציון הקדוש, ולקרא שם את ה'תקון הכללי' כפי ההבטחה של רבנו הקדוש.

חשב הגוי כי מעתה יהיה לו שקט ומנוחה... היהודים לא פריעו לו יותר... אך הנה קפצה עליו טרדת הדפיקות – כל לילה שמע הגוי דפיקות על הדלת – רץ לפתח, ומאומה....

לאחר מספר לילות פנה הגוי להתלונן במשטרה. במשטרה צחקו עליו ולא האמינו לו, אך משראו שהוא רציני – הסכימו לשלח עמו שומרים שישמרו על הפתח.

והנה – הפלא ופלא! גם השומרים שמעו כל לילה את הדפיקות – אך לא ראו כלום! אין איש שדופק!

כשנה שלמה נמשכו הדפיקות על דלת ביתו של הגוי הרשע – עד שנמאס לו... כיצד יכול הוא להמשיך ולהתגורר בדירה בה כל לילה מעירות אותו דפיקות משונות? הוא החליט למכר את הבית.

הבית נמכר מאוד בזול – כי מי ירצה לגור בבית בו מתעוררים כל לילה מדפיקות מוזרות?

הגוי החדש שקנה את הבית הודיע פי אינו מפחד כלל מהדפיקות – פי הוא בטוח שהסבה להם היא פי לא הסכימו לחסידים לבוא להתפלל במקום המקדש להם. אך הוא יסכים להם בשמחה לבוא ולהתפלל.

ואכן – כך היה!!!! בעל הבית החדש הודיע פי הוא מקבל על עצמו לתת לכל מי שמבקש לבוא להשתטח במקום, ושום דפיקות ושום נקישות לא הטרידו אותו מעולם!!! כאלו שמעולם לא היה! כך זכרו היהודים בהתרגשות ובשמחה לחזר ולהשתטח בציון המצינת'.

לזכור את היום האחרון?

ילדים יקרים, האם גם אתם מבינים את מה ש'נתן' הילד הבין??

יום אחד כל אחד מאתנו יגמר את התפקיד שלו בעולם הזה, וכלנו נגיע לעולם הבא. ואתם בטח יודעים ששם למעלה שום דבר לא מעניין, לא כסף לא כבוד לא חברים ולא אוכל. שם למעלה מסתכלים רק על דבר אחד, כמה מצוות ומעשים טובים עשינו במשך החיים.

רבינו הקדוש, כותב כך: "כך ראוי להיות מנהג יראי השם, תכף בבקר בהקיצו, קדם שיתחיל שום דבר, יזכר מיד בעלמא דאתי". (לקוטי מוהר"ן קמא, נ"ד) והפירוש שכל אחד בבקר לפני שהוא מתחיל לעשות שום דבר שהוא צריך לעשות צריך לזכור שיש עולם הבא, והעולם הזה הוא לא סתם כך לעצמו, אלא כל העולם הזה הוא רק הכנה ופרוודור לעולם הבא.

אבל ילדים יקרים, אסור להיות עצוב!

אם לפעמים אנחנו מרגישים שזה כל כך מפחיד שיום אחד נגיע לבית דין של מעלה, וישם יעשו לנו משפט על כל הדברים הלא טובים שעשינו. ואנחנו חוששים שנקבל ענש. אל תדאגו!! רבינו הקדוש מזהיר מאד שהעקר להיות בשמחה גדולה, וגם אם עשינו משהו לא טוב, אפשר מיד לחזור בתשובה.

העקר זה תמיד לראות את הטוב שיש בנו כמה מצוות נפלאות ויקרות אנחנו כן זוכים לעשות, וכודאי שם בעולם הבא נראה כמה כל מצוה כל כך יקרה וחשובה, שכל הטוב שבבעולם לא מתקרב לקצה הקצה של השכר שנקבל עליה, והשמחה שתהיה לנו שם מכך שנכינו לעשות את רצון ה' באמת.

אשריכם ילדים יקרים!! תעשו תמיד עוד ועוד טוב, ובסוף תזכו בעז"ה להיות אנשים כשרים באמת כמו שרבינו רצה מאתנו!

'נתן' הילד נכנס לבית הכנסת ורצה לגשת להתפלל בחיות כדרכו בקדש, לפתע הוא שם לב שמשהו שונה בבית הכנסת. הוא הסתכל אל השורה הראשונה ושם לב שמשהו חסר שם, מישהו לא נמצא. 'איפה נמצא היהודי הזה?' שאל נתן, 'מדוע הוא לא הגיע לבית הכנסת היום?'. 'אה, ר' שמואל', ענה לו אביו, לא שמעת?! הוא נפטר!

'נפטר?!', שאל נתן, 'מה הכוונה נפטר?'. ואביו השיב לו: כל אדם שמגיע לעולם הוא מחבר מגוף ונשמה שיוצרת מלמעלה. כשהאדם מסים את התפקיד בעולם הזה, השי"ת לוקח את הנשמה והיא עולה למעלה, אז שמים את הגוף בקבר, וזו הכוונה שהוא 'נפטר'!

הדבורים הללו פגעו כמו חץ בלבו של הילד הרך, הוא לא היה יכול להרגע. עד עכשו הוא חשב שחיים לתמיד, ופתאום הוא מגלה שנפטרים.

פתאום הוא שאל את עצמו קשיא חזקה: אני לא מבין מה קורה פה! אם כבר הגיעו לעולם הזה, למה צריך להפטר? ואם בסוף בלם ממילא נפטרים, אז בשביל מה צריך בכלל להגיע לעולם הזה? מה מרויחים מזה?!

הילד עליו אנחנו מספרים לכם הוא לא אחר מאשר מורנו ורבינו ר' נתן מברסלב, תלמידו של רבינו נחמן מברסלב. בהמשך הוא גדל מאד, ובסוף גם התקרב לרבינו ונהיה התלמיד הכי חשוב שלו, הוא ספר על אותו יום שספרנו לכם עליו, בו הוא פתאום הבין שיש כוונה דבר 'הסוף של האדם בעולם הזה'!

מאותו רגע, הוא לא נתן לעצמו מנוחה, הוא החליט שהוא חייב להבין בשביל מה שם אותו ה' תברך בעולם הזה... מה ה' רוצה ממנו. ומאז הוא התחיל לחפש איך להתקרב לה' תברך עוד ועוד. בדרך הוא עבר קשיים עצומים ירידות ועליות נוראיות ממש כמו בין שמים לארץ. אבל הוא לא נשבר משום דבר, והסבה היא פיון שהוא זכר שיום אחד הוא יצא מהעולם הזה, ואז שום דבר לא יהיה מעניין, רק כמה תורה ומצוות הוא חטף בעולם הזה.

שפּע של אַרץ ישׂראל

יָלִידִים יְקָרִים!!

נמצאים אנו בפתחה של שנה מיוחדת – שנה של קיום מצוה נדירה אחת לשבע שנים – מצות ה'שמטה'. מצוה זו היא מצוה התלויה בארץ, 'ארץ ישראל', שרבנו הקדוש הרבה לדבר בשבחה, וכפי שאנו יודעים שהצדיק – הוא בחינת ארץ ישראל... אם תמלאו נכון את התשבץ, לפי לקוטי עצות ערך 'ארץ ישראל' תגלו בטור המדגש מאמר נוסף בשבח ארץ ישראל.

העולם נזון משפע של ארץ ישראל	_____	(ליקו"ע, מהדורא בתרא א')
התפלות	_____	(ליקו"ע א') ושם עקר
	_____ (ה)	(ליקו"ע ב') ארץ ישראל הוא בחינת אמונה בחינת
בארץ ישראל	_____	(ליקו"ע ט"ז) ועקר ענין זה (של מדה כנגד מדה)
על ידי ארץ ישראל	_____	(ליקו"ע ג') כי כל עליות שצריך לעלות אל הקדשה, הוא
ישראל	_____	(ליקו"ע י"ח) עקר המוח והחכמה הוא רק
נכללין באוירא דארץ ישראל	_____	(ליקו"ע ז') על ידי שנותנים צדקה לארץ
		”קברי צדיקים אמתיים הוא קדוש בקדשת ארץ ישראל ממש, כמו שכתוב “ _____ “ (ליקו"ע כ')”

”קברי צדיקים אמתיים הוא קדוש בקדשת ארץ ישראל ממש, כמו שכתוב
 “ _____ “ (ליקו"ע כ')”

האזכה: משפחת נתנאלי, ביתר עלית
פתרון החידה לגיליון ראש השנה: שלושה ראשים
המתקבצים יחד: ראש השנה, ראש בני ישראל,
ראשו של כל אחד ואחד. (לקוטי מוהר"ן תנינא, צ"ד)

את התוצאה הסופית יש לשלח בכתב ברור וקריא עד ט"ו כסלו בלבד,
 לפקס המערכת: 077-318-0237 או להקליט את התשובות בקול ברור
 בטלפון המערכת: 02-539-63-63 בשלוחה 7 בלבד, יש לציין באופן ברור
 שם וכתבת מגורים וטלפון
**בין הפותרים נכונה יגרל זפוי של 50 ש"ח ברשת חנויות ספרי
 "אור החיים!"**

השיחה. האווירה. הכיסופים.

אווירת הקדושה המרוממת המרחפת
בזכרונות מדורות עברו,
מועברת ומחלחלת לדורנו בין השורות המילים
והאותיות של גליונות 'אבקשה'.

בזכותך !

להחיות את רוחו של הרבי הק' ולהבעיר את אשו,
שלא תכבה לעולם ועד.

אבקשה מאז ועד היום. הכל תלוי בך!

02-5396363
שולחן 1